

Sol·licitud de compareixença de Roger Loppacher, president del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, davant la Comissió de Control de l'Actuació de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals perquè presenti el Llibre blanc de l'audiovisual

356-00480/11

ACORD SOBRE LA SOL·LICITUD

Acord de tenir la sessió de compareixença adoptat per la Comissió de Control de l'Actuació de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, en la sessió 11, tinguda el 27.01.2017, DSPC-C 304.

4.53.15. Sessions informatives i compareixences d'autoritats, de funcionaris i d'altres persones

Compareixença de Roger Loppacher, president del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, davant la Comissió de Control de l'Actuació de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals per a presentar el Llibre blanc de l'audiovisual

357-00358/11

ACORD DE TENIR LA SESSIÓ DE COMPAREIXENÇA

Adoptat per la Comissió de Control de l'Actuació de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals en la sessió 11, tinguda el 27.01.2017, DSPC-C 304.

4.75. Dictàmens del Consell de Garanties Estatutàries

Projecte de llei del llibre sisè del Codi civil de Catalunya, relatiu a les obligacions i els contractes

200-00002/11

DICTAMEN DEL CONSELL DE GARANTIES ESTATUTÀRIES

Reg. 48998 / Coneixement: Mesa del Parlament, 31.01.2017

A la presidenta del Parlament de Catalunya

Senyora,

D'acord amb l'article 22.1 de la Llei 2/2009, de 12 de febrer, del Consell de Garanties Estatutàries, us trameto, adjunta, còpia del Dictamen 1/2017, d'aquest Consell, emès el 26 de gener de 2017, sobre el Projecte de llei del llibre sisè del codi civil de Catalunya, relatiu a les obligacions i els contractes, i de modificació dels llibres primer, segon, tercer, quart i cinquè.

Atentament,

Barcelona, 26 de gener de 2017

Joan Egea Fernández, president del Consell de Garanties Estatutàries de Catalunya

Dictamen 1/2017, de 26 de gener, sobre el Projecte de Llei del llibre sisè del Codi civil de Catalunya, relatiu a les obligacions i els contractes, i de modificació dels llibres primer, segon, tercer, quart i cinquè

El Consell de Garanties Estatutàries, amb l'assistència del president Joan Egea Fernández, del vicepresident Pere Jover Presa, dels consellers Eliseo Aja, Marc Carrillo i Jaume Vernet Llobet, del conseller secretari Àlex Bas Vilafranca, i dels consellers Francesc de Paula Caminal Badia i Carles Jaume Fernández, ha acordat emetre el següent

Dictamen

Sol·licitat per més d'una desena part dels diputats del Parlament de Catalunya, respecte al Dictamen de la Comissió de Justícia sobre el Projecte de Llei del llibre sisè del Codi civil de Catalunya, relatiu a les obligacions i els contractes, i de modificació dels llibres primer, segon, tercer, quart i cinquè (BOPC núm. 290, de 20 de desembre de 2016).

Antecedents

1. El dia 27 de desembre de 2016 va tenir entrada al Consell de Garanties Estatutàries (Reg. núm. 5590) un escrit de la presidenta del Parlament de Catalunya en què es comunicava al Consell la Resolució de la Mesa del Parlament, de la mateixa data, en la qual, segons el que preveuen els articles 16.1.b i 23.b de la Llei 2/2009, de 12 de febrer, del Consell de Garanties Estatutàries, es va admetre a tràmit la sol·licitud de dictamen presentada el 23 de desembre per més d'una desena part dels diputats, del Grup Parlamentari de Ciutadans, sobre l'adequació a l'Estatut i a la Constitució del Projecte de Llei del llibre sisè del Codi civil de Catalunya, relatiu a les obligacions i els contractes, i de modificació dels llibres primer, segon, tercer, quart i cinquè.

2. El Consell, en la sessió del dia 30 de desembre de 2016, després d'examinar la legitimació i el contingut de la sol·licitud, la va admetre a tràmit i es va declarar competent per emetre el dictamen corresponent, d'acord amb l'article 24.2 de la seva Llei reguladora. Per raó de l'especialitat de la matèria, va acordar designar una ponència conjunta integrada pel conseller senyor Jaume Vernet i Llobet i el president senyor Joan Egea Fernández.

3. En la mateixa sessió, en aplicació de l'article 25, apartats 4 i 5, de la Llei 2/2009, es va acordar adreçar-se als sol·licitants, al Parlament, a tots els grups parlamentaris i també al Govern a fi de sol·licitar-los la informació i la documentació complementàries de què disposessin amb relació a la norma sotmesa a dictamen.

4. En data 10 de gener de 2017 es va rebre en el Registre del Consell (Reg. núm. 5614) una còpia de la documentació presentada al Parlament de Catalunya, pel Grup Parlamentari de Ciutadans, que adjuntava un escrit elaborat pel portaveu d'aquest Grup, de 4 de gener de 2017, per tal que fos lliurada al Consell.

5. En data 12 de gener de 2017 es va rebre en el Registre del Consell (Reg. núm. 5618) un escrit del conseller d'Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència de 12 de gener, que adjuntava còpia de la documentació aportada pel Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya al Parlament en relació amb el Projecte de Llei objecte de dictamen.

6. Finalment, després de les corresponents sessions de deliberació, es va fixar com a data per a la votació i per a l'aprovació del Dictamen el dia 26 de gener de 2017.

Fonaments jurídics

Primer. L'objecte del Dictamen

Com hem indicat en els antecedents, els diputats sol·licitants demanen el parer d'aquest Consell sobre l'adequació a l'Estatut d'autonomia i a la Constitució del Dictamen de la Comissió de Justícia sobre el Projecte de Llei del llibre sisè del Codi

civil de Catalunya, relatiu a les obligacions i els contractes, i de modificació dels llibres primer, segon, tercer, quart i cinquè (en endavant, Projecte de Llei o Projecte), d'acord amb els articles 16.1.b i 23.b de la Llei 2/2009, de 12 de febrer, del Consell de Garanties Estatutàries.

En aquest fonament jurídic, resumirem el contingut i la finalitat del Projecte de Llei, exposarem breument el context normatiu en què s'insereix i sintetitzarem els dubtes de constitucionalitat i d'estatutarietat que la norma genera en els peticionaris, així com els arguments que els fonamenten. Finalment, assenyalarem l'estructura que adoptarà el Dictamen per respondre a les diverses qüestions plantejades per la sol·licitud.

1. El Projecte de Llei, d'acord amb l'article 1, i de conformitat amb els articles 3.f i 6 de la Llei 29/2002, de 30 de desembre, primera llei del Codi civil de Catalunya, té per objecte establir l'estructura del llibre sisè del Codi, relatiu a les obligacions i els contractes; regular els contractes de compravenda i de permuta; modificar i incorporar els contractes regulats per lleis especials, i substituir la Compilació del dret civil de Catalunya. Addicionalment, tal com es desprèn del mateix preàmbul, la norma aprova la regulació del contracte de mandat (par. 1, 31 a 36) i modifica «diversos llibres del Codi civil» (par. antepenúltim).

Per acomplir aquesta tasca, l'article 2 fixa l'estructura inicial del llibre en tres títols: el títol I, referit a les disposicions generals; el II, sobre els tipus contractuals, i el III, relatiu a les fonts no contractuals de les obligacions. D'acord amb aquesta estructura, aprova, en els articles 3 a 8, diverses seccions que integren els capítols I a VI del títol II, i en l'article 9 s'inclouen les disposicions addicionals, transitòries, derogatòria i finals del llibre sisè del Codi civil de Catalunya (CCCat).

El mateix preàmbul del Projecte de Llei recorda que el CCCat té el caràcter de codi obert, de «formació successiva», de manera que el legislador ha optat per conferir al llibre sisè «una estructura mínima» que permeti ser completada en el futur, i difereix, per tant, l'aprovació dels títols I i III. Centrant-nos en la regulació substantiva del títol II, que és el que ara es dota de contingut, segueix una sistemàtica que permet l'agrupació dels diversos tipus contractuals en les categories conceptuals següents:

a) Contractes amb finalitat transmissora (capítol I), entre els quals es troben el de compravenda (art. 621-1 a 621-55 CCCat), de permuta (art. 621-56 i 621-57 CCCat) i de cessió de finca o d'aprofitament urbanístic a canvi de construcció futura (art. 621-58 a 621-66 CCCat), que són aprovats per l'article 3 del Projecte de Llei; b) contractes sobre activitat aliena (capítol II), on s'hi inclou el contracte de mandat (art. 622-21 a 622-39 CCCat) i la gestió d'affers aliens sense mandat (art. 622-40 a 622-42 CCCat), aprovats per l'article 4; c) contractes sobre objecte aliè (capítol III), que comprenen els contractes de conreu (art. 623-1 a 623-33 CCCat), de custòdia del territori (art. 623-34 CCCat) i d'arrendament per a pastures (art. 623-35 CCCat), aprovats per l'article 5; d) contractes aleatoris (capítol IV), que integren el de violari (art. 624-1 a 624-7 CCCat) i el d'aliments (art. 624-8 a 624-11 CCCat), aprovats per l'article 6; e) contractes de cooperació (capítol V), que, per ara, se centra en el contracte d'integració (art. 625-1 a 625-12 CCCat), que aprova l'article 7, i, finalment, f) els contractes de finançament i garantia (capítol VI), on s'inclou el de censal (art. 626-1 a 626-7 CCCat), que aprova l'article 8.

Com ha quedat dit, l'article 9 del Projecte de Llei aprova la part final del llibre sisè CCCat que inclou dues disposicions addicionals relatives, respectivament, a les assegurances en els contractes de conreu i a la Junta d'Arbitratge i Mediació dels Contractes de Conreu i dels Contractes d'Integració; set disposicions transitòries, que estableixen el règim aplicable als contractes conclusos abans de l'entrada en vigor del llibre; una disposició que deroga, entre d'altres, les lleis especials que s'incorporen al CCCat i utilitza la fórmula de la substitució normativa pel que fa al Decret legislatiu 1/1984, de 19 de juliol, pel qual s'aprova el Text refós de la Compilació

del dret civil de Catalunya, amb la idea de continuïtat i atesa la seva significació en l'ordenament jurídic català, i nou disposicions finals.

Pel que fa a aquestes darreres, de la primera a la cinquena modifiquen, respectivament, els llibres primer, segon, tercer, quart i cinquè CCCat «com a conseqüència de la nova regulació de la jurisdicció voluntària, la qual atribueix diverses competències que restaven en l'àmbit de l'autoritat judicial i que, en desjudicialitzar-se, han passat al notariat i al lletrat de l'Administració de justícia» (par. antepenúltim del preàmbul); la disposició final sisena reforma també la Llei 5/2006, de 10 de maig, del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya, relatiu als drets reals, i la setena, la Llei 18/2007, de 28 de desembre, del dret a l'habitatge. La disposició final vuitena habilita el departament competent en matèria d'agricultura, ramaderia i desenvolupament del món rural per establir, mitjançant reglament, els models de contractes de conreu i la novena disposa l'entrada en vigor de la norma l'1 de gener de 2018.

2. La llarga tradició codificadora del dret civil català rep un impuls definitiu mitjançant l'esmentada Llei 29/2002, que, amb la pretensió d'establir un únic cos legal i harmònic, va fixar la sistemàtica del Codi civil de Catalunya, la seva estructura en sis llibres i en va aprovar el primer (dedicat a les disposicions generals i que inclou les disposicions preliminars i la regulació de la prescripció i la caducitat). Aquesta Llei va ser objecte del recurs d'inconstitucionalitat núm. 2099-2003, que fou retirat posteriorment (Interlocutòria del Tribunal Constitucional de 3 de novembre de 2004, per la qual es declara el desistiment de l'advocat de l'Estat).

La tasca de codificació iniciada amb la Llei 29/2002 ha estat continuada, sense que els quatre llibres següents del CCCat que n'han resultat hagin estat objecte de conflictitat constitucional, a excepció del capítol VII del títol IV del llibre cinquè, relatiu a la propietat temporal, que va ser afegit per l'article 1 de la Llei 19/2015, de 29 de juliol, d'incorporació de la propietat temporal i de la propietat compartida (recurs d'inconstitucionalitat núm. 2465-2016, pendent de resolució). El caràcter obert del Codi, com hem dit, tant en l'estructura com en el contingut, ha provocat també, com explicarem més endavant, que l'aprovació successiva dels diferents llibres s'hagi acompanyat d'una adaptació i modificació dels anteriors. Així doncs, la Llei 5/2006, de 10 de maig, va aprovar el llibre cinquè, relatiu als drets reals; la Llei 4/2008, de 24 d'abril, el llibre tercer, relatiu a les persones jurídiques; la Llei 10/2008, de 10 de juliol, el llibre quart, relatiu a les successions, i la Llei 25/2010, de 29 de juliol, el llibre segon, relatiu a la persona i la família que, en fase de projecte de llei, va ser objecte del Dictamen d'aquest Consell 13/2010, de 6 de juliol.

Pel que fa en concret a la regulació de les relacions obligatòries i contractuals, que són l'objecte del llibre sisè que aprova la iniciativa legislativa sotmesa al nostre parer consultiu, cal dir que, fins al moment actual, ha estat tractada per normativa de diferent rang i procedència. Per aquest motiu, a fi de contextualitzar normativament el Projecte de llei, cal citar, en l'àmbit català, la inicial Compilació del dret civil especial de Catalunya aprovada per la Llei 40/1960, de 21 de juliol i, posteriorment, el seu Text refós, aprovat pel Decret legislatiu 1/1984, i en especial el llibre quart, rubricat «De les obligacions i els contractes i de la prescripció», que regula la rescissió per lesió (art. 321 a 325) i el contracte de venda a carta de gràcia (art. 326 a 328). Així mateix, podem fer menció de les lleis especials de caràcter patrimonial que, amb les modificacions pertinents, s'incorporen al CCCat i que el mateix Projecte de llei esmenta en el preàmbul, com són la Llei 1/2008, de 20 de febrer, de contractes de conreu, que, abans de la seva aprovació fou objecte del Dictamen del Consell Consultiu núm. 284, de 15 de gener de 2008, el qual s'havia pronunciat també sobre un primer Projecte de contingut molt semblant i que va decaure per finiment de la legislatura en el Dictamen núm. 273, de 14 de juliol de 2006; la Llei 2/2005, de 4 d'abril, de contractes d'integració; la Llei 23/2001, de 31 de desembre, de cessió de finca o d'edificabilitat a canvi de construcció futura; la Llei 22/2000,

de 29 de desembre, d'acolliment de persones grans, i la Llei 6/2000, de 19 de juny, de pensions periòdiques.

Igualment, en la mesura que dins del contracte de compravenda la norma dictaminada reglamenta la compravenda de consum, que té relació evident amb la protecció del consumidor i l'usuari, podem fer menció específica a la Llei 22/2010, de 20 de juliol, del Codi de consum de Catalunya. Aquesta Llei ha estat objecte de la interposició dels recursos d'inconstitucionalitat núm. 7418-2010 i 7611-2010, promoguts, respectivament, pel Defensor del Poble i per més de cinquanta diputats del Grup Parlamentari Popular, que es troben ambdós pendents de resolució pel Tribunal Constitucional. Així mateix, posteriorment, la presidència del Govern de l'Estat ha interposat sengles recursos d'inconstitucionalitat contra dues normes de modificació del Codi esmentat, com són el Decret llei 6/2013, de 23 de desembre, i la Llei 20/2014, de 29 de desembre, que va derogar-lo. El primer recurs, núm. 5831-2014, ha estat objecte de la STC 62/2016, de 17 de març, i el segon, núm. 5459-2015, es troba encara pendent de resolució.

En l'àmbit estatal, el marc normatiu en el qual s'emmarca el Projecte de llei dictaminat, sens perjudici de la corresponent normativa sectorial, s'ha d'entendre referit, amb caràcter general i fonamentalment, al Codi civil espanyol, publicat pel Reial decret de 24 de juliol de 1889, en allò que sigui aplicable. I pel que fa, en concret, a la protecció del consumidor i usuari, hem de destacar les prescripcions del Text refós de la Llei general per a la defensa dels consumidors i usuaris, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2007, de 16 de novembre (TRLGDCU).

A l'últim, per cloure aquesta exposició sumària, no podem obviar l'existència de diferents iniciatives en l'àmbit europeu (tot i que no han aconseguit reeixir com a dret positiu) per endegar la construcció d'un dret de contractes, a l'inici de les quals es troba l'esborrany o projecte de «Marc comú de referència» (*Draft Common Frame of Reference* [DCFR]), elaborat per la xarxa d'excel·lència CoPECL i publicat en la seva versió definitiva l'any 2009, i que han tingut com a exponent clau la proposta de Reglament del Parlament i del Consell, d'11 d'octubre de 2011, pel qual es pretenia establir un únic règim comú en matèria de compravenda europea (Document COM [2011] 635 final, 2011/0284 COD) de manera que, amb caràcter optatiu, els contractants poguessin escollir aquest instrument, en certs supòsits, com a dret que regulés els seus contractes transfronterers.

Pel que ara interessa, i en l'àmbit de la compravenda de consum, la Comissió Europea va presentar, el 9 de desembre de 2015, una proposta de Directiva del Parlament Europeu i del Consell, relativa a determinats aspectes dels contractes de compravenda en línia i altres vendes a distància (COM [2015] 635 final), que a hores d'ara es troba en tramitació.

En relació amb el dret positiu aplicable, el mateix Projecte de llei que dictaminem fixa en el preàmbul que s'hi incorporen les normes que estableix la Directiva 1999/44/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 25 de maig, sobre determinats aspectes de la venda i de les garanties dels béns de consum i que té en compte la Directiva 2011/83/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 25 d'octubre, sobre drets dels consumidors, per la qual es modifiquen la Directiva 93/13/CEE del Consell i la Directiva 1999/44/CE del Parlament Europeu i del Consell i es deroguen la Directiva 85/577/CEE del Consell i la Directiva 97/7/CE del Parlament Europeu i del Consell.

3. Arribats a aquest punt, ens farem ressò del contingut de la sol·licitud (BOPC núm. 297, de 29 de desembre de 2016, secció 4.67) i efectuarem un breu esment dels preceptes sol·licitats, com també una succinta menció dels arguments que donen suport als dubtes de constitucionalitat i estatutarietat que ens plantegen els peticionaris, atès que un i altres es tractaran amb més detall quan se n'abordi l'anàlisi concreta en els fonaments jurídics corresponents. Respecte d'això, i com a qüestió prèvia, cal posar de manifest que només en dos dels quatre apartats en els quals s'estructura

el raonament dels sol·licitants, tal com posarem en relleu quan s'escaigui, es mencionen, expressament i individualment, quins són els preceptes que se sotmeten al nostre parer consultiu.

A) En primer lloc, els sol·licitants es refereixen a l'esmena número 194, d'addició d'una nova disposició addicional tercera, proposada pel Grup Parlamentari de Junts pel Sí en l'Informe de la Ponència, relativa a la modificació dels llibres primer, segon, tercer, quart i cinquè CCCat, concloent que «[e]n consecuencia, los proyectados artículos introducidos por dicha enmienda [*cal entendre que es refereix als articles dels llibres primer a cinquè CCCat que es modifiquen*] están necesariamente afectados por la ilegalidad intrínseca de aquella [*il·legalitat que, al seu criteri, com veurem posteriorment, estaria basada en la vulneració del dret de participació ex art. 23 CE*]».

Sobre això, cal recordar, en primer lloc, que la sol·licitud d'un dictamen ha d'indicar «els preceptes, els vots particulars i les esmenes que susciten dubtes d'inconstitucionalitat o d'antiestatutarietat» (art. 24.2 Llei 2/2009, de 12 de febrer, del Consell de Garanties Estatutàries) i que el Consell es pronuncia sobre els preceptes del Projecte de llei en el tràmit de dictamen de la comissió i les esmenes i els vots particulars reservats per defensar en el Ple. Per tant, en aquest supòsit, els retrets que efectuen els peticionaris no es poden entendre referits a l'esmena número 194 perquè aquesta no forma part del text del Dictamen de la Comissió ni és una esmena reservada per defensar en el Ple sinó, en tot cas, a l'article 9 del Projecte de llei, que aprova la part final del llibre sisè CCCat, i, en concret, a les seves disposicions finals primera a cinquena, que modifiquen els llibres primer a cinquè CCCat.

De la lectura de l'argumentació de la sol·licitud es pot inferir que la taxa d'inconstitucionalitat no es refereix al contingut de les disposicions finals esmentades ni, per tant, tampoc a les modificacions que efectuen dels diversos llibres del Codi civil de Catalunya. De fet, el que es qüestiona és la manera en què la dita esmena s'ha incorporat al text del Dictamen de la Comissió.

No obstant això, pot ser útil en aquest moment enunciar l'objecte de les disposicions finals del llibre sisè que s'han d'entendre qüestionades per la seva vinculació amb l'esmena número 194.

– La disposició final primera, relativa a la modificació del llibre primer CCCat, en la modificació que efectua de les lletres *a*, *b* i *e* de l'article 121-16 CCCat («Suspensió per raons personals o familiars»).

– La disposició final segona, relativa a la modificació del llibre segon CCCat, en l'addició que efectua d'un apartat 4 a l'article 211-3 («Capacitat d'obrar») i una lletra *e* a l'apartat 2 de l'article 233-24 («Extinció del dret d'ús»), en la supressió de la lletra *a* de l'apartat 1, de l'article 211-8 («Formes d'emancipació»), i en la modificació de: l'apartat 2 de l'article 211-7 («Emancipació»); l'apartat 1 de l'article 222-21 («Inventari»); l'article 222-29 («Conflicte d'interessos»); la lletra *a* de l'article 223-1 («Casos de curatela»); la lletra *b* de l'article 223-9 («Extinció»); l'article 224-1 («Defensor judicial»); l'article 224-2 («Nomenament»); l'article 224-3 («Actuació»); l'article 231-26 («Ineficàcia per nul·litat, separació judicial o divorci»); l'apartat 1 de l'article 231-30 («Dret al parament de l'habitatge»); l'article 231-31 («Any de viduïtat»); la lletra *a* de l'apartat 1 de l'article 232-16 («Extinció»); la lletra *a* de l'apartat 1 de l'article 232-36 («Extinció del règim»); la rúbrica del capítol III, títol III, llibre segon («Els efectes de la nul·litat del matrimoni, del divorci i de la separació judicial»); l'article 233-2 («Mesures definitives proposades per conveni regulador»); l'apartat 1 de l'article 233-3 («Aprovació judicial dels pactes»); l'apartat 1 de l'article 233-7 («Modificació de mesures»); l'apartat 1 de l'article 233-8 («Responsabilitat parental»); l'article 233-14 («Prestació compensatòria»); l'article 233-15 («Determinació de la prestació compensatòria»); l'apartat 2 de l'article 233-16 («Pactes sobre la prestació compensatòria»); l'article 234-6 («Acords assolits després del cessament de la convivència»);

els apartats 1 i 2 de l'article 235-5 («Paternitat matrimonial»), i l'apartat 3 de l'article 235-16 («Persones que intervenen en el procés»).

– La disposició final tercera, relativa a la modificació del llibre tercer CCCat, en la modificació que fa de l'apartat 1 de l'article 333-9 CCCat («Aprovació i presentació dels comptes»).

– La disposició final quarta, relativa a la modificació del llibre quart CCCat, en la modificació de: la lletra *b* de l'apartat 2 de l'article 421-17 («Requisits de validesa»); l'article 421-18 («Adveració»); l'article 421-19 («Caducitat del testament»); l'apartat 1 de l'article 422-13 («Ineficàcia sobrevinguda per crisi matrimonial o de convivència»); l'apartat 1 de l'article 429-4 («Acceptació, excusa i renúncia»); l'apartat 2 de l'article 429-13 («Compliment de l'encàrrec»); l'apartat 1 de l'article 429-15 («Finalització de l'encàrrec»); l'apartat 1 de l'article 442-6 («Manca de dret a succeir»); l'apartat 2 de l'article 442-12 («Successió a manca de parents dins del quart grau»); l'apartat 1 de l'article 461-6 («Repudiació de l'herència»); l'article 461-12 («Delació i interpellació judicial»), i l'apartat 2 de l'article 461-15 («Presca d'inventari»).

– Finalment, la disposició final cinquena, relativa a la modificació del llibre cinquè CCCat, i en concret de l'apartat 2 de l'article 561-14 («Cotitularitat en l'usdefruit»); l'apartat 3 de l'article 569-7 («Realització del valor del bé moble retingut»); l'apartat 3 de l'article 569-8 («Realització del valor de la finca o del dret retinguts»); les lletres *c* i *d* de l'apartat 4 de l'article 569-20 («Realització del valor del bé empenyorat»), i els apartats 1 i 2 de l'article 569-36 («Hipoteca en garantia de pensions compensatòries»).

Pel que fa als retrets que efectuen els peticionaris, se centren en considerar que l'admissió i la inclusió de l'esmena número 194 per la Ponència suposa «una violación del *ius in officium* de los diputados de los grupos parlamentarios» i «una violación mediata del derecho de los ciudadanos a participar en los asuntos políticos», d'acord amb l'article 23 CE. Una conculcació dels drets i els deures de participació i representació en els assumptes públics dels diputats i dels drets dels ciutadans que es considera «especialmente grave».

En efecte, segons el seu parer, es tractaria d'una esmena «ómnibus» que introdueix una sèrie de modificacions que «[n]o tienen íntima relación con el objeto del Proyecto admitido a trámite por la Mesa del Parlament a instancia del Govern», el qual versa només sobre la regulació dels contractes i les obligacions, objecte del llibre sisè, de forma que es crearia, per sorpresa, una nova realitat aliena al contingut de la iniciativa legislativa. Es contravindria en aquest sentit l'article 116 del Reglament del Parlament de Catalunya (RPC), que exigeix la congruència entre les esmenes i l'articulat. A més, sostenen que el requisit de congruència evita l'exercici abusiu i fraudulent de la facultat de presentar esmenes per part dels grups parlamentaris en la mesura que permet «la debida organización de los trámites parlamentarios como el debate o la votación». Per tant, segons el seu criteri, l'absència de debat redueix les garanties parlamentàries de les minories i la participació i el control dels ciutadans. El menysteniment de la participació ciutadana derivaria del fet que, en incloure l'esmena amb posterioritat als tràmits d'audiència o informació pública de la iniciativa legislativa, s'impossibilita l'esmentada participació de manera efectiva.

A l'últim, també consideren que es veuria afectada la seguretat jurídica, en la mesura que la manca de participació en el procediment condueix a un desconeixement de la norma.

B) Segonament, la sol·licitud tracta la regulació específica del contracte de compravenda de consum.

Els dubtes dels peticionaris es projecten sobre els articles següents: article 621-2.1 (expressió «principalment»), relatiu al concepte de compravenda de consum, i 621-2.2, quant al caràcter imperatiu de les normes i la seva renúncia; article 621-5.5, sobre el preu; article 621-13.2, referent al temps de compliment; article 621-15.2, quant a les despeses del contracte; article 621-23.2, sobre exigència i moment de la

conformitat de les prestacions amb el contracte; article 621-24.2, relatiu a les manifestacions prèvies a la conclusió del contracte; article 621-25.2, en relació amb el coneixement de la manca de conformitat pel comprador; article 621-28, pel que fa a la notificació i el coneixement de la manca de conformitat; article 621-34, sobre la recepció del bé, i article 621-45.2, quant a l'avantatge injust.

Respecte d'aquests preceptes, en el text de la sol·licitud s'argumenta que la jurisprudència del Tribunal Constitucional és pacífica en favor de la competència de l'Estat en matèria de la compravenda de consum. De manera que «ni tan siquiera le queda autorizado a la Comunidad Autónoma limitarse a reproducir preceptos estatales». La regulació estatal sobre aquesta matèria estaria constituïda per la Llei 7/1998, de 13 d'abril, sobre condicions generals de la contractació i, sobretot, pel TRLGDCU. Així doncs, en la mesura que els preceptes qüestionats reproduïxen la regulació prevista al TRLGDCU, es vulnera la competència estatal, vulneració que també tindria lloc quan s'aparten d'aquella regulació, en la mesura que «introducen una serie de matices que, por acción u omisión, siembran un cierto desconcierto acerca del régimen diferenciado al que se pretende aspirar».

Els peticionaris aporten una argumentació específica en el supòsit de l'article 621-45.2, en el sentit que no segueix la jurisprudència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea ni l'article 6.1 de la Directiva 93/13/CEE, del Consell, de 5 d'abril de 1993, i que vulnera les competències estatals sobre les infraccions en l'àmbit del consum i les bases de les obligacions contractuals.

C) El tercer apartat del raonament de la petició se centra en el contracte de compravenda i, en concret, els sol·licitants qüestionen l'apartat 1 de l'article 621-5, relatiu a la determinació del preu, per tal com, al seu criteri, es devalua el consentiment en no exigir que aquest s'hagi de projectar sobre el preu, cosa que contravé les bases de les obligacions contractuals (això és, la determinació dels requisits per a la validesa d'un contracte i la preservació del consentiment com a element formal per considerar que un contracte ha nascut per a l'ordenament) i, més concretament, suposa un «claro divorcio y una expresa derogación» dels articles 1254, 1261.2, 1273, 1445, 1447, 1448, 1449 i 1450 del Codi civil espanyol (CCesp).

Els sol·licitants consideren, a més, que s'envaeixen les competències estatals en «al menos, las siguientes materias: bases de las obligaciones contractuales, legislación mercantil, legislación procesal, las bases de la ordenación de crédito, banca, seguro, energía, ordenación general de la actividad económica».

D) En última instància, els peticionaris al·ludeixen a una sèrie d'institucions jurídiques de dret civil, en concret, l'«avantatge injust, el contracte de mandat i gestió de serveis aliens, els procediments extrajudicials, la permuta, l'adaptació de contractes, etc.» que, segons la seva opinió, no constitueixen un autèntic desenvolupament de les previstes a la Compilació del dret civil especial de Catalunya. Aquesta és l'única i breu referència que aporten, sense especificar ni els preceptes del Projecte de Llei que consideren contraris a la Constitució i a l'Estatut ni justificar el perquè de l'anterior asseveració.

4. Una vegada exposats els preceptes del Projecte de Llei que qüestionen els diputats sol·licitants, amb indicació dels principals dubtes de constitucionalitat i d'estatutarietat que els susciten, ens pertoca enunciar l'estructura del nostre Dictamen per tal donar-hi una resposta adequada.

De manera preliminar, en el fonament jurídic segon, s'examinarà l'article 9, en la mesura que conté les disposicions finals primera a cinquena del llibre sisè CCCat, que modifiquen els llibres primer a cinquè del mateix Codi des de la perspectiva de la seva tramitació parlamentària i la seva afectació als articles 23 CE i 116.2 RPC. En el fonament jurídic tercer, d'acord amb l'enquadrament competencial del Projecte de Llei, s'exposarà el règim constitucional i estatutari relatiu al dret civil i a les bases de les obligacions contractuals, i en els fonaments jurídics quart i cinquè, respectivament, s'aplicarà el paràmetre esmentat, d'una banda, a les diverses institucions

jurídiques civils (l'avantatge injust, el contracte de mandat, la gestió d'afers aliens sense mandat, la permuta, l'adaptació dels contractes i els procediments extrajudicials), mencionades a la sol·licitud, i, de l'altra, als preceptes relatius al contracte de compravenda i a la compravenda de consum. Tot l'anterior ens permetrà concloure sobre la seva adequació o no a la Constitució i a l'Estatut.

Per acabar, cal posar de manifest que l'article 9 del Projecte de Llei esmentat, de forma no coincident amb el preàmbul, i pel que ara interessa, considera les disposicions finals, incloent-hi la novena relativa a l'entrada en vigor, com a part final del llibre sisè del Codi civil de Catalunya i no de la llei mateixa que l'aprova, a diferència del que s'observa que ha succeït en la resta de lleis que han aprovat els altres llibres.

Segon. L'examen de l'adequació de la tramitació parlamentària de les disposicions finals primera a cinquena a l'article 23 CE

Com hem exposat en el fonament jurídic anterior, les disposicions finals primera a cinquena, que modifiquen els llibres primer a cinquè del Codi civil de Catalunya, aprovades per l'article 9 del text del Projecte de Llei, segons consta en el Dictamen elaborat per la Comissió de Justícia, publicat el 20 de desembre de 2016 (BOPC núm. 290), provenen fonamentalment de l'esmena número 194 de l'Informe de la Ponència, publicat l'1 de desembre de 2016 (BOPC núm. 275), mitjançant la qual s'afegia llavors una nova disposició addicional tercera al llibre sisè, que modificava també els altres llibres del Codi civil.

1. Recordem que no és necessària una descripció detallada del contingut material de les abans mencionades disposicions finals, perquè la seva regulació concreta no la qüestionen particularment els peticionaris. Tanmateix, pel que interessa a la present anàlisi, cal efectuar una breu referència a allò que disposen i afecten, per poder valorar l'abast de la modificació que proposen dels llibres primer a cinquè del Codi civil, així com la seva incidència i pretesa vulneració del dret de participació dels diputats, d'acord amb la sol·licitud.

Totes les disposicions esmentades fan referència al Codi civil, concernint els llibres ja aprovats fins a la data. En la darrera versió del preàmbul de la norma, publicada per l'indicat Dictamen de la Comissió, es diu que els canvis introduïts per aquestes disposicions estan motivats bàsicament «com a conseqüència de la nova regulació de la jurisdicció voluntària [Llei estatal 15/2015], la qual atribueix diverses competències que restaven en l'àmbit de l'autoritat judicial i que, en desjudicialitzar-se, han passat al notariat i al lletrat de l'Administració de justícia». D'aquesta manera, «s'ha revisat cada un dels llibres del Codi civil i, quan s'ha considerat necessari, s'han donat solucions pròpies, sempre conformes als principis que l'inspiren, o pel fet de tenir efectes diferents en la legislació estatal» (penúltim par. del preàmbul del Projecte).

L'addició de les disposicions finals primera a cinquena, pel que fa només als preceptes procedents de l'esmena número 194, produeix a primera vista un impacte quantitativament important, com es pot llegir en la descripció efectuada en el fonament jurídic precedent. Val a dir que la tècnica de la reproducció dels articles sencers en la dita esmena indueix a magnificar els canvis que pretén introduir, ja que, en realitat, les modificacions solen concretar-se en unes frases o expressions en cadascun dels articles.

Així, respecte al llibre primer del Codi civil de Catalunya, de forma limitada, es modifiquen tres lletres d'un article (art. 121-16) i, quant al llibre tercer, només un apartat d'un altre article (art. 333-9). La revisió més extensa recau en els llibres segon, quart i cinquè. En el llibre segon es tracta de modificacions i d'alguna addició o supressió parcial a determinades parts d'articles preexistents. El gruix de l'afectació és la regulació de les disposicions generals de la secció primera del capítol III (títol III), sobre els efectes de la nul·litat del matrimoni, del divorci i de la separació judi-

cial. També es reformen els articles 211-3 i 211-7, relatius a la capacitat d'obrar i a l'emancipació, respectivament. Pel que fa al llibre quart, la majoria d'ajustos introdueixen canvis en algun apartat de determinats preceptes, llevat de la nova redacció de l'article 421-18, l'article 42119 i l'article 461-12. En darrer terme, quant al llibre cinquè, inclou modificacions i una addició d'apartats o de lletres a una pluralitat de preceptes.

Des d'una perspectiva més qualitativa, si agrupem aquestes mateixes modificacions, segons la incidència material que provoquen, el resultat és el següent:

La majoria porten causa de diversos motius, tots d'escassa entitat i caràcter menor i, com hem indicat, pretenen adaptar els distints llibres del Codi civil a la nova regulació de la jurisdicció voluntària, aprovada per la Llei estatal 15/2015, de 2 de juliol (que també inclou una disposició final onzena que introdueix un nou títol VII, sobre la intervenció dels notaris en expedients i actes especials, a la Llei de 28 de maig de 1862, del notariat). Així, se substitueixen les referències a la separació *judicial per legal* (o, en algun cas, se suprimeix la referència *judicial*) en els articles 12116.b; 231-26; 231-30.1; 231-31.1; 232-16.1.a; 23236.1.a; rúbrica capítol III, títol III, llibre segon; 233-8.1; 2355.1 i .2; 235-41.1.a; 42213.1; 442-6.1; 561-14.2, i 569-36 CCCat; s'adapten les noves competències atribuïdes al lletrat de l'Administració de justícia en determinats expedients de jurisdicció voluntària en els articles 224-1, 22229, 224-2, 224-3, 222-21.1 i 235-16.3 CCCat; s'adequa l'extinció de la unió estable de parella, la separació i el divorci de mutu acord fora de l'àmbit judicial, en els articles 233-2, 233-3.1, 233-7, 234-6 i 569-36.2 CCCat; s'afegeixen les noves competències dels notaris en els articles 42117.2.b, 42118 i 421-19 CCCat (pel que fa al testament hològraf), en els 4616.1, 461-12.2 i 461-15.2 CCCat (en relació amb l'acceptació i la repudiació de l'herència) i en els 569-7.3, 569-8.3 i 569-20.4.c i .d CCCat (sobre l'eliminació de la segona subhasta notarial); i s'actualitzen noves competències del notari i del lletrat de l'Administració de justícia en els articles 4294.1, 429-13.2 i 429-15 CCCat. Finalment, també tenen relació amb aquests canvis legislatius els articles 121-16.a i .e, 211-7, 211-8.1, 233-14, 233-15, 233-16.2 i 442-12.2 CCCat.

Un altre conjunt de modificacions estan orientades a precisar o resoldre eventuals dubtes d'aplicació i d'interpretació de preceptes d'aquests llibres del Codi civil, com ara els articles 211-3.4, 223-1.a, 223-9.b, 23131.2, 233-24.2.e, 333-9 i 565-11.5 CCCat.

2. Amb relació a l'objecte del Dictamen, en aquest fonament jurídic destaquem les observacions principals de l'allegació dels sol·licitants.

La petició afirma que l'esmena número 194 del Grup Parlamentari de Junts pel Sí ha estat incorporada al Dictamen de la Comissió, que no ha pogut ser debatuda i que tampoc no és congruent amb l'objecte del Projecte, per la qual cosa s'ha vulnerat l'article 23 CE. En aquest sentit, segons els diputats sol·licitants, les modificacions a l'articulat que introdueix l'esmena no tenen una «íntima relació con el objeto del Proyecto admitido a trámite por la Mesa del Parlament a instancia del Govern», cosa que implica una «creación sorpresiva de una realidad jurídico-material totalmente nueva y ajena al objeto de la iniciativa legislativa» que contravé l'article 116 RPC, que estableix el «requisito de congruencia de las enmiendas al articulado que presenten los diferentes grupos parlamentarios con el objeto de la iniciativa legislativa». Per fonamentar l'anterior, afirmen que «la debida organización de los trámites parlamentarios como el debate o la votación evita el posible ejercicio abusivo de la facultad de realizar enmiendas de manera abusiva y fraudulenta por parte de los grupos parlamentarios».

Per tant, al seu parer, es produeix una reducció de les garanties parlamentàries de les minories i de la participació i el control parlamentaris. I afegeixen que la conculcació és «especialmente grave de los derechos/deberes de participación y representación en los asuntos políticos» dels diputats i dels ciutadans.

En conclusió, els peticionaris entenen que l'esmena citada suposa «una violación del *ius n officium* de los diputados de los grupos parlamentarios» i «una violación mediata del derecho de los ciudadanos a participar en los asuntos políticos», d'acord amb el que estableix l'article 23 CE.

3. Per analitzar la crítica plantejada, cal examinar principalment i separada dues qüestions al·legades: la manca de coherència de l'esmena amb el Projecte presentat pel Govern i la inexistència de debat parlamentari efectiu. Això anterior ens permetrà declarar si hi ha hagut la pretesa vulneració del dret fonamental precitat.

Per efectuar aquesta anàlisi, partirem del paràmetre constitucional i estatutari relatiu al dret de participació política dels diputats i, més concretament, de la facultat d'esmena que correspon a aquests i als grups en virtut de l'esmentat dret (art. 23 CE), per després aplicar-lo a les dues qüestions mencionades.

La jurisprudència constitucional i la doctrina consultiva han afirmat que determinades infraccions del procediment legislatiu poden tenir rellevància constitucional i comportar la inconstitucionalitat d'una llei, així com la violació dels drets constitucionals dels parlamentaris. Ara bé, perquè una contravenció del procediment suposi un vici d'inconstitucionalitat formal de la llei, a més de l'al·legada infracció de la legalitat parlamentària, ha d'assolir un determinat nivell de gravetat (DCC núm. 244, de 22 d'agost de 2003, F IV). En particular, es produirà quan «esa inobservancia altere de modo sustancial el proceso de formación de voluntad en el seno de las Cámaras» (STC 99/1987, d'11 de juny, FJ 1, i 103/2008, d'11 de setembre, FJ 5). S'ha de tractar, doncs, d'una infracció greu i substancial, que tingui rellevància per a la formació de la voluntat legisladora i, consegüentment, que provoqui un dèficit democràtic en l'elaboració de la llei (DCGE 6/2016, d'1 de desembre, FJ 2).

La facultat de presentar esmenes en les cambres legislatives forma part dels drets dels parlamentaris (art. 23 CE) i pertany al nucli central del dret de participació i de la funció representativa. A més, des de la perspectiva del procediment legislatiu, l'esmena és un instrument rellevant per garantir un debat que ha d'assegurar el principi de pluralisme polític (art. 1.1 CE). El Consell Consultiu, en el Dictamen núm. 263, de 2 de març de 2004 (F II.2), va afirmar que una esmena «pretén influir en les iniciatives legislatives sol·licitant el seu rebuig, la seva modificació total o parcial o l'addició de qüestions no previstes en aquelles».

El Tribunal Constitucional, com a regla general, s'ha pronunciat de manera deferent amb el Parlament quant a la revisió dels procediments legislatius que han estat sotmesos a la seva jurisdicció. Així, d'una banda, ha apreciat molt restrictivament els supòsits de vulneració de l'article 23 CE com a conseqüència de l'afectació del dret d'esmena dels diputats, i, de l'altra, ha interpretat de forma prou flexible i àmplia, tant pel que fa al moment procedimental com a l'abast, l'exercici d'aquesta tasca essencial de la funció dels parlamentaris en la formació de la voluntat de la cambra.

Només en una ocasió, davant la clara desvinculació de l'esmena presentada amb la iniciativa legislativa i tenint en compte el moment de la tramitació d'aquesta al Senat, va emparar els recurrents, entenent que s'havia vulnerat el seu dret de participació de l'article 23 CE. Concretament, va ser la STC 119/2011, de 5 de juliol (FJ 6 i seg.), que va apreciar que hi havia una desconnexió absoluta entre l'esmena i el text esmenat, ja que aquella plantejava una problemàtica política totalment aliena al debat sobre la Llei d'arbitratge en tramitació (que modificava la LOPJ, atribuint competències d'arbitratge als jutjats mercantils), en la mesura que introduïa una reforma del Codi penal, incloenthi tres tipus penals nous. Abans de la mencionada Sentència, el Consell Consultiu, en el Dictamen núm. 263, quan va examinar la qüestió que va donar lloc precisament a la STC 119/2011, ja esmentada, també la va considerar contrària a la Constitució per raons semblants, entenent que hi va haver «un ús abusiu del dret d'esmena [que] va limitar, de forma substancial i greu, el dret

dels parlamentaris a poder intervenir en el procés de la formació de la voluntat del legislatiu» (DCC núm. 263, F II.4).

A continuació, el Tribunal aplica la doctrina elaborada al cas que resol, deixant constància de la «más absoluta desconexión» entre el Projecte de Llei i les esmenes debatudes, d'acord amb la finalitat i l'objecte d'aquell i d'aquestes, de manera que, en tractar «cuestiones manifiestamente ajenas», l'esmena suposa una iniciativa legislativa nova (STC 119/2011, FJ 6).

Posteriorment, també en ocasió d'un recurs d'inconstitucionalitat, la STC 136/2011, de 13 de setembre, que reitera la jurisprudència anterior, insisteix que el dret d'esmena a l'articulat té un caràcter subsidiari o incidental (FJ 8), i adverteix que aquest dret «puede desnaturalizar la oportunidad, principios o espíritu del proyecto o proposición de ley» (FJ 6), per bé que no aprecia la disconformitat de la Llei impugnada amb la Constitució, en la part que incorporava mesures fiscals, administratives i de l'ordre social. En aquest sentit, recorda que «el dogma de la deseable homogeneidad de un texto legislativo no es obstáculo insalvable que impida al legislador dictar normas multisectoriales, pues tampoco existe en la Constitución precepto alguno, expreso o implícito, que impida que las leyes tengan un contenido heterogéneo» (FJ 3).

Així mateix, la STC 209/2012, de 14 de novembre, referma que «es importante concretar la entidad de la alteración propuesta», tenint en compte la seva «entidad cualitativa o cuantitativa» (FJ 4.b). En el cas enjudiciat, un altre recurs d'inconstitucionalitat contra una llei de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social afirma que «no es lo mismo la introducción de medidas tributarias nuevas que no estando previstas en el texto de la iniciativa tienen una virtualidad innovadora del ordenamiento tributario y que, por su entidad cualitativa o cuantitativa, alteran sensiblemente la posición de los ciudadanos frente a su deber constitucional de contribuir al sostenimiento de los gastos del Estado» i conclou que les mesures afegides per l'esmena enjudiciada no tenen aquestes característiques innovadores (FJ 4), per la qual cosa declara la seva conformitat amb la Constitució.

Per la nostra banda, el Consell de Garanties Estatutàries, en el Dictamen 3/2015, de 26 de febrer (FJ 3.1), en un projecte de llei de mesures fiscals, financeres i administratives, fent-se ressò de l'exposada doctrina constitucional, recorda que «el Tribunal ha raonat que, adoptada en el debat de totalitat la primera decisió sobre la continuïtat del text, «se abre su discusión parlamentaria para perfilar su contenido concreto y específico a través del debate pudiendo, ahora sí, introducir cambios mediante el ejercicio del derecho de enmienda». I afegeix que «no es pot acceptar l'exercici del dret d'esmena com a mecanisme palliatiu o substitutiu de les insuficiències dels procediments legislatius, per molt convenient que sigui conjunturalment, ja que suposaria ometre la voluntat del constituent (STC 119/2011, FJ 6 i 7)» (FJ 3).

En el DCGE 7/2015, de 4 de juny (FJ 5), s'analitza el pretès ús abusiu de la introducció d'una esmena en l'Informe de la Ponència en la tramitació de la Llei orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana en el seu tràmit pel Senat. En aquest cas, no es va trobar a mancar «tota relació d'homogeneïtat amb el text esmentat», ni tampoc es va considerar que fos en realitat «una iniciativa legislativa nova» (DCGE 7/2015, FJ 5.2), ja que es tractava «de la regulació d'un règim especial per als estrangers per fer front a les situacions que s'estan produint en la línia fronterera de la demarcació territorial de Ceuta i Melilla que, per les seves característiques, mantenen una certa relació de congruència amb el contingut de la LOPSC, relatiu a la seguretat ciutadana». Per tant, considerarem que existia una relació entre l'esmena i la matèria de la Llei precitada.

A l'últim, la STC 59/2015, de 18 de març (FJ 5), reitera els criteris de la jurisprudència anterior sobre infraccions del procediment parlamentari, els quals exposem seguidament de forma sintètica.

Primer, sosté que en l'exercici del dret d'esmena a l'articulat «debe respetarse una conexión mínima de homogeneidad con el texto enmendado». Aquesta congruència exigida pot vincular-se a la matèria o, més concretament, a l'objecte de la iniciativa legislativa. Cal distingir, com ho ha fet el Tribunal (STC 136/2011, FJ 6), entre la matèria, en sentit general, i l'objecte, d'orientació més específica.

Així, aclareix que no n'hi ha prou «que se inscriban en el mismo sector material, sino que es necesario que verse sobre el mismo objeto que el del texto enmendado» (ITC 118/1999, de 10 de maig, FJ 4), tot i que la concreció de la relació amb l'objecte l'ha determinat amb força flexibilitat, en la mesura que no exigeix identitat entre el contingut de les esmenes i el text de la iniciativa, sinó afinitat de les matèries recollides (STC 59/2015, FJ 6.b, i 209/2012, FJ 4.b). L'esmena, doncs, no és una iniciativa legislativa independent, ja que depèn d'una proposta legislativa preexistent que determina amb anterioritat l'objecte i la naturalesa que aquesta pot tenir. Així, només s'esmena allò ja definit prèviament (STC 119/2011, FJ 6).

Dit això, en normes de contingut heterogeni, exposa que la connexió d'homogeneïtat s'ha d'entendre de forma flexible, tot i que «no las convierte en leyes de contenido indeterminado, ya que éste queda delimitado en el concreto texto presentado para su tramitación parlamentaria» (STC 136/2011, FJ 8).

Segonament, afirma que per determinar «si concurre o no esa conexión material o relación de homogeneidad entre la iniciativa legislativa y la enmienda presentada, el órgano al que reglamentariamente corresponda efectuar ese análisis contará con un amplio margen de valoración». En aquest sentit, el Tribunal també ha precisat que «el procedimiento legislativo no puede verse atrapado en unas reglas tan rígidas que hagan del debate parlamentario un procedimiento completamente reglado» (STC 119/2011, FJ 7).

Val a dir que, durant força temps, no ha existit, ni a la Constitució, ni als reglaments de les Corts Generals, ni tampoc als de les assemblees legislatives de les comunitats autònomes, cap norma que establís una «delimitación material» entre l'esmena i la proposició de llei (STC 99/1987, FJ 1; STC 194/2000, de 19 de juliol, FJ 3). Això ha canviat a l'àmbit estatal, amb l'aprovació d'un procediment per donar compliment a la STC 119/2011, en relació amb la qualificació de les esmenes (acta de la Mesa del Senat de 9 d'octubre de 2012 i art. 36.2 del Reglament del Senat), que obre la possibilitat que els grups parlamentaris o els senadors afectats puguin sol·licitar la reconsideració de l'acord respecte de l'admissibilitat i, si escau, la tramitació del document presentat (com recull la STC 59/2015, FJ 6).

A Catalunya, l'article 116 RPC, apartat 2 (que reitera l'art. 107.2 de l'anterior Reglament, aprovat pel Ple del Parlament en la sessió tinguda el dia 22 de desembre de 2005), en la seva primera part, diu que «2. Les esmenes poden ésser de supressió, de modificació i d'addició. En els dos darrers supòsits, l'esmena ha de contenir el text concret que es proposa com a modificació o com a addició, que ha d'ésser congruent amb l'objecte material de la iniciativa legislativa», tot i que no s'ha creat un procediment específic per fer efectiva aquesta previsió.

L'exigència de congruència vol evitar la presentació d'iniciatives legislatives totalment noves sota l'aixopluc d'una esmena, de manera que no s'introdueixin textos amb una manca absoluta de vinculació amb el projecte o la proposició que inicia el procés legislatiu. En aquests casos, quan sigui evident i manifest que no hi ha cap mena de vinculació, l'òrgan que qualifica i admet les esmenes hauria de rebutjar-les per aquesta raó (STC 119/2011, FJ 7), funció que a Catalunya té encomanada la mesa de la comissió (art. 116.1 RPC).

Finalment, en tercer lloc, el Tribunal declara que si no es preserva l'esmentada connexió, aquest vici en el procediment, per tal de poder ser considerat rellevant des d'una perspectiva constitucional, ha de tenir en tot cas una entitat suficient, de manera que alteri «de forma sustancial el proceso de formación de voluntad en el seno de las Cámaras» (STC 59/2015, FJ 5).

4. Fetes les consideracions anteriors, estem en condicions de determinar si l'esmena d'addició té un contingut homogeni i manté una relació suficient amb el Projecte de Llei i, per tant, no suposa una iniciativa nova, per la qual cosa examinarem seguidament si s'ha produït una concreta infracció de l'article 116.2 de la norma parlamentària.

A) En el supòsit que dictaminem, la matèria concernida, tant pel Projecte de llei com per l'esmena número 194, és el dret civil codificat. Aquesta seria evidentment una connexió genèrica, que és una condició necessària però no és suficient. Té lloc, doncs, una «genèrica» correlació material o, en altres paraules, una connexió d'homogeneïtat mínima entre l'esmena i el text esmenat (ITC 118/1999, FJ 4; STC 119/2011, FJ 6).

Nogensmenys, caldria matisar el compliment de l'exigència jurisprudencial de connexió en l'àmbit més específic i concret de l'objecte esmenat (STC 209/2012, FJ 8.b), tenint present que es tracta d'una esmena d'addició. Per al Tribunal, no es pot alterar l'objecte de la iniciativa legislativa, tot i que afegeix que l'alteració introduïda ha de ser substantiva.

En el nostre cas, l'objecte principal d'aquesta iniciativa són, en l'àmbit del dret civil, les obligacions i els contractes, als quals es refereix el llibre sisè del Codi civil de Catalunya. Tanmateix, dins del text presentat inicialment pel Govern al Parlament, hi figuraven modificacions als llibres quart i cinquè (relatives a l'art. 464-11 del llibre quart i als art. 531-13, 552-12, 568-1, 568-28, 56829, 568-30, 568-31 i 568-32 del llibre cinquè), per la qual cosa des d'un primer moment l'objecte de la iniciativa legislativa no estava reclus al llibre sisè, sinó que comprenia també altres llibres del Codi civil, els quals modificava en diversos aspectes mitjançant les corresponents disposicions finals.

Certament, com apuntàvem abans, cal fer una valoració de l'abast de l'esmena, de forma quantitativa i qualitativa, respecte de les innovacions legislatives que pretén introduir. En termes absoluts, la quantitat de preceptes modificats per l'esmena és nombrosa, però la majoria d'ells, com hem observat, segueixen uns criteris d'adaptació a la legislació estatal, la qual ha variat des de la publicació dels anteriors llibres del Codi civil, cosa que fa que els canvis proposats i incorporats al text del Projecte no siguin de gran entitat. Des d'un punt de vista qualitatiu, no es tracta en cap cas d'institucions noves, ni s'afecten seccions, capítols o títols sencers dels dits llibres, sinó que són meres actualitzacions de preceptes existents, sovint a través de paraules o expressions relatives a lletres o apartats de números dels articles del Codi. Aquest fet matisa per si sol el nombre significatiu de preceptes incorporats, puix és clar que l'objectiu del contingut de l'esmena és, a pesar de la quantitat, circumscrit, de manera que no s'altera o es qüestiona substancialment l'articulat del text de la iniciativa. Així, l'abast de les modificacions introduïdes és qualitativament de poca transcendència i no es refereix a aspectes nuclears ni a innovacions gaire rellevants, ja que no incorporen institucions noves, sinó que constitueixen una mera actualització o harmonització amb la legislació processal de les ja codificades, sense que hi hagi cap canvi de significació o substantiu.

Ultra això, l'esmena és congruent amb aquelles disposicions que ja contenia el text inicialment presentat, que suposaven una posada al dia dels llibres quart i cinquè del Codi civil, ja aprovats (disp. finals primera i segona), i és coincident amb el seu esperit i els fins que persegueixen (ITC 118/1999, FJ 4). D'aquesta manera, l'esmena qüestionada no altera l'articulat de la iniciativa legislativa (ITC 275/1993, de 13 de setembre, FJ 4), ni desnaturalitza l'esperit del projecte (STC 136/2011, FJ 6), i podem dir que tampoc no constitueix una nova iniciativa legislativa (STC 119/2011, FJ 6 i 7).

D'aquesta manera, un cop valorats el grau de vinculació de les esmenes presentades amb el text inicial i el nivell escàs d'innovació de les esmenes, podem afirmar que els preceptes introduïts al Projecte de Llei són nombrosos, però la modificació

real efectuada no és qualitativament significativa, ja que es tracta, per regla general, d'una adaptació, sobretot a la legislació estatal dictada mesos abans, o bé d'un aclariment dels dubtes interpretatius que s'havien detectat en els diversos llibres del Codi civil.

D'altra banda, els sol·licitants, de passada, diuen que l'abast material de l'esmena «choca con el propio espíritu del Codi Civil de Catalunya y su característico proceso de elaboración basado en libros específicamente destinados a subcategorías propias del derecho civil».

Certament, l'estructura del Codi civil de Catalunya, dividida formalment i material en llibres, possibilita la seva aprovació de forma més sistemàtica, per bé que la complexitat i el temps transcorregut des de l'aprovació dels primers llibres fa que sigui necessària la seva actualització, precisament pel seu caràcter obert, que permet la modificació i l'addició sense afectar el seu ordre fonamental i la seva unitat. No hi ha, doncs, prefixada, una única manera d'actualitzar textos anteriors, tampoc en relació amb el Codi civil. En realitat, el legislador ha operat fent ús de tècniques i formes ben diferents.

Així, la majoria de vegades, de la mateixa manera que s'ha efectuat en el Projecte de llei que estem examinant, s'han introduït les modificacions d'altres llibres del Codi civil de Catalunya, en part via esmena, en les disposicions finals de les lleis que aprovaven llibres específics del Codi civil, com ara en la del llibre quart i en la del llibre segon. Per tant, no es pot afirmar que estigui consolidada, ni que sigui exigida, una determinada forma de tramitar els diferents llibres del Codi civil i les seves actualitzacions.

Allèn d'això, en aquesta ocasió que dictaminem, amb una millor tècnica legislativa, s'ha canviat el títol del Projecte de llei, introduint la referència expressa a la modificació d'altres llibres del Codi civil, de manera que es permet la identificació de la regulació que s'hi conté més clarament.

En conclusió i a tall de síntesi, podem dir que, a més de relació entre l'esmena i la matèria civil, també n'hi ha amb l'objecte de la iniciativa, tot i que l'exigència de la jurisprudència constitucional sembla referir-se més aviat a la primera: «no caben enmiendas al articulado ajenas a la materia de la iniciativa, esto es, que no guarden una conexión de homogeneidad mínima con la misma» (STC 136/2011, FJ 8). Altrament, segons el Tribunal Constitucional, la iniciativa legislativa és un condicionant, però no és un marc rígid, motiu pel qual distingeix entre identitat i afinitat, concepte aquest darrer molt menys estricte que l'anterior pel que fa a la delimitació de l'objecte de la iniciativa legislativa (STC 209/2012, FJ 4.b).

B) Seguidament, analitzarem si la incorporació de l'esmena número 194 a l'Informe de la Ponència ha suposat l'addició d'un conjunt de disposicions normatives en el text del Projecte de llei elaborat pel Dictamen de la Comissió, respecte de les quals, tenint en compte la regulació de l'*iter* parlamentari que fa el Reglament de la Cambra catalana, no ha existit o s'ha restringit excessivament la possibilitat de debat parlamentari i la presentació o defensa de propostes alternatives.

Dins de la funció legislativa del Parlament, pel que fa a la presentació d'esmenes, aquesta facultat dels grups i dels parlamentaris no està regulada ni a la Constitució ni a l'Estatut de forma general, i s'entén que hi ha una remissió implícita al reglament parlamentari. Per aquesta raó, haurem d'examinar la qüestió plantejada tenint present el Reglament del Parlament en el que disposa i exigeix respecte de la fase processal discutida de la tramitació parlamentària del Projecte de llei que transcorre entre la publicació de l'Informe de la Ponència i el Dictamen de la Comissió.

El 3 de març de 2016 es va publicar el Projecte de llei del llibre sisè del Codi civil de Catalunya, relatiu a les obligacions i els contractes (BOPC núm. 72), el qual va ser admès l'1 de març de 2016 (art. 109.a, 111.1 i 112 RPC). El text inicial incorporava un seguit de disposicions finals de modificació del llibre quart i del llibre cinquè del Codi civil. Per tant, des del començament de la tramitació parlamentària,

com s'ha apuntat, no només s'elaborava un nou llibre sisè, sinó que s'aprofitava per modificar els llibres quart i cinquè, com s'ha fet en ocasions anteriors.

Abans del tràmit d'esmenes, s'han debatut les que ho són a la totalitat (art. 113 i 114 RPC) i s'han realitzat les corresponents audiències i compareixences (art. 115 RPC). D'acord amb la previsions del Reglament del Parlament, aquestes actuacions no es repeteixen ulteriorment, de manera que la facultat de participació dels diputats respecte de les esmenes presentades a l'articulat no es pot exercir plenament i es troba, doncs, reglamentàriament restringida. Els sol·licitants sostenen que entre els drets «defraudados» per les esmenes hi ha «el voto en los trámites de toma en consideración, la designación de la comisión tramitadora, la solicitud y sustanciación de comparencias y la propia proposición de enmiendas». Aquest fet podria ser molt rellevant, sempre que l'esmena objecte de dictamen no seguís el que disposa l'article 116.2 RPC, això és, que no fos congruent amb la iniciativa legislativa, cosa que ja hem rebutjat en l'apartat anterior pel que fa al supòsit objecte de dictamen.

Singularment, quant a les compareixences, van tenir lloc els dies 28 de juny i 7 i 29 de juliol de 2016 (BOPC núm. 201, de 2 d'agost de 2016), d'acord amb el que preveuen els articles 57, 58 i 115 RPC. Cal fer una valoració altament positiva de la seva integració en el procediment, en la mesura que constitueixen una obertura directa a la ciutadania i permeten la consulta d'experts en la matèria. Tanmateix, no deixa de ser un tràmit limitat i no és procedent acomplir-lo amb posterioritat a la presentació de les esmenes, sinó que facilita la seva elaboració. Les compareixences, des del punt de vista del diputat, aporten informació per dur a terme la funció legislativa amb més coneixements, però no afecten fonamentalment el nucli dur d'aquesta darrera funció (elaborar el text, esmenar-lo i votar-lo).

Ara bé, aquests tràmits anteriors a la presentació d'esmenes, que s'han enunciat, no constitueixen les úniques oportunitats per presentar propostes i discutir-les amb la resta de diputats abans de l'aprovació del Projecte pel Ple, per la qual cosa cal valorar la intensitat de la limitació dels drets dels diputats que s'ha produït, que dependrà de la pretesa incongruència i de la gravetat de l'afectació material, a fi d'avaluar si ha tingut lloc un exercici abusiu del dret d'esmena, qüestió que ja hem descartat.

Durant els mesos de setembre i d'octubre de 2016 es van publicar cinc pròrrogues de presentació d'esmenes. Per tant, hi va haver temps suficient per formalitzar objeccions a les esmentades modificacions d'altres llibres del Codi civil, que constaven al Projecte.

Les esmenes presentades pels grups a aquest Projecte de llei, al si de la Comissió de Justícia, es van editar el 20 d'octubre de 2016 (BOPC núm. 239), data en la qual es va conèixer l'esmena número 29 del Grup de Junts pel Sí, que donaria lloc posteriorment a l'esmena número 194 de l'Informe de la Ponència, entre d'altres esmenes també referides a altres llibres.

Posteriorment, la Ponència redactora es va reunir el 17 i el 25 de novembre, dies en què es van estudiar el Projecte i les esmenes presentades, d'acord amb l'article 118.1, .2 i .3 RPC (segons consta a l'encapçalament de l'Informe de la Ponència, publicat l'1 de desembre de 2016, BOPC núm. 275). L'Informe de la Ponència mencionat, com hem assenyalat, conté l'esmena número 194, justificada per l'esmena número 211 del mateix Grup Parlamentari, relativa a l'exposició de motius. De fet, la Ponència les recomana les dues, llevat de l'apartat 4 de la primera (de modificació del llibre quart del Codi civil), així com l'esmena número 200, referida al llibre cinquè. En canvi, la número 202 del Grup Parlamentari Socialista, de modificació del llibre cinquè, roman reservada al Ple.

Finalment, un cop publicat l'Informe de la Ponència, «es discuteixen i voten, article per article, tot l'articulat i les esmenes, i poden fer ús de la paraula els esmenants de l'article i la resta de membres de la comissió» (art. 118.5 RPC). Així, la Comissió de Justícia, en la sessió del dia 15 de desembre, va estudiar el text del Projecte de llei del llibre sisè del Codi civil, l'Informe de la Ponència i les esmenes pre-

sentades pels grups parlamentaris (segons consta expressament en la presentació del Dictamen de la Comissió de Justícia, de 20 de desembre de 2016, BOPC núm. 290).

En conseqüència, tal com es desprèn de l'iter parlamentari que s'ha descrit, en el qual no consta cap incidència en l'Informe de la Ponència ni en el del Dictamen de la Comissió de Justícia que permeti dir el contrari, els grups parlamentaris han tingut l'oportunitat de participar en els debats defensant les seves esmenes i fixant la seva posició, tant respecte del Projecte com de les esmenes dels altres grups, i també mitjançant la seva votació i possible manteniment per a la discussió en el Ple com a esmenes vives o vots particulars. Per tant, pel cap baix, han disposat de tres sessions formals per fer-ho (dues en Ponència i una en Comissió, com ha estat dit), un cop publicat el text de l'esmena qüestionada. Això anterior es corrobora pel fet que, com hem constatat, des del moment inicial de la tramitació de la norma, hi havia altres esmenes que també proposaven modificacions de diversos llibres del Codi civil, diferents del sisè, i es mantenia fins i tot reservada alguna d'elles, concretament la del Grup Socialista, per ser defensada davant el Ple.

Concretament, en relació amb l'esmena número 194, cal destacar que el seu apartat 4, que no va ser recomanat per la Ponència, va ser finalment inclòs per la Comissió en el seu Dictamen. Aquesta actuació parlamentària constitueix una evidència que hi va haver una negociació de l'esmena qüestionada per part del Grup proposant amb altres grups i que, per tant, va ser objecte de deliberació a les sessions convocades a aquest efecte. Així, l'esmena número 194 va ser incorporada tota sencera i votada per parts (apts. 1, 2, 3 i 5, per una banda, i 4, per l'altra) al text del Dictamen de la Comissió amb els vots a favor dels grups parlamentaris de Junts pel Sí, de la Candidatura d'Unitat Popular-Crida Constituent (pel que fa als apartats 1, 2, 3 i 5) i del Partit Popular de Catalunya (respecte de l'apartat 4), l'abstenció del de Catalunya Sí que es Pot i el vot contrari del de Ciutadans i Socialista.

L'esmena 194 es va integrar, com a part de l'article 9 del Projecte, en forma de disposicions finals de modificació de distints llibres del Codi civil de Catalunya (com consta en el Dictamen de la Comissió, de 20 de desembre de 2016, BOPC núm. 290). Val a dir que, entre l'Informe de la Ponència i el Dictamen de la Comissió, el text de l'esmena es va alterar mínimament, ja que només va experimentar canvis de caràcter estilístic, per bé que es pot destacar l'adaptació del títol del Projecte, en consonància amb el fet que aquest darrer, des d'un primer moment i com hem assenyalat, no se cenyia únicament i específica a la regulació del llibre sisè del Codi civil.

Certament, els diputats de l'oposició es van trobar, d'una manera sobtada, amb un esmena del grup majoritari que introduïa una modificació quantitativament extensa de preceptes del Codi civil, que no figuraven en el text del Projecte i que no es referien al llibre sisè. La seva capacitat d'intervenció sobre aquesta nova regulació era limitada, ja que no podien esmenarla ni fer propostes transaccionals, atès que les transaccions requereixen esmenes vives, com prescriuen els articles 118.2 RPC (pel que fa a la ponència) i 118.6 RPC (pel que fa a la comissió). Ara bé, entenem que aquesta limitació no té la rellevància que li atribueixen els sol·licitants, tal com es desprèn de l'exposició que hem fet de l'iter parlamentari del Projecte. No s'ha alterat de forma substancial, doncs, el procés de formació de la voluntat al si del Parlament, ni tampoc es tracta d'una infracció greu ni essencial que provoqui un dèficit democràtic en l'elaboració de la llei.

Per tant, els diputats han tingut la possibilitat de debatre i votar, també en comissió, les incorporacions al text, de manera que els tràmits del procediment legislatiu en els quals els sol·licitants consideren que s'ha lesionat el seu dret de participació política s'han dut a terme correctament i respectant el que disposa el Reglament del Parlament.

En un altre ordre de coses, cal esmentar que els peticionaris consideren afectada la seguretat jurídica, en tant que el desconeixement de la norma prové de la manca

de participació en el procediment. No obstant això, hem de recordar que aquest principi constitucional (art. 9.3 CE) no resulta invocable en el present supòsit, tal com ha estat configurat al llarg de la seva doctrina pel Tribunal Constitucional. A tall de síntesi, s'ha d'assenyalar que, en el seu vessant objectiu, es refereix a la certesa de la norma, entesa com a claredat i no confusió normativa, i, en el subjectiu, a la predicibilitat dels seus efectes. En definitiva, garanteix «la seguretat del que es coneix o es pot arribar a conèixer com a prohibit, ordenat o permès pels poders públics a l'hora de desenvolupar una determinada activitat en les relacions amb els ciutadans i les organitzacions públiques i privades» (DCGE 10/2015, d'1 de juliol, FJ 2; 18/2015, de 26 de novembre, FJ 3, i 6/2016, FJ 2, recollint doctrina constitucional). Per tant, el principi resulta vulnerat quan es produeix una confusió o un dubte que generi en els seus destinataris una incertesa raonablement insuperable sobre la conducta exigible per la norma o sobre la previsibilitat dels seus efectes (DCGE 6/2016, FJ 2).

C) A tall de recapitulació, hem d'acabar afirmant que no es compleix cap dels dos requeriments exigits per la doctrina constitucional en el cas que ara ens ocupa. D'una banda, s'ha de recordar que el contingut de l'esmena no és totalment nou (el primer text del Projecte ja preveia modificacions d'altres llibres), ni aliè, ja que, com hem posat de manifest, s'inclou dins de la matèria de dret civil i, concretament, es projecta sobre el Codi civil de Catalunya. Per aquesta raó, podem dir que és congruent, i que té relació i afinitat amb el text de la iniciativa legislativa presentada, tant per la matèria com per l'objecte i, consegüentment, no contradiu l'article 116.2 RPC.

I, de l'altra, cal dir que, bo i admetent l'existència d'una limitació, anteriorment exposada, relativa a la nova regulació continguda a l'esmena 194, des de la perspectiva examinada, no s'ha produït un abús o un ús il·legítim de la mencionada norma parlamentària en el tràmit de la presentació d'esmenes. Afirmació aquesta que ve avalada pel fet que, com acabem d'exposar, els diputats sol·licitants han tingut la possibilitat de participar en el debat corresponent per argumentar, defensar i votar les seves posicions amb igualtat de condicions que els altres diputats. I, a partir del consens que hagin despertat les seves propostes, s'han inclòs o, per contra, han estat rebutjades per la majoria.

D) Finalment, més enllà del cas concret que s'ha examinat, resulta oportú fer algunes consideracions generals respecte d'una determinada pràctica parlamentària, consistent en l'aprofitament del mecanisme d'esmena a un projecte o una proposició de llei per resoldre «urgències legislatives», en paraules del Tribunal (STC 119/2011, FJ 7), que no tenen la mínima relació d'homogeneïtat requerida per la doctrina constitucional.

Aquest hàbit descrit, emprat per les majories, és criticable i constitueix una forma de procedir del tot inapropiada, que podria alterar substancialment la formació de la voluntat legislativa de la cambra i afectar els drets dels parlamentaris. El capteniment assenyalat limita el debat *in extenso* sobre les esmenes que poden alterar notablement el text articulat presentat inicialment. Ara bé, que sigui un comportament reprovable no implica *per se* la seva inconstitucionalitat, ja que, a més de la restricció en els drets dels diputats, ha de causar una màcula especialment greu en l'esmentada formació de la voluntat per ser considerat no conforme amb la Constitució.

Per això, a fi d'evitar aquesta pràctica en la mesura del possible, proposem una millora reglamentària, d'acord amb la nostra funció consultiva. Un cop descartats els motius que podrien conduir a una infracció constitucional i a una disminució greu dels drets dels parlamentaris, es podria desenvolupar el mandat de l'actual article 116 RPC amb un procediment *ad hoc* que permetés fer un debat específic sobre l'homogeneïtat de les esmenes introduïdes. D'aquesta manera, s'obriria així la possibilitat que la mesa de la comissió, òrgan encarregat de la qualificació material de les esmenes, pogués reconsiderar-ne l'admissió, a partir de la discussió efectuada.

En conclusió, no s'han vulnerat els drets de participació i de representació dels diputats del Parlament de Catalunya en la tramitació parlamentària de les disposicions finals primera a cinquena del Projecte de Llei.

Tercer. El règim constitucional i estatutari de distribució competencial en matèria de dret civil i de bases de les obligacions contractuals

1. Per tal de donar adequada resposta als dubtes de naturalesa competencial que planteja la sol·licitud de dictamen, en primer lloc, hem d'enquadrar materialment els preceptes qüestionats, a fi de determinar el títol prevalent en què s'emparen i el seu abast.

A parer dels peticionaris, les matèries afectades pel Projecte de Llei són diverses. D'una banda, com a objecció principal, tot i que la formulen en el darrer apartat de la sol·licitud, sostenen que el Projecte podria haver incorregut en una extralimitació de la competència que l'article 129 EAC atribueix a la Generalitat en matèria de dret civil, ja que no es limitaria a la conservació, la modificació i el desenvolupament del dret civil propi, en la interpretació que, sempre segons els peticionaris, els dóna la STC 31/2010, de 28 de juny. En aquest sentit, fan esment d'algunes institucions del llibre sisè del Codi civil respecte de les quals al·leguen que no són desenvolupament de les contingudes en la Llei 40/1960, de 21 de juliol, sobre la Compilació del dret civil especial de Catalunya (en endavant, Compilació).

Adicionalment, en els altres apartats de l'escrit, al·leguen la vulneració d'una llista àmplia de títols competencials de l'Estat, sense distingir quins preceptes del Projecte infringeixen cadascun. Així, al·ludeixen a les competències estatals sobre les «bases de las obligaciones contractuales, legislación mercantil, legislación procesal, las bases de la ordenación de crédito, banca, seguro, energía, ordenación general de la actividad económica». D'altra banda, consideren que es produeix una extralimitació competencial en matèria de les relacions de consum, com també una confrontació amb el dret europeu vigent en aquest darrer àmbit sectorial.

Centrats així els termes de la sol·licitud en aquest punt, el nostre enjudiciament exigeix, com dèiem, enquadrar competencialment la matèria objecte dels preceptes qüestionats, que ja podem avançar que, atès el seu contingut i la seva finalitat principals, és el «dret civil» (art. 149.1.8 CE i 129 EAC). En efecte, com ha quedat dit en el fonament jurídic primer, el Projecte de Llei dictaminat estableix l'estructura inicial del llibre sisè del Codi civil, que concreta en tres títols: el primer, relatiu a les disposicions generals; el segon, que regula els diferents tipus contractuals, i el tercer, referit a les fonts no contractuals de les obligacions. A partir d'aquí, la mateixa norma ha optat per donar contingut tan sols a una part del títol segon (tipus contractuals), que pot ser necessari completar més endavant: els contractes amb finalitat transmissora, concretament la compravenda –en què s'inclouen les especificitats pròpies de la compravenda de consum–, la permuta i la cessió de finca o d'aprofitament urbanístic a canvi de construcció futura (cap. I); els anomenats contractes sobre activitat aliena, més específicament, el mandat, incloent-hi també, tot i la naturalesa no convencional, la gestió d'afers aliens (cap. II); els contractes sobre objecte aliè, dels quals efectua l'ordenació dels contractes de conreu, custòdia del territori i arrendament per a pastures (cap. III); els contractes aleatoris, que en aquest cas concreta en el violari i el contracte d'aliments (cap. IV); els contractes de cooperació, que centra en els d'integració en l'explotació ramadera (cap. V), i els contractes de finançament i de garantia, més específicament el censal (cap. VI).

Resulta clar, com es desprèn del seu contingut, que es tracta d'institucions, totes elles, d'indubtable naturalesa civil, per bé que, pel que fa concretament al contracte de compravenda, en la mesura que alguns dels seus preceptes estableixen regles específiques per a les compravendes de consum, podrien afectar també la competència referida a la protecció dels consumidors i els usuaris (art. 123 EAC) i indirectament, si es regulés l'activitat de l'empresari, el dret mercantil (art. 149.1.6 CE).

Pel que ara interessa, i tal com hem posat de manifest en el fonament jurídic primer, els preceptes que qüestionen individualment els sol·licitants s'encabeixen en la secció primera del capítol I del títol II del llibre sisè del Codi civil, relatius a diferents aspectes del contracte de compravenda, «paradigma regulatori dels contractes d'intercanvi», en paraules del preàmbul de la norma, i un dels contractes civils més freqüents, tant pel que fa a la compravenda en general com a la de consum, que ara s'incorporen en un mateix cos per tal de promoure una regulació integradora d'aquesta institució, sens perjudici del que estableix el Codi de consum de Catalunya.

Per tant, examinarem en primer lloc la distribució general de competències en l'àmbit de la «legislació civil» i, en segon lloc, la que es projecta específicament sobre la submatèria «bases de les obligacions contractuals» (art. 149.1.8 CE i 129 EAC), sense que això sigui obstacle perquè, més endavant, tractem puntualment altres aspectes competencials que pugui suscitar l'anàlisi concreta dels preceptes impugnats, com ara en el fonament jurídic quart. *D.*

Per dur a terme aquesta primera tasca, cal que ens remetem, entre d'altres, al que vàrem dir àmpliament en el nostre Dictamen 13/2010, respecte del Projecte de Llei del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (FJ 2). Així mateix, resulta oportú recordar que el Consell Consultiu també es va pronunciar sobre la distribució competencial en la matèria «dret civil» en els dictàmens 186, de 22 de juny de 1993; 265, de 5 de gener de 2005, i 273, de 14 de juliol de 2006. Seguirem, doncs, a grans trets, aquesta doctrina, per bé que hi afegirem, si escau, algunes precisions addicionals a fi i efecte de la seva actualització al moment present.

D'entrada, convé recordar que l'article 149.1.8 CE atribueix a l'Estat la competència exclusiva sobre: «[l]egislació civil, sens perjudici de la conservació, modificació i desenvolupament dels drets civils, forals o especials per part de les Comunitats Autònomes allà on n'hi hagi. En qualsevol cas, les regles relatives a l'aplicació i a l'eficàcia de les normes jurídiques, relacions juridicocivils relatives a les formes de matrimoni, ordenació dels registres i instruments públics, bases de les obligacions contractuals, normes per a resoldre els conflictes de lleis i determinació de les fonts del Dret, d'acord, en aquest darrer cas, amb les normes del dret foral o especial». I que, per la seva banda, l'article 129 EAC, reconeix a la Generalitat la «competència exclusiva en matèria de dret civil, excepte en les matèries que l'article 149.1.8 de la Constitució atribueix en tot cas a l'Estat. Aquesta competència inclou la determinació del sistema de fonts del dret civil a Catalunya».

D'una primera lectura de l'esmentat precepte constitucional que, a primera vista, és força enrevessat i poc clar, sembla que s'encapçali amb l'atribució a l'Estat de la competència exclusiva sobre legislació civil, si bé aquesta atribució resulta a continuació exceptuada, en la mesura que el precepte reconeix a les comunitats autònomes la competència per a la conservació, la modificació i el desenvolupament dels drets civils, forals o especials «allà on n'hi hagi». De fet, com ja va posar de manifest el Consell Consultiu (DCC núm. 186, F II), la delimitació competencial que s'hi conté ha estat objecte d'interpretacions diverses per part de la doctrina, com és el cas de la que considera que a l'Estat només li corresponen en matèria civil els àmbits materials que segueixen a l'expressió «en tot cas», o de l'oposada a l'anterior, que és del parer que l'Estat es reserva tota la matèria de dret civil, amb l'única excepció de les matèries específicament regulades per les compilacions dels drets territorials, incloent-hi les fonts del dret.

Als efectes del nostre Dictamen, el Tribunal Constitucional ha elaborat la seva doctrina respecte dels drets civils autonòmics arran d'un seguit de sentències dictades en ocasió dels recursos d'inconstitucionalitat interposats contra la Llei 6/1986, de 15 de desembre, de les Corts Valencianes, de regulació dels arrendaments històrics valencians (STC 121/1992, de 28 de setembre); la Llei 3/1988, de 25 d'abril, de les Corts d'Aragó, sobre equiparació dels fills adoptius (STC 88/1993, de 12 de

març); el Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Compilació del dret civil de les Illes Balears (STC 156/1993, de 6 de maig); la Llei 11/1993, de 15 de juliol, sobre el recurs de cassació en matèria de dret civil especial, de Galícia (STC 47/2004, de 25 de març); així com també de la qüestió d'inconstitucionalitat plantejada sobre la Llei 11/2001, de 19 de desembre, d'unions de fet, de la Comunitat de Madrid (STC 81/2013, d'11 d'abril).

A tall de resum, i prenent com a referència principal les STC 88/1993 i 156/1993, hom pot dir que l'esmentada jurisprudència parteix de la idea que la Constitució, a través de l'autonomia política, garanteix el que qualifica com a «foralidad civil» o, el que és el mateix, l'existència de drets civils autonòmics en els territoris en què ja n'hi hagués a la seva entrada en vigor. Per tant, fa un plantejament restrictiu dels drets civils propis en la mesura que considera que el seu desenvolupament ha d'estar vinculat al dret preexistent de la comunitat autònoma, però per altra part, concep la dita vinculació de forma flexible, en el sentit que es pot projectar sobre aspectes no regulats per adaptar el dret a les noves circumstàncies socials.

D'acord amb l'anterior, interpreta que l'expressió «allí donde existan» continguda a l'article 149.1.8 CE, és pressupòsit indispensable perquè les comunitats autònomes exerceixin la seva competència legislativa sobre el dret civil, preexistència que no valora respecte de qualsevol coordinada temporal sinó que la lliga al temps de l'entrada en vigor de la Constitució (STC 121/1992, FJ 1). Val a dir que, en la mesura que admet el costum i apella als principis informadors propis del dret civil autonòmic, com també als àmbits que no es troben normats abans de la Constitució i que se situen més enllà del contingut de les compilacions respectives, es refereix al dret foral en el seu conjunt més que no pas a institucions concretes. Entesos d'aquesta manera, declara, reiteradament, que els drets civils forals o autonòmics poden ser objecte de conservació i de modificació, però també de desenvolupament, de forma que són susceptibles d'un creixement orgànic que, més enllà de la seva historicitat i actual vigència, permet la seva vitalitat cap al futur (STC 88/1993, FJ 3, i 156/1993, FJ 1).

Segons aquesta mateixa jurisprudència, si la «conservació» permet la formalització legislativa de normes o costums vigents en el propi àmbit territorial, i la modificació pressuposa quelcom anterior, que és el que es modifica o reforma, el «desenvolupament» habilita per a una ordenació legislativa d'àmbits no normats pel dret civil, ja que el contrari portaria a la inadmissible identificació d'aquesta expressió amb la més restringida de «modificació». Argumenta, doncs, que les competències autonòmiques per «desenvolupar» el dret civil poden donar lloc al creixement orgànic d'aquest dret, actualitzant i innovant continguts, i, més concretament, a la regulació de matèries que, malgrat estar absents del text originari de la Compilació, mantenen una relació de connexió suficient amb instituts ja disciplinats o altres normes integrants del propi ordenament civil. Ara bé, l'anterior no significa, segons l'alt Tribunal, el reconeixement d'una competència legislativa civil il·limitada *ratione materiae* que es deixi a disponibilitat de les comunitats autònomes, pel fet que està delimitada per l'exigència de la necessària connexió amb institucions concretes preexistents (STC 156/1993, FJ 1, i 4/2014, de 16 de gener, FJ 3).

Dit això, cal assenyalar que en les seves línies essencials, la doctrina constitucional exposada s'ha mantingut fins a l'actualitat, com ho demostren les recents resolucions dictades en un reguitzell de recursos d'inconstitucionalitat interposats tots ells contra normes de dret civil de la Comunitat Valenciana, derivades de costums preexistents. Aquest és el cas de les STC 82/2016, de 28 d'abril, relativa a la Llei 10/2007, de 20 de març, de règim econòmic matrimonial valencià; 110/2016, de 9 de juny, sobre la Llei 5/2012, de 15 d'octubre, d'unions de fet formalitzades, i 192/2016, de 16 de novembre, referida a la Llei 5/2011, d'1 d'abril, de relacions familiars dels fills i filles els progenitors dels quals no conviuen.

El Consell Consultiu, des d'un primer moment i de forma coetània a l'exposada jurisprudència, va argumentar que el plantejament del Tribunal Constitucional no era l'única interpretació possible de l'abast competencial que s'havia de donar a l'ambigu text de l'article 149.1.8 CE. Va considerar que l'exigència d'una connexió suficient s'havia d'interpretar en un sentit ampli, de manera que no era necessari relacionarla amb institucions concretes ja regulades, sinó que «n'hi ha prou que existeixi dret foral i alguna connexió entre la nova norma i el conjunt de les institucions preexistents», connexió que no ha de ser per força expressa, sinó que pot estar present de forma indirecta. I encara més, va afegir que «també caldria expressar la potencialitat dels principis informadors per legitimar el «desenvolupament» com una forma diferent de «connexió suficient»: no ja amb una institució preexistent o el conjunt d'aquestes, sinó amb els principis que informen un determinat ordenament». El dret català preexistent a la Compilació es concep, doncs, com un ordenament civil complet i autosuficient, amb el seu propi dret supletori, el qual, aprovada aquella, pot acabar essent d'aplicació com a part integrant de la tradició jurídica catalana, la qual assumeix una funció bàsica en la interpretació i la integració del dret compilat l'any 1960 (DCC 273, F II, i 265, F III).

Com ha posat de manifest aquest Consell en el Dictamen 13/2010, l'esmentada afirmació continua sent vàlida en l'actualitat, atès que el vigent article 111-2.1 CC-Cat declara que: «[e]n la seva aplicació, el dret civil de Catalunya s'ha d'interpretar i s'ha d'integrar d'acord amb els principis generals que l'informen, prenent en consideració la tradició jurídica catalana» (FJ 2). En aquest sentit, l'article 5 EAC «ha vingut a refermar el protagonisme que ha de tenir la tradició jurídica catalana, ja que la incorpora com un dels fonaments de l'autogovern de Catalunya, al mateix temps que reconeix també la posició singular que ocupa la Generalitat en relació amb el dret civil» (FJ 2).

De fet, posteriorment a la nostra opinió consultiva, el Tribunal Constitucional admet la rellevància del mandat d'actualització dels drets històrics en matèria de dret privat, en declarar que d'acord amb l'esmentat precepte estatutari «[e]l autogobierno de Cataluña se fundamenta también en los derechos históricos del pueblo catalán, en sus instituciones seculares y en la tradición jurídica catalana, que el presente Estatuto incorpora y actualiza al amparo del artículo 2, la disposición transitoria segunda y otros preceptos de la Constitución» (STC 31/2010, de 28 de juny, FJ 10).

Ultra això, en la mateixa resolució on ha declarat la constitucionalitat de l'article 129 EAC ha explicitat que la competència exclusiva de la Generalitat per a la conservació, la modificació i el desenvolupament d'aquest dret (amb l'abast i en els termes de la doctrina constitucional que ja s'han exposat anteriorment) comprèn la determinació d'un sistema de fonts específic, que el legislador estatal ha de prendre en consideració i respectar (FJ 76).

Encara més, resulta oportú assenyalar que la salvaguarda que estableix la clàusula 8a de l'article 149.1 CE, en el sentit que l'Estat respecti les fonts del dret que siguin pròpies dels ordenaments civils autonòmics, inclou, necessàriament, entre aquestes fonts, ja siguin qualificades com a tals o com a elements d'integració, el dret positiu o legislat, però també els principis generals, el costum i la tradició jurídica catalana.

Altrament, és evident que el nou marc estatutari ha introduït un canvi normatiu en la forma en què la Generalitat assumeix la competència legislativa en matèria de dret civil, que permet efectuar una interpretació més oberta de l'expressió «desenvolupament del dret civil, foral o especial». No s'ha d'oblidar que la norma estatutària forma part del bloc de la constitucionalitat i que, per tant, és una llei orgànica definidora de les competències de la comunitat autònoma, de manera que el seu contingut s'ha de tenir en compte a l'hora d'interpretar l'abast d'aquestes competències. Tractant-se del dret civil, el Tribunal Constitucional ha reconegut expressament que les dites competències poden tenir un contingut més ampli en unes comunitats que

en d'altres, ja que la igualtat de tracte *ex* articles 14 i 139.1 CE, que no s'aplica en l'àmbit del dret privat, tampoc «no es predicable de las Comunidades Autónomas, ni puede permitir alterar el régimen de distribución competencial resultante de la Constitución Española y del bloque de la constitucionalidad» (STC 82/2016, FJ 4, i STC 20/2013, de 31 de gener, FJ 10).

Així, en el referit DCGE 13/2010 vam argumentar que l'article 129 EAC «[d] elimita amb més precisió que l'abast material no depèn de quin hagués estat el contingut concret de la Compilació (que, com és sabut, és tributari d'una conjuntura històrica no democràtica), sinó que l'objecte de la matèria és genèricament el dret civil català». Pressuposa, com ja hem referit, el caràcter complet i autosuficient que ha tingut històricament l'ordenament civil català, el qual no es va derogar sinó que estava també present en la Compilació de 1960, per aplicació de la doctrina de la *iuris continuatio* (FJ 2).

Certament, exclou l'aplicació de les interpretacions que pretenen identificar la matèria «dret civil català» amb les «institucions civils compilades», tenint en compte, a més, que, «literalment, «compilació» i «desenvolupament» són conceptes antagonics». Permet, per tant, «una interpretació més àmplia de la competència en matèria de dret civil, en el sentit que es pot entendre que el desenvolupament només es troba limitat per allò que l'article 149.1.8 CE atribueix en tot cas a l'Estat». De la mateixa manera, l'article 129 EAC «pretén excloure l'aleatorietat que derivava del fet que s'interpretés que l'abast material d'aquesta competència depenia de quin fos el contingut material del dret compilat en aprovar-se la Constitució» (DCGE 13/2010, FJ 2).

D'aquesta manera, la concepció dels drets civils territorials com a realitats històriques residuals que estan vigents en el moment d'aprovació de la Constitució, que hem vist que el Tribunal extreu de l'expressió «allí donde existan», entenem que és restrictiva i que no és la que es desprèn de la Constitució, la qual es refereix a la matèria «drets forals o especials» com una competència ordinària de determinades comunitats autònomes, respecte de la qual l'article 149.1.8 CE reserva a l'Estat unes concretes matèries («en todo caso»), que són les que veritablement considera necessari mantenir enfront d'aquests drets.

Amb relació al que s'ha dit, resulta adient afegir que el dret civil català, per definició, no es pot concebre com un conjunt residual de normes i institucions aïllades, de caràcter fragmentat i subordinat al dret estatal, sinó com un sistema normatiu modern, dotat de la connexió interna i de la completesa que caracteritzen un ordenament que, a més, té reconeguda la capacitat per determinar les seves fonts de producció normativa.

Finalment, seguint la nostra doctrina consultiva, cal assenyalar que en l'etapa constitucional el dret civil català, d'acord amb la política legislativa que ha dut a terme la Generalitat en els darrers trenta-cinc anys, «ha tingut l'ideal d'ordenament complet», primer a través de l'elaboració de lleis especials, després de codis sectorials i, finalment, mitjançant un Codi civil, el llibre sisè del qual és ara objecte de dictamen. Per tant, l'article 129 EAC «s'ha fet ressò normatiu d'aquest plantejament en el sentit que el nou marc estatutari consolida la interpretació que ha guiat, durant tots aquests anys», l'esmentada política del legislador català en matèria de dret civil (DCGE 13/2010, FJ 2).

2. La regulació substantiva dels contractes entre particulars i de les obligacions que se'n deriven ens remet –sens perjudici, òbviament, del que direm més endavant respecte de la contractació mercantil– al dret civil, cosa que, pel que fa a la distribució competencial, ens porta a la competència exclusiva de la Generalitat (art. 129 EAC), l'abast de la qual ha estat exposat en l'apartat anterior si bé, en el present cas, amb el límit de les bases de les obligacions contractuals, que correspon fixar a l'Estat (art. 149.1.8, segon incís, CE).

Per bé que tractarem posteriorment amb més detall el significat que adquireix el terme «bases» del citat precepte constitucional, en una primera aproximació hem d'entendre per «obligacions contractuals», com es desprèn del mateix tenor literal de l'expressió, les que neixen dels contractes (art. 1089 i 1091 CCesp), de manera que s'han de rebutjar les interpretacions que, en referir-se a les bases, d'una banda, individualitzen el substantiu «obligacions» i, de l'altra, el qualificatiu «contractuals». D'entrada, cal dir, doncs, que resulta constitucionalment inapropiat identificar les bases amb el tipus contractual o amb el contingut del contracte, ja que això portaria a entendre que la comunitat autònoma, en el nostre cas la Generalitat de Catalunya, resta mancada de tota competència en l'àmbit contractual civil i, en definitiva, atesa la importància d'aquesta matèria, quedaria totalment desvirtuada la seva capacitat per legislar i desenvolupar el dret civil propi, *ex* article 129 EAC. Per la mateixa raó, el mot «obligacions» tampoc no es pot considerar autònomament, ja que portaria a estendre, indogudament també, la competència estatal a totes les obligacions, fos quina fos la seva font.

Així, de les consideracions que s'han efectuat, resulta palès que la competència de la Generalitat per legislar sobre el dret civil propi, incloenthi allò relatiu a les obligacions contractuals, amb el límit de les bases que en aquesta matèria pugui fixar l'Estat, no és, al nostre parer, problemàtica, i això encara que s'adoptés una interpretació més restrictiva de l'article 149.1.8 CE, que, segons hem vist, és la que sembla acollir la STC 31/2010 (FJ 76), seguint l'anterior STC 88/1993 (FJ 3), quan admet que les comunitats autònomes amb dret civil propi poden regular «institucions conexas con las ya reguladas en la Compilación dentro de una actualización o innovación de los contenidos de ésta según los principios informadores peculiares del Derecho foral».

De fet, la Compilació ja contenia tot un llibre, el quart, que es dedicava, per bé que de forma incompleta, a aquesta matèria, intítulat, precisament, «De les obligacions i els contractes i de la prescripció». En concret, es tractava d'una reduïda regulació dels contractes de compravenda i de permuta, dels quals en disciplinava les formes de lliurament dels béns venuts o permutats, les despeses de lliurament, d'atorgament d'escriptura pública i d'expedició de còpies (art. 277). Establia també el règim de rescissió per lesió en aquests contractes, respecte del qual fixava unes regles específiques referides a l'alienació d'una pluralitat de coses en el mateix contracte de compravenda i a la restitució de fruits i interessos (art. 321 a 325); igualment, desenvolupava les vendes a carta de gràcia (art. 326 a 328); els contractes de censal, violari i vitalici (art. 330 a 336), així com la parceria rústica (art. 337.1), la masoveria (art. 337.2) i altres contractes de conreu com el de terratge, les boïgues i les eixermaes (art. 338) o el contracte de sòcita (art. 339). Finalment, acabava amb la regulació de la donació, que incloïa els requisits de validesa, el frau de creditors, les clàusules de reversió i la inoficiositat (art. 340 i 341).

I l'anterior, a banda d'altres referències o crides específiques a figures o institucions igualment de naturalesa contractual que la mateixa Compilació també contenia, en aquest cas fora del llibre quart. Per citar només uns quants exemples, ens podem referir als articles 18 (contractació entre cònjuges); 24 i 25 (compravenda amb pacte de supervivència); 63 a 96 (contractes successoris); 145 (contracte de transacció sobre la llegítima), o 296 a 299 (contracte d'emfiteusi).

Tampoc no es pot menystenir, com hem assenyalat en l'apartat anterior, que en tot aquest temps el Parlament de Catalunya ha anat consolidant una extensa producció legislativa i ha aprovat un conjunt de lleis especials relatives a diferents contractes civils, sense que se suscités cap qüestionament de la seva constitucionalitat.

Així, a tall d'il·lustració, tot i que, òbviament, no constitueix paràmetre de constitucionalitat, és convenient recordar que el legislador català ha aprovat cinc lleis reguladores de diferents tipus contractuals –integrades avui en el Codi a través del Projecte de llei que estem examinant–, a les quals hem fet referència en el fonament

jurídic primer, com ara les relatives a les pensions periòdiques, la cessió de finca o d'edificabilitat a canvi de construcció futura i els contractes d'integració, sense que, com dèiem, aquesta actuació legislativa hagi estat impugnada per l'Estat.

3. Un cop ha quedat explicitada la competència de la Generalitat per legislar sobre dret civil i, per tant, en matèria d'obligacions i contractes, analitzarem si el fet que es tracti de contractes de consum i, més concretament, atesa la sollicitud de dictamen, del contracte de la compravenda de consum, afecta d'alguna manera la seva naturalesa civil i, per tant, si, paral·lelament, altera les regles de distribució de competències.

Per contractes de consum, d'acord amb la definició més comuna que en fan tant la legislació estatal com l'europea, així com també el Projecte de Llei dictaminat (art. 621-2), hem d'entendre els que duu a terme un consumidor amb un empresari com a conseqüència de l'activitat comercial d'aquest darrer i que es caracteritzen per una regulació tutelar o protectora del consumidor, el qual es troba, respecte de l'altra part contractant professional, en una situació de desigualtat informativa o substantiva. El cert és que, amb l'expressió «protecció del consumidor», més que delimitar una matèria o un conjunt de matèries, es fa referència a un principi jurídic de caràcter tuitiu que indica un objectiu o una finalitat que s'ha d'assolir i que es vincula al benestar de la ciutadania.

Respecte d'això, cal recordar que l'article 123 EAC atribueix a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de «consum», que comprèn, pel que interessa a la nostra anàlisi, «a) [l]a defensa dels drets dels consumidors i els usuaris, proclamats per l'article 28». En aquests drets s'inclou, òbviament, la protecció dels legítims interessos econòmics dels consumidors, que es tradueix, sobretot, en el reforçament legal de la seva posició en el contracte, del qual n'és la part feble, en contraposició amb l'empresari, en l'adquisició dels productes i serveis.

Per la seva banda, la Constitució no conté un títol competencial específic sobre les relacions de consum, sinó que es limita a incorporar, com a principi de la política social i econòmica, la garantia, per part dels poders públics, de la defensa dels consumidors i els usuaris, per protegir-ne la seguretat, la salut i els legítims interessos econòmics (art. 51 CE). Per aquest motiu, quan ha hagut de legislar sobre la matèria, l'Estat ha acudit a altres títols competencials que hi presenten algun tipus de relació.

És en aquest sentit que hom pot afirmar que el dret del consum pot comprendre diverses disciplines, atès que els camps sobre els quals es projecta, amb la finalitat d'assolir una protecció efectiva dels consumidors i dels usuaris, són molt diversos i van, per exemple, des del dret administratiu al penal, passant pel civil, el mercantil o el processal. D'aquí es deriva també una jurisprudència constitucional que emfasitza aquest caràcter pluridisciplinari que resulta de normes sectorials reconduïbles a altres matèries sobre les quals l'Estat [i les comunitats autònomes pel que fa a les seves competències, afegim nosaltres] té atribuïdes competències, entre les quals podem esmentar: les condicions bàsiques que garanteixin la igualtat de tots els espanyols en l'exercici dels drets i el compliment dels deures constitucionals, la legislació civil i la mercantil i la protecció de la salut (STC 62/1991, de 22 de març, FJ 2). En la mateixa línia, la STC 15/1989, de 26 de gener (FJ 1), seguint la STC 71/1982, de 30 de novembre, afirma que la defensa del consumidor és un concepte de contorns imprecisos, com també remarca les dificultats que sorgeixen a l'hora de qualificar una norma que pugui tenir per finalitat la protecció del consumidor, de manera que la dita qualificació no resoldria necessàriament el problema competencial, atès que podria estar compresa en més d'una de les regles definidores de competències. Hom pot concloure, doncs, que la competència legislativa sobre contractes de consum, incloent-hi òbviament el de compravenda, s'ha de vincular al títol que el Tribunal Constitucional qualifica de prevalent, segons la matèria regulada per la norma i la seva orientació o vocació permanent (STC 88/1986, d'1 de juliol, FJ 4 i 5), i que és el que, en cada supòsit, en determina l'atribució a l'Estat o a la comunitat autònoma.

Per tant, deixant de banda la regulació administrativa de les relacions contractuals de consum, sobre les quals, en principi, ningú no qüestiona que les comunitats autònomes que han assumit competències en matèria de protecció dels consumidors puguin legislar, és clar que allò que afecta la determinació de les «bases de les obligacions contractuals» és competència de l'Estat i que a la Generalitat li correspon regular, a l'empara de la seva competència sobre dret civil i respectant aquest límit constitucional, la resta de la dita matèria.

Prova d'això és que el Codi de consum de Catalunya, aprovat per la Llei 22/2010, de 20 de juliol, tot i que conté aspectes predominantment administratius de les anomenades compravendes de consum, en regula també alguns altres de naturalesa civil. A títol d'exemple, podem citar l'obligació d'«Informació precontractual» (art. 123-3) i la «Informació contractual» (art. 123-4); la conformitat dels béns al contracte de compravenda (art. 242-2); la integració de l'oferta, la promoció i la publicitat en el contracte (art. 123-7); les relacions de consum a distància, en què s'inclouen la contractació telefònica, la contractació per correspondència i la contractació feta per mitjans audiovisuals i electrònics (art. 222-1 a 222-3), així com els contractes duts a terme fora d'establiment comercial (art. 223-1 a 223-4), per mitjà de màquines automàtiques (art. 224-1 a 224-3) o en establiments no sedentaris (art. 225-1 a 225-2), entre d'altres. Val a dir, a més, que l'Estat no ha qüestionat aquestes previsions normatives en el recurs d'inconstitucionalitat que la presidenta del Govern (en funcions) va interposar contra el Decret llei 6/2013, de 23 de desembre, que modificava l'esmentat Codi (STC 62/2016, de 17 de març), ni tampoc en altres recursos, encara pendents de resolució, com és el cas del de la Llei 20/2014, de 29 de desembre, també de reforma de diversos aspectes de la norma de consum catalana o dels plantejats inicialment contra el Codi de consum de Catalunya.

Aquesta competència s'estén també, com és prou sabut, a la potestat per a la incorporació de la normativa europea sobre la matèria (art. 189.1 EAC), singularment les directives que contenen regles sobre el règim jurídic obligacional dels contractes de consum, d'algunes de les quals hem fet esment en el fonament jurídic primer d'aquest Dictamen. Així ho ha entès, des de l'inici, la mateixa jurisprudència constitucional en afirmar que «la singularización de las medidas de ejecución de las directivas comunitarias y qué órganos corresponde es algo que debe resolverse conforme al orden constitucional interno, es decir, sin alterar las normas internas de deslinde competencial» (STC 236/1991, de 12 de desembre, FJ 14).

4. Arribats a aquest punt i havent quedat justificat que, a l'efecte de la seva qualificació competencial, és irrellevant la distinció entre el règim jurídic substantiu del contracte de la compravenda en general i el de la compravenda de consum (art. 129 EAC), haurem de determinar, tot seguit, l'abast del límit que suposa l'atribució a l'Estat de la facultat per a la fixació de les bases de les obligacions contractuals (art. 149.1.8, segon incís, CE). Val a dir, que algunes de les esmentades bases, com veurem amb ocasió de l'examen dels preceptes concrets que farem en el fonament jurídic cinquè, poden ser específiques de les obligacions que deriven dels contractes amb consumidors, ateses les particularitats que caracteritzen aquest tipus de relacions obligatòries.

Convé retenir, ja des d'ara, que les bases de les obligacions contractuals, com la resta de submatèries compreses en l'esmentat article 149.1.8 CE, són competència de l'Estat quant a la «legislació», de manera que només aquest les pot establir. Dit això, ja podem avançar que el fet que l'Estat encara no ho hagi fet no impedeix que la Generalitat pugui legislar en àmbits que afectin les relacions obligacionals derivades dels contractes, ja que, d'acord amb una jurisprudència constitucional consolidada, les bases poden ser un producte de la legislació postconstitucional o, fins i tot, «preconstitucional» vigent, de la qual es poden deduir aquells preceptes o, millor dit, principis que, per referir-se a aspectes materials d'interès general, han de regir a tot l'Estat.

En aquest sentit, entre moltes d'altres de posteriors, la STC 32/1981, de 28 de juliol (FJ 6), referint-se al supòsit en què l'Estat no havia dictat la legislació bàsica en una determinada matèria, va afirmar que: «[l]a noción de bases o de normas básicas ha de ser entendida como noción material y, en consecuencia, esos principios o criterios básicos, estén o no formulados como tales, son los que racionalmente se deducen de la legislación vigente» (en la mateixa línia, sense ànim d'exhaustivitat, STC 25/1983, de 7 d'abril, FJ 4; 48/1988, de 22 de març, FJ 3; 197/1996, de 28 de novembre, FJ 5; 101/2005, de 20 d'abril, FJ 5; 135/2012, de 19 de juny, FJ 4). Dit això, és obvi que si en el moment que l'Estat faci ús de la dita competència legislativa fixant-ne les bases resulta que la norma autonòmica anteriorment dictada no s'hi ajusta, aquesta restarà sense efecte. Això mateix es desprèn de la STC 64/1982, de 4 de novembre, quan afirma que la deducció racional de les bases ho és «sin perjuicio de que el Estado pueda dictar en el futuro tales normas que, naturalmente, serán entonces aplicables a las Comunidades Autónomas» (FJ 5).

La mateixa complexitat del concepte legislació sobre «bases de les obligacions contractuals» i la seva indeterminació normativa ha comportat que els pronunciaments que el Tribunal Constitucional ha elaborat fins ara en matèria d'obligacions i contractes siguin poc clars i ambigus, per no dir, directament, que ha obviat definir-les. En efecte, com tindrem ocasió de comprovar més endavant, en cap de les resolucions en què s'han tractat qüestions relatives a relacions jurídiques contractuals, el Tribunal Constitucional s'ha pronunciat sobre l'abast de les dites bases. Només en un parell de sentències hi ha alludit expressament, però fent-ho de manera incidental i indirecta, juntament amb la competència genèrica sobre «legislació civil» del primer incís de l'article 149.1.8 CE.

Així, la STC 61/1997, de 20 de març, que resol els recursos d'inconstitucionalitat interposats contra la Llei 8/1990, de 25 de juliol, sobre reforma del règim urbanístic i valoracions del sòl, i contra el Text refós de la Llei sobre el règim del sòl i ordenació urbana, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1992, de 26 de juny, afirma de passada i sense cap argumentació (per tant, sense que, al nostre parer es pugui considerar un pronunciament específic sobre la reserva estatal del segon incís de l'article 149.1.8 CE, sinó un mer esment) que el dret de retorn a favor dels arrendataris quan el propietari decidia demolir l'edifici i reconstruir-lo perquè era disconforme amb el planejament de la nova edificació (art. 137.5 RDL 1/1992) «se inserta en el régimen de la relación arrendaticia urbana (un derecho del arrendatario frente al propietario) y encuentra, por consiguiente, su cobertura en el art. 149.1.8 CE («legislación civil»; «bases de las obligaciones contractuales»»)» (FJ 26). Que aquesta referència a les indicades bases constitueix un mer *obiter dicta* es constata quan, en pronunciar-se sobre la disposició addicional quarta (apt. 3), relacionada també amb el dret de retorn, el mateix Tribunal simplement fonamenta la seva constitucionalitat en el fet que «ostenta el Estado un evidente título competencial ex art. 149.1.8 CE, ya que establece una norma materialmente civil, atinente al tráfico jurídico privado» (FJ 41).

Una altra resolució que alludeix a les bases de les obligacions contractuals, però que acaba aplicant altres títols competencials, és la STC 14/1998, de 22 de gener, relativa a la Llei 8/1990, de 21 de desembre, de caça d'Extremadura, avui derogada. En aquest cas, en relació amb l'exigència de forma escrita per als contractes d'arrendament de terrenys cinegètics i els contractes de caça (art. 26), després d'afirmar, sense afegir-hi tampoc cap altra argumentació, que la vàlida i l'eficàcia *inter privatos* de les relacions jurídiques derivades d'aquests contractes «pertenece materialmente al ámbito propio de la legislación civil –más concretamente, al de las bases de las obligaciones contractuales– y que, por ende, su regulación compete en exclusiva al Estado (art. 149.1.8. CE)», considera, en canvi, que, en aquest cas, l'exigència de forma escrita «tiene únicamente efectos en las relaciones con la Administración autonómica, desplegando su eficacia jurídica única y exclusivamente en lo que atañe a la obtención de los correspondientes permisos y autorizaciones» (FJ 6).

Un raonament molt semblant fa també en relació amb l'article 27 de la Llei exposada, que establia una durada mínima de sis anys per a aquells mateixos contractes. En concret, l'alt tribunal no estima que el dit termini afecti l'eficàcia civil del contracte ja que, malgrat que diu que aquesta disposició legal «condiciona la validez de los contratos de esa naturaleza que se celebren, al ser una norma de *ius cogens*, limitativa de la duración temporal del vínculo contractual y su renovación», a continuació matisa que la seva finalitat és mediambiental, de protecció de la fauna i protecció del recurs natural i, per tant, que s'insereix en la competència que correspon a la comunitat autònoma (FJ 6).

En altres supòsits, el Tribunal Constitucional ha resolt els dubtes de constitucionalitat que li han estat plantejats en l'àmbit de les obligacions contractuals per la via d'entendre que el títol corresponent a aquesta matèria és el relatiu a la legislació mercantil, reservada en exclusiva a l'Estat per l'article 149.1.6 CE. Aquest és el cas, per exemple, del pronunciament que va fer la STC 88/1986, que, referida novament a les relacions de consum (concretament respecte de Llei del Parlament de Catalunya 1/1983, de 18 de febrer, de regulació administrativa de determinades estructures comercials i vendes especials) i sense esmentar tampoc les bases de les obligacions contractuals, entén que la competència de l'Estat troba empara en el mencionat article 149.1.6 CE.

Dit això, és especialment rellevant destacar que la mencionada Sentència qualifica, al nostre parer erròniament, les vendes no sedentàries, domiciliàries, a pèrdua, en rebaixa o en liquidació com a compravendes mercantils, quan resulta que l'article 326 del Codi de comerç deixa clar que no es consideren mercantils les compres d'efectes destinats al consum del comprador o de la persona per encàrrec de la qual s'adquireixen. Aquesta conceptuació com a civils és, d'altra banda, la que ha mantingut sempre la jurisprudència i també la doctrina civilista. Cal afegir que la naturalesa civil o mercantil d'un contracte no és una qüestió merament dogmàtica, sinó que té una rellevància constitucional determinant. Així, la competència correspon a l'Estat quan es tracta de contractes mercantils (art. 149.1.6 CE), mentre que això no és necessàriament d'aquesta manera en el cas dels contractes civils, atès que el primer incís de l'article 149.1.8 CE deixa per a la Generalitat un ampli ventall d'actuació, limitat només, com dèiem, per les bases que pugui fixar l'Estat en l'àmbit de les obligacions contractuals. Certament, aquesta referència a la legislació mercantil només es pot explicar per l'intent de salvaguardar una unitat de mercat que, de fet, no queda tan propera de la legislació civil.

En el mateix i inadequat encaix competencial dins la matèria «legislació mercantil» incorre, segons el nostre parer, la STC 4/2011, de 14 de febrer, amb relació a l'article 34.1 del Decret legislatiu de la Generalitat de Catalunya 1/1993, de 9 de març, sobre comerç interior, ja que, seguint la precedent STC 157/2004, de 21 de setembre, ha considerat inconstitucional l'incís, inclòs en la definició legal de venda en rebaixa, «o unes condicions especials d'aquests que n'impliquin la minoració en relació amb els preus practicats habitualment». En aquest cas, el Tribunal Constitucional insisteix en el fet que «la determinación de las relaciones contractuales propias de los diferentes tipos de ventas desarrolladas por los comerciantes se inscribe en el ámbito del art. 149.1.6 CE» (FJ 4). Partint d'aquesta equívoca premissa, no entra a distingir si afecta o no la competència estatal sobre bases de les obligacions contractuals, sinó que arriba al punt de sostenir que la mera tipificació del contracte de venda en rebaixa és inconstitucional. És en aquest sentit que afirma que «definir la venta en rebajas como aquella modalidad de venta en la que se ofertan al público artículos «a un precio inferior al fijado antes de su venta o en unas condiciones que supongan una minoración en relación con el precio practicado habitualmente» supone regular las relaciones contractuales en un aspecto tan central como es el precio de los productos que se someten a esta modalidad de venta» (FJ 4).

Val dir que, en diverses ocasions, el Tribunal Constitucional situa correctament la problemàtica competencial en l'article 149.1.8 CE, és a dir, en la «legislació civil», per bé que tampoc no discerneix entre la competència que correspon a l'Estat en matèria de contractació civil a l'empara del primer incís de l'esmentat precepte constitucional i la que li correspon amb suport en el segon incís, el referit a les «bases de les obligacions contractuals». Es tracta d'una distinció que, com dèiem, resulta fonamental en el repartiment de competències en l'àmbit de les relacions jurídiques contractuals, tot i que, a hores d'ara segueix pendent d'aclariment per part de l'alt tribunal. Aquesta manca d'explicitació la trobem ja en els primers pronunciaments, per exemple en la STC 71/1982, relativa a la ja derogada Llei basca 10/1981, de 18 de novembre, de l'estatut del consumidor que, en pronunciar-se sobre els articles 12 i 31 relatius al sistema de responsabilitat per danys afirma, sense cap més explicació, que «la norma es civil, de las atribuidas al legislador común, tal como previene el art. 149.1.8.ª de la Constitución» (FJ 19). Afegeix també un altre element que resulta confús, quan sosté que «[s]i introduce un *novum* –y así puede entenderse el precepto– tendrá que hacerse mediante una ley del Estado, pues el régimen de la responsabilidad debe ser uno y el mismo para todo el territorio del Estado. De donde resulta que el precepto en cuestión –no por conculcación de los principios constitucionales que deben informar la legislación positiva, que no los conculca–, pero sí por emanar del legislador autonómico, excediéndose de su competencia, tiene que ser declarado nulo (art. 149.1.8ª de la Constitución)» (FJ 19).

Com es pot apreciar, el Tribunal Constitucional no especifica si s'està referint a la responsabilitat contractual o a l'extracontractual, per bé que el més raonable, en aquest cas, és pensar que es refereix a les dues indistintament i, per tant, al primer incís de l'article 149.1.8 CE. Si no fos així, resultaria completament paradoxal i xocaria amb la literalitat del precepte constitucional que la competència sobre les bases de les obligacions contractuals pogués donar cobertura a l'Estat per fixar les pròpies de les obligacions extracontractuals.

En aquesta mateixa Sentència, ara en relació amb l'article 13 de l'esmentada Llei basca relatiu a les pràctiques abusives en la venda, manté l'ambigüitat anterior sobre quin és el punt concret de l'article 149.1.8 CE que dóna empara al seu pronunciament. Així, doncs, declara la constitucionalitat del precepte perquè no té per finalitat determinar quines són les clàusules abusives ni la sanció que comporten, i adverteix que si, en canvi, hagués establert «una regulación sobre lo que debe entenderse por cláusulas abusivas en la contratación, introduciendo, en esta área del derecho, innovaciones en lo que es –y debe ser– una regulación general, como comprendida en lo que dispone el art. 149.1.8.ª de la Constitución, la conclusión tendría que ser la de negar competencia al legislador vasco, pues el tratamiento de la materia, y las soluciones al respecto, deben ser una, y la misma, para cualquier parte del territorio del Estado» (FJ 14).

Ara bé, tot i que la doctrina constitucional considera que la definició d'allò que s'ha d'entendre per clàusules abusives i sancionar-ne la infracció són «temas capitales en el Derecho de la contratación», el cert és que aquesta hipotètica conclusió queda immediatament desvirtuada per la referència expressa a la necessitat de respectar la competència de les comunitats autònomes amb dret civil propi. En efecte, la STC 71/1982, de constant referència, acaba afirmant que tot i que el precepte constitucional que atribueix competència a l'Estat en matèria de legislació civil es consideri preferent respecte de la competència autonòmica en matèria de protecció dels consumidors, la dita preferència ho és «a salvo la propia de la Comunidad Autónoma en el ámbito del derecho civil, foral o especial» (FJ 14). De la mateixa manera, amb ocasió de l'examen de la Llei 12/1984, de 28 de desembre, de l'estatut gallec del consumidor i usuari i, més específicament, sobre el contingut dels contractes de consum que té la finalitat de reforçar les obligacions del venedor, el Tribunal diu que és competència de l'Estat establir-lo a l'empara de l'article 149.1.6 CE, «en tanto

que la Comunidad Autónoma no disponga de competencia en virtud de su derecho foral» (STC 62/1991, FJ 4).

En resum, en totes aquestes resolucions es fa extremadament difícil determinar si l'establiment legal d'obligacions en el contracte contravé l'article 149.1.8 CE perquè el dret civil de la comunitat autònoma implicada en el litigi no conté cap mena de regulació dels contractes i, per tant, no pot desenvolupar aquesta matèria, o perquè contravé les bases de les obligacions contractuals que pertanyen a la competència estatal.

Tot indica, però, que la infracció competencial que justifica aquests pronunciaments no pot ser una altra que la del títol genèric sobre legislació civil. Entenem que això és així perquè la mateixa literalitat de l'expressió «bases de les obligacions contractuals» exclou que aquesta atribució competencial pugui comprendre, sense més, la introducció de qualsevol *novum* en el contingut del contracte (STC 71/1982), la regulació de les accions per incompliment, sanejament o resolució (STC 62/1991 i 264/1993, de 22 de juliol) o la responsabilitat per danys originats en l'adquisició, la utilització o el gaudi pels consumidors de béns, mitjans o serveis (STC 124/2003, de 19 de juny, i 157/2004).

Així doncs, a parer nostre, en matèria de contractes de consum, les afirmacions emprades per la jurisprudència constitucional per justificar la competència estatal, com ara que «a través de las normas autonómicas no se produzca un «novum» en el contenido contractual o en otros términos de que no se introduzcan derechos ni obligaciones en el marco de las relaciones contractuales privadas» (STC 88/1986, FJ 5) o d'altres de semblants, només poden tenir raó de ser en aquelles comunitats autònomes que no tenen dret civil propi o que, tenint-lo, no regulen els contractes ni les institucions connexes, i no tenen justificació en aquelles altres comunitats que, com Catalunya, han tingut i segueixen tenint normes pròpies en aquest àmbit.

Arribats a aquest punt i als efectes del present Dictamen, podem afirmar que la Generalitat està habilitada competencialment per regular els contractes civils i, dins d'aquests, els de consum, sense que aquesta actuació per si sola impliqui, de manera automàtica, una afectació de les bases de les obligacions contractuals, sempre, això sí, que aquestes es respectin. No admetre-ho suposaria privar el legislador català d'una competència que li correspon sobre dret civil *ex* article 129 EAC.

5. En conseqüència, davant d'una jurisprudència equívoca i confusa sobre la significació i l'abast de la competència estatal relativa al règim jurídic dels contractes privats, particularment els de consum, que unes vegades confon la matèria civil amb la mercantil i d'altres, la majoria, no aclareix si la infracció constitucional rau en el fet que s'ha vulnerat la competència de l'Estat sobre «legislació civil» o la relativa a les «bases de les obligacions contractuals», ens correspon aproximar-nos, tot seguit, a la definició d'aquest concepte, per tal de poder determinar, en els següents fonaments jurídics, si el Projecte de llei s'hi ajusta o no.

Com ha quedat dit a l'inici d'aquest fonament jurídic, el fet que l'Estat no hagi determinat encara quines són aquestes bases no impedeix que la Generalitat pugui legislar sobre àmbits que afectin les obligacions contractuals, per bé que ho haurà de fer atenint-se a les bases que es puguin extreure de la legislació vigent.

D'entrada, és obvi que les esmentades bases no es poden identificar, sense més, amb la regulació que el llibre quart del Codi civil espanyol fa de les obligacions i els contractes, ja que això, a banda de no respondre a un interès general concret, significaria buidar de contingut la competència legislativa de la Generalitat de Catalunya en aquest àmbit del dret civil. En realitat, ni tan sols es pot dir que les bases es corresponen, genèricament, amb els principis codificats que resulten d'aquell mateix llibre quart, atès que el citat Codi respon a una concepció vuitcentista i individualista del dret civil que avui ha quedat totalment superada per una aproximació més social com la que representen les normes sobre protecció dels consumidors i que es tradueix en una restricció de l'autonomia de la voluntat, que deriva d'una interven-

ció de la llei cada cop més intensa, caracteritzada per l'establiment de situacions jurídiques de caràcter imperatiu. Això fa que, a l'actualitat, per exemple, ja no es pugui afirmar amb la rotunditat d'abans que la llibertat absoluta de contractar sigui un principi bàsic, perquè resta condicionada a allò que en cada cas determina la llei.

A fi d'escatir quines són aquestes bases, pot resultar d'utilitat partir del concepte genèric de bases que ha anat bastint la jurisprudència constitucional, amb el benentès que l'article 149.1.8 CE no estableix pròpiament una divisió competencial de tipus funcional, com és el cas d'altres clàusules competencials d'aquest mateix precepte constitucional. És a dir, no estem davant la coneguda partició bases-desenvolupament, o el que és el mateix, abstracció-concreció, de forma que s'ha de descartar que la legislació autonòmica compleixi la funció de ser complement dels principis o bases estatals.

Per tant, no es tracta que l'activitat legislativa de la Generalitat de Catalunya en matèria de dret civil sigui de desenvolupament de les lleis de bases estatals, sinó de legislar sobre la matèria civil que ha d'integrar l'ordenament civil català, el qual es caracteritza, no ho oblidem, per un arrelament històric molt rellevant, que la Constitució (art. 149.1.8) i l'Estatut (art. 5 i 129) reconeixen explícitament.

Dit això, d'acord amb la doctrina constitucional, les bases han de tenir una «regulación normativa uniforme y de vigencia en toda la Nación, con lo cual se asegura, en aras de intereses generales superiores a los de cada Comunidad Autónoma, un común denominador normativo, a partir del cual cada Comunidad, en defensa del propio interés general, podrá establecer las peculiaridades que le convengan dentro del marco de competencias que la Constitución y su Estatuto les hayan atribuido sobre aquella misma materia» (STC 1/1982, de 28 de gener, FJ 1).

En aquest sentit, podem afirmar també que la finalitat de les bases no és la salvaguarda de la igualtat substancial dels espanyols en tot el territori de l'Estat, ja que el Tribunal Constitucional, segons ja hem dit anteriorment, ha declarat que el principi d'igualtat substancial «no puede ser entendido en modo alguno como una rigurosa y monolítica uniformidad del ordenamiento de la que resulte que, en igualdad de circunstancias, en cualquier parte del territorio nacional, se tienen los mismos derechos y obligaciones», afegint tot seguit i de forma molt expressiva que «[e]sto no ha sido nunca así entre nosotros en el ámbito del Derecho Privado y [...] no es ahora resultante así en ningún ámbito» (STC 37/1981, de 16 de novembre, FJ 2).

Les bases se situen, doncs, en la línia dels principis, de la identificació del nucli essencial de la regulació d'una determinada matèria a través d'una norma estatal d'abast supraautonòmic, d'allò que hom pot identificar amb el «nucli bàsic de l'interès general». Podem dir, doncs, que, en el cas que ens ocupa i salvant les diferències esmentades, a partir de l'articulació de la relació bases-legislació autonòmica, la regulació d'aquest nucli bàsic queda en mans de l'Estat, mentre que les comunitats autònomes poden normar tot allò que en una concreta matèria es considera que no és l'establiment de bases de les obligacions contractuals.

Des del punt de vista del contingut, ja hem apuntat a l'apartat 2 d'aquest fonament jurídic que les esmentades bases no es poden identificar amb les normes que defineixen cada tipus de contracte, ni amb el seu contingut, així com tampoc amb les disposicions que, amb caràcter general, es puguin preveure com a comunes per a tots els contractes. Les obligacions són un dels efectes que deriven de la celebració d'un contracte i, per tant, no es poden assimilar al contracte mateix. El contrari implicaria, hem de tornar a insistir-hi, negar que les comunitats autònomes amb competència en dret civil puguin legislar sobre un subsector material i principal d'aquest dret, com són els contractes i les obligacions que se'n deriven.

Tenint en compte l'anterior, i en una primera aproximació, entenem que l'interès general supraautonòmic que justifica la fixació d'unes bases per a les obligacions contractuals es relaciona amb els principis o les regles generals que, referits al nucli essencial de l'estructura i el règim jurídic d'aquestes obligacions, han de perme-

tre garantir que no s'imposin obstacles o barreres que restringeixin o impedeixin la lliure circulació de béns, de manera que puguin abocar a una fragmentació del mercat. Aquest és, per tant, el mínim comú que, amb finalitat, per dir-ho així, econòmica, la Generalitat, en l'exercici de la seva competència en matèria de dret civil, ha de respectar.

Ara bé, la lliure circulació de béns en tot l'Estat, que el legislador estatal pot garantir també a través dels altres instruments que li proporciona la Constitució quan es tracta de temes d'especial rellevància econòmica (art. 149.1.13 CE), escassament es veurà afectada per la pluralitat legislativa que integra el dret civil a l'Estat espanyol. De fet, són les mesures de naturalesa administrativa les que més entrebancs poden suposar per a la dita llibertat, com ja es desprèn de la Llei 20/2013, de 9 de desembre, de garantia de la unitat de mercat, que no esmenta la legislació civil entre els títols competencials que li donen empara per garantir la dita unitat.

Des d'aquesta perspectiva, resulta que els aspectes que, segons la nostra opinió, configuren les bases de les obligacions contractuals són els que es vinculen a la universalitat del tràfic econòmic i el seu no-entorpiment. En la mateixa línia sembla pronunciar-se la ja esmentada STC 71/1982, relativa a la Llei basca sobre l'Estatut del consumidor, per bé que novament incorre en una més que notable ambigüitat, atès que, sense assenyalar-ne un títol preferent, es refereix simultàniament a la garantia de la uniformitat de les condicions bàsiques en l'exercici dels drets, a la unitat de mercat i a l'afectació d'interessos que excedeixin de l'àmbit autonòmic com a límits «que deben tenerse presentes, pues, sin ellos, la competencia que con amplitud determina el art. 10, apartados 27 [*comerç interior*] y 28 [*defensa dels consumidors*] del Estatuto, debe en principio desarrollar todo su contenido» (FJ 2).

És en aquest sentit que el Tribunal Constitucional ha entès que el funcionament de l'activitat econòmica –de la qual no cal dir que el contracte esdevé una peça clau, ja que constitueix un instrument jurídic essencial en qualsevol operació d'intercanvi de béns o prestació de serveis– exigeix que hi hagi uns principis bàsics de l'ordre econòmic d'aplicació unitària i general a tot l'Estat. Això és, precisament, el que, al nostre entendre, justifica que la reserva estatal del segon incís de l'article 149.1.8 CE se circumscriui a les bases de les obligacions contractuals i no inclogui la resta d'obligacions.

L'afectació de les condicions d'exercici de l'activitat de l'empresari i la consegüent obstaculització a la unitat de mercat que se'n pot derivar, en referència, però, a una norma considerada de naturalesa mercantil, ha estat reconeguda pel Tribunal Constitucional en donar resposta als dubtes de constitucionalitat que li havien estat plantejats en relació amb l'article 29 de la Llei del Parlament basc 3/1981, de 12 de febrer, relatiu als centres de contractació de càrregues en transport terrestre de mercaderies, que habilitava l'Administració autonòmica per imposar la celebració d'un determinat contracte de transport (STC 37/1981). Aleshores, l'alt tribunal va entendre que el precepte en qüestió «invade también, por razones conexas, el terreno de la legislación mercantil y, por ende, el ámbito reservado al Estado por el art. 149.1.6 de la Constitución» (FJ 3). A més, afegia que aquella obligació «anula la libertad de opción del cargador y, en consecuencia, afecta a las condiciones básicas de ejercicio de su actividad colocándolo en una situación sustancialmente distinta de aquella en que se encontraría si la llevara a cabo, en cualquier otra parte de España» (FJ 2).

L'anterior no significa, hem de tornar a insistir-hi, que el principi d'unitat de mercat (art. 139.1 CE) imposi una regulació única i uniforme en l'àmbit de les relacions contractuals i el seu règim obligacional, llevat d'aquells casos en els quals pot quedar plenament justificada la fixació de criteris comuns en nom de la dita unitat. Tampoc no vol dir que el mencionat principi es pugui veure afectat pel contingut material d'una concreta regulació en l'àmbit del dret privat, com ho demostraria el fet que la rescissió per lesió *ultra dimidium* dels ordenaments català i navarrès hagi pogut conviure a l'Estat amb el sistema del Codi espanyol, que no la preveu.

Partint, doncs, del fet contrastat que la diversitat jurídica no té per què suposar necessàriament cap obstacle a la lliure circulació de béns i que les normes civils en matèria de contractes tenen un paper poc rellevant en la llibertat de mercat, haurérem d'admetre que, en el camp específic de la protecció del consumidor, l'existència de normatives contractuals harmonitzades en determinats aspectes principals és no només convenient, sinó necessària per tal de promoure un autèntic mercat, estatal o interior europeu, per als consumidors, ja que d'aquesta manera s'estableix l'equilibri adequat entre els nivells de protecció de cada ordenament. En aquest punt, sense que, òbviament, constitueixi paràmetre de constitucionalitat, el dret europeu resulta fonamental.

Certament, en l'àmbit de les relacions de consum, no deixa de cridar l'atenció que el procés d'harmonització que deriva del dret comunitari absorbeix gran part del contingut de la competència estatal per a la fixació de les bases en aquest sector de la contractació, ja que des de les institucions europees es pretén l'establiment d'una normativa comuna arreu de la Unió. En efecte, amb aquest conjunt normatiu, hom persegueix que tant consumidors com comerciants puguin comptar amb un únic marc basat en conceptes jurídics clarament definits que regulin determinats aspectes dels contractes celebrats entre empreses i consumidors. És a dir, no es tracta tan sols de mers principis bàsics sinó que s'adopta la tècnica de la regulació gairebé uniforme amb la qual es volen fer desaparèixer els obstacles derivats de la fragmentació de les normes i fer possible la consecució del mercat interior en aquest àmbit.

Un bon exemple d'això el constitueix la Directiva 2011/83/UE, del Parlament Europeu i del Consell, de 25 d'octubre, sobre drets dels consumidors, que estableix una equiparació de màxims, de manera que tant el legislador estatal com el català, cadascun en l'àmbit de les seves respectives competències, no tenen marge de desviació. Així, l'esmentada Directiva, d'una banda, ha estat transposada a l'ordenament espanyol mitjançant la Llei 3/2014, de 27 de març, per la qual es modifica el TRLGDCU, i, d'una altra, ha estat tinguda en compte, també, pel Projecte de Llei que ara examinem.

Per finalitzar, cal recordar, però, que les normes de l'Estat, tant si són mera transcripció de les comunitàries com si n'efectuen un desenvolupament o en són un complement, només poden tenir aplicació directa sense envair les competències autonòmiques si l'Estat gaudeix d'un títol suficient per dictarles i, cas afirmatiu, no sobrepassa l'abast que li correspon.

Quart. La competència de la Generalitat per regular l'avantatge injust, el contracte de mandat, la gestió d'afers aliens sense mandat, la permuta, l'adaptació dels contractes i els procediments extrajudicials

Un cop ha quedat determinat, en el fonament jurídic anterior, el paràmetre de constitucionalitat i d'estatutarietat que correspon aplicar als dubtes que planteja la petició de dictamen, analitzarem les objeccions generals que se susciten en relació amb el possible excés competencial en què, segons els diputats peticionaris, hauria pogut incórrer el Projecte de llei.

1. Malgrat que l'apartat 2 de l'escrit de sol·licitud formula, en primer lloc, els retrets que es refereixen als preceptes que, de forma específica, regulen la compravenda de consum (els quals seran objecte del nostre examen en el següent fonament jurídic), n'expressa després, a l'apartat 3, un de general que sembla projectar-se sobre tot el llibre sisè del Codi civil de Catalunya. Així, sense identificar quins preceptes en concret vulnerarien cadascun dels títols competencials que enumera en una llista indiscriminada, sosté que «[e]l articulo proyectado y su incidencia tanto en contratos conmutativos (compraventa y permuta) como de servicios implican una incidencia directa y general en el núcleo de la regulación de estos contratos que [...] invade las competencias estatales en, al menos, las siguientes materias: bases de las obligaciones contractuales, legislación mercantil, legislación procesal, las bases de

la ordenación de crédito, banca, seguro, energía, ordenación general de la actividad económica».

Consideren, en fi, que el Projecte «pretende introducir una regulación omnicompreensiva de un marco contractual privado con incidencia en las relaciones patrimoniales civiles y mercantiles ajena, desapegada y alternativa al conjunto normativo estatal vigente y dictado al amparo de las materias competenciales enumeradas en el párrafo anterior».

Tenint en compte que la petició de dictamen pateix d'una absoluta manca de fonamentació en aquest punt, ja que, com hem dit, no identifica quins són els preceptes que susciten els dubtes d'inconstitucionalitat o d'antiestatutarietat, ni individualitza tampoc els títols competencials que podrien resultar vulnerats (art. 24.2 de la nostra Llei reguladora), sinó que enumera una amalgama de fins a set títols competencials de l'article 149.1 CE, entenem que és innecessari fer cap consideració especial sobre aquest retret tan genèric. Certament, n'hi haurà prou de recordar que, des del punt de vista competencial, el caràcter omnicomprensiu o no d'una regulació no és un criteri rellevant per dilucidar la seva adequació al bloc de la constitucionalitat, ja que allò que realment s'ha de tenir en compte és, en primer lloc, si la Generalitat té atribuïda la competència normativa en la matèria de què es tracti, en el present cas els contractes i les institucions suara referides (art. 129 EAC). I, segonament, en cas afirmatiu, si la regulació que en faci no depassa el límit que suposen les bases de les obligacions contractuals, que són competència exclusiva de l'Estat (art. 149.1.8 CE).

Més endavant, pel que ara interessa, els diputats sollicitants, en el quart i darrer apartat, reiteren una crítica general sobre el llibre sisè, en la mesura que planteja el dubte que «sea un auténtico desarrollo de las concretas instituciones de derecho civil contenidas en la Compilación», si bé en aquest cas al·leguen que el títol estatal que resultaria infringit seria l'article 149.1.8 CE, com també la competència de la Generalitat sobre dret civil, *ex* article 129 EAC. I això anterior ho fonamenten en una part del pronunciament de la STC 31/2010, de 28 de juny, que, a parer seu, hauria restringit la interpretació de l'article 129 EAC al «alcance que es propio de las funciones de «conservación, modificación y desarrollo» del Derecho civil existente en Cataluña al constituirse ésta en Comunidad Autónoma».

Seguidament, els peticionaris qüestionen, sense ulteriors especificacions, «que sea un auténtico desarrollo de la Compilación la regulación relativa a estas instituciones: avantatge injust, contracte de mandat i gestió de serveis aliens, els procediments extrajudicials, la permuta, l'adaptació dels contractes, etc.», que és el retret sobre el qual centrarem el nostre examen.

Atesa la indeterminació que denota l'abreviatura de l'expressió «etcètera» amb què, segons acabem de reproduir, acaba la formulació del dubte d'inconstitucionalitat, la nostra anàlisi es projectarà sobre les sis institucions que queden identificades expressament per l'escrit de la sol·licitud. D'altra banda, tenint en compte que la menció que fan, de passada, als procediments extrajudicials, no afecta el dret civil substantiu, el seu examen l'abordarem en la darrera part d'aquest mateix fonament jurídic, entenent que, tot i que res no s'especifica, es pot referir a la disposició addicional segona del projectat llibre sisè del Codi civil relativa a la «Junta d'Arbitratge i Mediació dels Contractes de Conreu i dels Contractes d'Integració».

L'aplicació del paràmetre que ha quedat fixat en el fonament jurídic tercer, sobre l'abast de la competència de la Generalitat de Catalunya en matèria de dret civil, ens porta a afirmar, sense necessitat de gaire més argumentació, que aquesta inclou totes les institucions aquí qüestionades.

En efecte, com vàrem assenyalar en el Dictamen 13/2010 (FJ 2), precitat, l'article 129 EAC ha introduït un canvi normatiu amb relació a la forma en què la Generalitat assumeix la competència legislativa en matèria de dret civil, que permet una interpretació més flexible de la dita competència, «en el sentit que es pot entendre que el desenvolupament només es troba limitat per allò que l'article 149.1.8 CE atri-

bueix en tot cas a l'Estat». En el supòsit que ens ocupa, aquest límit el constituïrien les bases de les obligacions contractuals, sobre el qual ens pronunciarem més endavant, en el següent i darrer fonament jurídic, a propòsit de l'examen dels preceptes concrets que se sotmeten al nostre parer consultiu, atès que els peticionaris entenen que podrien excedir de les dites bases.

Partint del fet que el dret civil de Catalunya no és una singularitat, el nou precepte estatutari, tal com ha quedat dit en l'anterior fonament jurídic, delimita amb més precisió el seu abast material i evita identificar-lo amb el dret compilat l'any 1960. Té molt present també que, històricament, ha sigut un ordenament complet i autosuficient el qual, per aplicació de la doctrina de la *iuris continuatio*, no es va derogar sinó substituir (disp. final 1a Compilació). És a dir, d'alguna manera, l'article 1 de la Compilació el va mantenir viu en incorporar la «tradicció jurídica catalana encarnada en les antigues lleis, costums i doctrina de la qual deriven», com a criteri interpretatiu específic.

Dit això, no podem obviar que la STC 31/2010, segons també ha quedat exposat, segueix interpretant l'esmentat precepte estatutari a partir de la mateixa jurisprudència anterior sobre l'article 149.1.8 CE, és a dir, la que el Tribunal va bastir a començament dels anys noranta. Es tracta, com ja s'ha dit, d'una doctrina que admet una acció legislativa per part de la Generalitat que faci possible el creixement orgànic del dret civil, foral o especial, reconeixent així una certa vitalitat del dret civil català cap al futur, per bé que el Tribunal el segueix vinculant, però, a un dret preexistent, motiu pel qual acaba exigint una connexió entre la nova regulació i les institucions ja regulades.

2. Examinarem, doncs, les institucions qüestionades des d'aquesta perspectiva jurisprudencial.

A) En primer lloc, ens referirem conjuntament a dues figures regulades en l'àmbit de la compravenda, però que comprenen també d'altres contractes de caràcter onerosos. D'una banda, l'«avantatge injust», respecte del qual ens centrarem en si la Generalitat gaudeix de competència per regular-la, deixant per al fonament jurídic cinquè l'examen de l'apartat 2 de l'article 621-45, que conté una regla específica d'aquesta figura per a la compravenda de consum. En paral·lel, ens pronunciarem també sobre si té competència per regular l'«adaptació dels contractes», atès que el projectat article 621-47 del Codi la configura com una facultat de la part que ha patit l'avantatge injust per demanar l'adequació del contracte a la pràctica contractual prevalent.

Ambdues institucions presenten una connexió directa amb la rescissió per lesió que ja estava regulada a la Compilació (art. 321 a 325), atès que, com aquesta, l'avantatge injust i l'adaptació al contracte que se'n pot derivar es configuren com a instruments de protecció de la part contractual perjudicada, els quals es vinculen a la correspondència de les prestacions, entesa, aquesta última, en un doble sentit: la justícia de l'intercanvi (cas de l'avantatge injust) i l'equilibri econòmic o quantitatiu de les prestacions (rescissió per lesió). De fet, hom pot afirmar que l'avantatge injust, sense deixar de ser una institució autònoma, ve a complementar aquella. És a dir, de la mateixa manera que la rescissió per lesió *ultra dimidium* permet deixar sense efecte el contracte de compravenda si el preu que es rep és d'un valor inferior a la meitat del preu just, això és, partint d'un criteri merament objectiu, l'avantatge injust incorpora ara l'element subjectiu (la situació de confiança, de vulnerabilitat, de necessitat imperiosa, entre d'altres), però sense vincular-lo a una específica referència quantitativa ni identificar-lo tampoc amb els vicis de la voluntat. Aquesta connexió amb la rescissió es demostra també pel fet que, com ja s'ha dit, l'article 621-47 CCCat fa una regulació conjunta dels remeis propis de cadascuna d'aquestes institucions que permeten equilibrar l'economia del contracte.

Les consideracions anteriors ens porten a concloure que la regulació de l'avanatge injust i de l'adaptació dels contractes troba empara en l'article 129 EAC i no és contrària a l'article 149.1.8 CE.

B) Segonament, analitzarem, també conjuntament, el «mandat» i la «gestió d'affers aliens». Pel que fa al mandat, cal tenir present que participa d'una naturalesa semblant, almenys en part, a la marmessoria, que estava prevista a la Compilació (art. 235 a 241), amb la qual presenta una clara connexió, per bé que aquesta darre- ra, lògicament, se circumscriu a l'esfera dels negocis per causa de mort. Així, tant el mandat com la marmessoria es conceben com a institucions basades en la relació de confiança per virtut de les quals s'atorguen a una o diverses persones les facultats necessàries per complir i fer complir uns encàrrecs. Dit amb paraules més planeres, la marmessoria es pot considerar com una mena de mandat *post mortem* en el qual el marmessor actua en nom propi, però en interès aliè.

A banda de l'anterior, cal no oblidar que el contracte de mandat forma part de la tradició jurídica catalana, no només perquè es va incorporar al nostre dret històric des del dret romà (que, d'altra banda, fou el que també serví d'inspiració al Codi civil espanyol, a través del Codi francès), sinó perquè inclogué també especificitats pròpies de l'àmbit català, com són: la prohibició que els càrrecs públics poguessin ser mandatariis en el territori al seu càrrec, el caràcter oneros del contracte i un específic règim de responsabilitat de qui ha estat nomenat substitut.

Respecte de la gestió d'affers aliens, tot i que no és una institució de naturalesa contractual, sinó que se situa en l'àmbit de les obligacions que deriven d'actes o fets lícits, es pot connectar fàcilment al mandat, del qual n'és, com diu la mateixa exposició de motius del Projecte de llei dictaminat, una «institució residual», en el sentit que «la ratificació de la gestió implica l'aplicació de les regles del mandat». De fet, tampoc no es tracta d'una institució aliena al dret civil de Catalunya, sinó que en tots aquests anys ha estat incorporada a preceptes concrets de lleis anteriors i al mateix Codi civil, com són l'article 231-4.4 CCCat, que, en relació amb la gestió feta per un dels cònjuges en nom de l'altre (en l'àmbit de la direcció de la família), aplica les regles de la gestió de negocis, i l'article 552-6.2 CCCat, que ho fa respecte de les regles per retre comptes en les comunitats de béns de caràcter incidental.

D'acord amb el que s'ha dit, podem concloure igualment que la regulació del mandat i de la gestió d'affers aliens sense mandat troba empara en l'article 129 EAC i no és contrària a l'article 149.1.8 CE.

C) En tercer lloc, en relació amb la permuta, hem d'arribar a la mateixa conclusió de constitucionalitat i d'estatutarietat. Respecte d'aquesta institució, serà suficient que recordem, una vegada més, que el llibre quart de la Compilació, el destinat a les obligacions i els contractes, ja contenia una mínima regulació del contracte de permuta, juntament amb la compravenda, del qual establia, per exemple, la forma de lliurament de les coses objecte del contracte (art. 277 Compilació). I regulava també el règim de rescissió per lesió. Precisament, dins del capítol I del títol II, dedicat als contractes amb finalitat transmissora, i juntament amb la permuta, el Projecte regula també (incorporant la Llei 23/2001, de 31 de desembre, la constitucionalitat de la qual no ha estat qüestionada) el contracte de cessió de la propietat d'una finca o d'aprofitament urbanístic a canvi d'una construcció futura (art. 621-58 a 621-66), que, si bé no es pot considerar una permuta en sentit estricte –atès que la cessió de la finca té com a contraprestació no el lliurament directe d'una altra cosa, sinó la realització prèvia d'una obra–, sí que hi presenta una connexió més que evident.

En conseqüència, la regulació del contracte de permuta troba empara en l'article 129 EAC i no és contrària a l'article 149.1.8 CE.

D) En darrer terme, la sol·licitud de dictamen qüestiona genèricament la competència de la Generalitat sobre els «procediments extrajudicials», sense indicar explícitament cap precepte. Ara bé, atès que l'única norma del llibre sisè CCCat que

hi està relacionada és la disposició addicional segona, centrarem el nostre examen d'adequació a la Constitució i a l'Estatut respecte d'aquesta.

Per això, primer descriurem l'esmentada disposició, indirectament qüestionada, i la contextualitzarem. Després, l'enquadrarem competencialment, ja que és des d'aquesta perspectiva que la petició circumscriu el seu retret d'inconstitucionalitat genèric. Un cop determinada la competència prevalent, examinarem si el títol competencial triat empara la regulació que es conté en els seus distints apartats i conclourem.

La disposició addicional segona es refereix a la Junta d'Arbitratge i Mediació dels Contractes de Conreu i dels Contractes d'Integració (en endavant, Junta), la qual, com veurem, ja està prevista en la legislació sectorial sobre aquests contractes, que ara també s'incorpora al llibre sisè.

En l'apartat primer, defineix la Junta a partir de la seva funció de resoldre extrajudicialment les qüestions litigioses en el subàmbit dels contractes de conreu i els d'integració. A més a més, alludeix al fet que està adscrita orgànicament al departament de la Generalitat que correspongui en cada moment, d'acord amb la matèria; això és, el que sigui competent en matèria d'agricultura i ramaderia, com veurem seguidament. Aquesta funció, tal com es preveu en els apartats segon i tercer per a cada tipus de procediment extrajudicial, només s'exerceix si els particulars, parts en els dits contractes, demanen voluntàriament a la Junta que hi intervingui, directament o indirecta.

L'apartat segon, referent a l'arbitratge, indica qui està legitimat per recórrer a la Junta, d'acord amb un acte voluntari previ de les parts (sigui pactat expressament en el contracte o per acord posterior a la seva formalització); així com l'efecte de les seves decisions, és a dir, el compliment obligat per aquelles del laude, que es regeix pel que disposa la legislació corresponent a l'arbitratge.

Finalment, l'apartat tercer, relatiu a la mediació, estableix els requisits (sol·licitud voluntària i de comú acord) perquè la Junta designi una persona medidora. El procediment de mediació seguirà el que determini la legislació específica.

Respecte al context normatiu de la disposició, i com a antecedent històric, podem fer esment de la primigènia normativa catalana, que va configurar uns òrgans de caràcter arbitral per resoldre conflictes derivats dels contractes de conreu, els quals eren de consulta preceptiva. Ens referim, en concret, a la Llei catalana de 26 de juny de 1933, que va crear les «comissions arbitrals» i, posteriorment, a la legislació republicana de 1934, que va regular les «juntetes arbitrals».

A data d'avui, els contractes d'integració i de conreu es regulen per dues lleis sectorials: d'una banda, la Llei 2/2005, de 4 d'abril, de contractes d'integració, i, de l'altra, la Llei 1/2008, de 20 de febrer, de contractes de conreu. En la primera, l'article 14 estableix una Junta Arbitral de Contractes d'Integració, adscrita al departament competent en matèria de ramaderia, i remet la seva regulació al reglament. Així mateix, en la segona, l'article 42 crea una Junta d'Arbitratge i Mediació per als Contractes de Conreu, adscrita al Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, amb idèntica remissió reglamentària. La disposició addicional cinquena de la Llei 1/2008 autoritza el Govern a unificar les dues juntes, cosa que es fa a través del Decret 170/2009, de 3 de novembre, que regula l'estructura, la composició i el funcionament de la nova Junta única, així com el procediment no jurisdiccional de caràcter voluntari de l'arbitratge (art. 12 a 18) i el de la mediació (art. 19 a 23). Aquesta Junta (i abans la precedent Junta Arbitral de Contractes d'Integració) ha estat operativa fins ara i cap dels preceptes esmentats ha estat objecte d'impugnació competencial.

Al que hem dit, podem afegir a títol il·lustratiu que la previsió d'organismes arbitrals estatals i autonòmics, cadascun amb singularitats pròpies, ha estat usual en el camp de l'activitat administrativa arbitral, això és, quan es facultava l'Administració per decidir controvèrsies entre particulars. A tall d'exemple, en l'àmbit de Catalunya

podem citar la seva creació en els sectors materials de consum (Junta Arbitral de Consum de Catalunya), cooperatiu (Consell Superior de la Cooperació), de defensa de la competència (Tribunal Català de Defensa de la Competència) i transport (Junta Arbitral del Transport).

Finalment, per cloure l'anàlisi de context i evolució en què s'inscriu la norma, hem de referir-nos, d'una banda, pel que fa a l'arbitratge, a la Llei estatal 60/2003, de 23 de desembre (modificada, entre altres, per la Llei 11/2011, de 20 de maig). I, d'altra banda, quant a la mediació, a la Llei catalana 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit privat, que regula aquest sistema voluntari de gestió de controvèrsies a Catalunya i a la Llei 5/2012, de 6 de juliol, de mediació en afers civils i mercantils, que transposa la Directiva 2008/52/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 21 de maig.

L'argumentació dels diputats sol·licitants, com dèiem abans, és genèrica i tampoc fa referència en concret a la Junta. Tanmateix, es pot inferir un qüestionament competencial sobre aquest organisme administratiu pel que fa a les funcions de mediació i arbitratge que se li atribueixen, en la mesura que dubten que puguin ser un desenvolupament d'una institució civil prevista a la Compilació del dret civil especial de Catalunya. Així, donen per suposat que la competència de referència és la de la matèria en dret civil, d'acord amb l'article 129 EAC, respecte de la qual el Projecte de Llei, en l'aspecte que estem examinant, s'extralimita, ja que, segons la petició, no és permès a la Generalitat regular els procediments extrajudicials.

Per tal d'enquadrar competencialment la norma hem d'assenyalar que, en aquest tema, hi ha un possible creuament de competències de distinta naturalesa material i funcional, per la qual cosa n'haurem de triar una, de forma justificada, com a prevalent. Normalment, per determinar el títol competencial principal examinem l'objecte i la finalitat del precepte.

Pel que ara interessa, d'acord amb el que hem vist que disposa el precepte examinat, podem avançar que les matèries inicialment concernides poden ser el dret civil substantiu, i l'agricultura i ramaderia amb relació a la potestat d'autoorganització de l'Administració de la Generalitat en aquest sectors. En el Dictamen del Consell Consultiu núm. 273, de 14 de juliol de 2006, sobre el Projecte de Llei de contractes de conreu, el títol competencial escollit com a prevalent fou el de dret civil i no el d'agricultura (F II.1). El fet que el dit Projecte regulés fonamentalment un contracte (agrari) *inter privatos* que, en el futur, podria integrar-se en el cos del llibre sisè del Codi civil, com així ha estat, va ser un dels arguments per incloure'l dins de la matèria civil. Tanmateix, en el Projecte de Llei, fora de l'articulat del llibre sisè, hi ha la disposició addicional segona, que no desenvolupa el règim jurídic de cap contracte en concret, sinó que es limita a incorporar el mateix òrgan de l'administració sectorial que ja preveu el Decret 170/2009, de 3 de novembre, el qual actua, a instància dels contractants, per resoldre els conflictes que es produeixen en l'aplicació dels contractes de conreu i d'integració. L'especificitat de la matèria objecte d'aquests contractes, és a dir, les activitats agrària i ramadera, justifica que, ja en el seu moment, es creés aquest servei que, a banda d'estalviar costos i temps als interessats, es configura com un instrument que pretén dotar al sector d'una eina que facilita el desenvolupament i la cohesió en el territori. En aquest sentit, cal recordar que l'esmentada Junta està composta, de manera molt destacada, per persones implicades en aquestes activitats, en tant que pertanyen a les organitzacions professionals agràries, a les cambres agràries territorials i la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya o bé a les organitzacions representatives del sector de la integració.

La Junta, adscrita al departament de la Generalitat corresponent i que ja exerceix aquestes funcions des de 2009, dona així servei al món agrari i ramader. No constitueix, doncs, una institució de dret civil, sinó que és un òrgan administratiu que possibilita el sotmetiment a l'arbitratge o la mediació entre subjectes privats, els quals han signat les diferents modalitats de contractes de conreu o d'integració.

Conseqüentment, no és equiparable a la resta d'institucions civils que hem analitzat *supra* en aquest mateix fonament jurídic, les quals troben suport competencial de forma directa en les competències substantives en dret civil.

Així, la disposició addicional segona no ordena directament el règim jurídic dels contractes agraris o ramaders que, com hem indicat, s'incardinaria en la matèria civil (art. 129 EAC), sinó que es refereix a una eventual derivació d'aquests lligada a les especificitats pròpies de l'activitat agrícola i ramaderia.

Així, a fi d'escatir si l'atribució a la Junta de les funcions relatives a l'arbitratge i a la mediació, en la forma en la qual està redactada, es dicten a l'empara de la mateixa competència: la d'agricultura i la de ramaderia (art. 116 EAC), farem menció específica a cadascun dels apartats de la citada disposició addicional.

L'apartat primer es podria inscriure de forma natural dins de la facultat d'autoorganització de la Generalitat (art. 150.a EAC). Aquesta competència, que ha estat descrita al DCGE 17/2010, de 15 de juliol, inclou la capacitat de la Generalitat per decidir lliurement l'estructura orgànica del seu aparell administratiu, en relació amb la qual l'Estat ha d'abstenir-se d'intervenir (FJ 2). Ara bé, en el cas que dictaminem, és instrumental de la competència en matèria d'agricultura i ramaderia, en la mesura que aquest és el sector material en què dóna servei l'òrgan administratiu, que actuarà per a la resolució dels conflictes contractuals suscitats.

L'apartat segon faculta les parts per recórrer a la Junta i sotmetre's al mecanisme d'arbitratge, el qual, atès que té naturalesa heterocompositiva comprèn els procediments de resolució d'interessos confrontats, es pot relacionar amb la matèria processal. La literatura científica distingeix el caràcter autocompositiu o heterocompositiu, segons siguin les mateixes parts contendents les que, de forma voluntària, arribin a un acord o a una transacció o, per contra, sigui un tercer que resolgui imperativament per elles. Val a dir, però, que aquesta norma no regula aquest procediment extrajudicial i fa remissió expressa a la legislació d'arbitratge pel que fa al laude.

L'apartat tercer habilita les parts, en aquest cas, a sol·licitar la intervenció de la Junta per tal que designi una persona medidora. De la mateixa manera que en el supòsit anterior, no regula tampoc el procediment extrajudicial de mediació, el qual, segons disposa el precepte mateix, s'haurà de regir pel que disposa la legislació específica. Pel que fa a l'activitat de mediació, cal recordar que la reforma estatutària de 2006 va incloure l'article 106.2 EAC, que atribueix expressament la competència a la Generalitat per «establir els instruments i els procediments de mediació i de conciliació en la resolució de conflictes en les matèries de la seva competència». Certament, aquest precepte fou examinat pel Tribunal Constitucional en la STC 31/2010 i no va tenir cap objecció d'inconstitucionalitat, perquè permet crear eines de caràcter autocompositiu, que no tenen caràcter jurisdiccional (FJ 54). Els principis jurídics d'aquesta facultat de mediació tenen una certa relació amb la competència prevista a l'article 130 EAC, segons la qual correspon a la Generalitat «dictar les normes processals específiques que derivin de les particularitats del dret substantiu de Catalunya», entre les quals evidentment hi ha les de dret civil de l'article 129 EAC, justament en el subàmbit dels contractes de conreu i els d'integració, que és el que ara ens interessa particularment.

Segons l'objecte de la regulació de la disposició addicional segona, es tracta d'un precepte que es dicta a l'aixopluc de l'article 116 EAC i que no s'inscriu dins de la matèria de l'article 130 EAC, de manera que no afecta en res les competències estatals (art. 149.1.13 i .16 CE), a les quals ja fa referència aquest darrer precepte estatutari com a delimitadores de la competència autonòmica.

Això és així perquè els apartats segon i tercer de l'esmentada disposició, com hem vist, no tenen per objecte regular directament els procediments que han de seguir els arbitratges i les mediacions que s'articulen davant la Junta, sinó que ambdues normes es remetent, en cada cas, a la legislació específica, com consta expressament al final de cada apartat. Oimés, tant la llei de contractes d'integració (art.

14.2) com la de contractes de conreu (art. 42.2) remetent a la legislació d'arbitratge. Tot i que excedeix del contingut que hem vist que té la disposició ara examinada, cal recordar, ultra això, que la regulació general dels procediments relatius a la resolució de conflictes s'inclou normalment dins de la matèria de dret processal, tot i que excepcionalment també es poden invocar altres títols com el dret civil o mercantil. L'alludida matèria, de forma general, correspon a l'Estat, llevat de les «especialitats que en aquest ordre es deriven necessàriament de les particularitats del dret substantiu de les comunitats autònomes», d'acord amb la part final de l'article 149.1.6 CE. Aquest precepte constitucional, segons el Tribunal Constitucional, pretén preservar la uniformitat dels instruments jurisdiccionals (STC 71/1982, de 30 de novembre, FJ 20, i 47/2004, de 25 de març, FJ 4), cosa que caldria matisar en relació amb els procediments extrajudicials, precisament per la seva naturalesa no jurisdiccional i dependència de la llibertat contractual. Així ho hem fet en el DCGE 13/2010, on hem afirmat que la legislació processal no es troba directament concernida pels mitjans alternatius de solució de conflictes, com ara l'arbitratge o la mediació, en la mesura que fan referència al camp de l'autonomia de la voluntat (FJ 3).

Per tant, d'acord amb el que hem exposat, la Generalitat és competent per establir un òrgan administratiu de caràcter específic (art. 150 EAC) i atribuir-li funcions extrajudicials, en l'àmbit de l'agricultura i la ramaderia, per tal d'oferir distintes vies de solució a les discrepàncies que es plantegin als agricultors i els ramaders, sorgides dels contractes de conreu i d'integració que han acordat, segons l'article 116 EAC, i, en particular, disposa de la competència plena en mediació (art. 106 EAC).

En conclusió, la Junta d'Arbitratge i Mediació dels Contractes de Conreu i dels Contractes d'Integració i l'atribució de funcions extrajudicials que efectua la disposició addicional segona examinada no són contràries a la Constitució i té empara en l'article 116 EAC.

Cinquè. L'examen de l'adequació a la Constitució i a l'Estatut d'autonomia dels articles 621-2, 621-5.1 i .5, 621-13.2, 621-15.2, 621-23.2, 621-24.2, 621-25.2, 621-28.1, 621-34.3 i 621-45.2

Com a qüestió preliminar i a l'efecte d'una major simplicitat en l'anàlisi que efectuarem dels preceptes en aquest fonament jurídic, els citarem segons la numeració corresponent al CCCat i no per la del Projecte de llei que els aprova.

La sol·licitud de dictamen denuncia, en l'apartat 2 de la seva fonamentació jurídica, que el Projecte de llei hauria incorregut en una extralimitació competencial en allò que es refereix específicament a la regulació de la compravenda de consum. Argumenta que «como contrato de consumo, desde aquella función tuitiva cuenta con una regulación estatal dispuesta en la Ley 7/1998, de 13 de abril, sobre Condiciones Generales de la Contratación [...] y, sobre todo, en el Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias».

En el mateix escrit, admet que la Generalitat pot assumir competències en matèria de regulació administrativa o sancionadora de la protecció del consumidor, però nega, en canvi, que pugui fer-ho en allò que concerneix la regulació privada contractual (civil, mercantil), i això malgrat que tingui atribuïda la competència en matèria de dret civil. Ho fonamenta en el fet que «en este caso prevalece el título competencial más genérico de protección del consumidor y usuario, que exige, en aras de la unidad de mercado (arts. 38, 128 y 139 CE 1978 y la ley garantía de la unidad de mercado), una regulación uniforme en todo el Estado español». Afegeix que la competència exclusiva de l'Estat en la regulació de la tutela contractual del consumidor «se impone, por mor del art. 149.1.1.ª, 6.ª, 8.ª y 13.ª CE».

Amb citacions extretes de les STC 37/1981, de 16 de novembre; 71/1982; 88/1986; 62/1991; 264/1993, i 284/1993, de 30 de setembre, els peticionaris sostenen que les

clàusules abusives, la determinació del contingut del contracte, la imposició de deures contractuals, les conseqüències de l'incompliment i qualsevulla altra matèria que interfereixi en els mecanismes de defensa propis del dret privat contractual, queden reservades de manera exclusiva a la competència de l'Estat. En conseqüència, neguen que la Generalitat pugui ni tan sols reproduir preceptes estatals.

Després d'aquest retret general d'inconstitucionalitat, que la sol·licitud fa a tota la regulació de la compravenda de consum que conté el Projecte de llei, n'addueix uns altres d'específics referits a articles concrets, els quals ja no es limitarien a reproduir preceptes estatals, sinó que «con carácter más grave, introducen una serie de matices que, por acción u omisión, siembran un cierto desconcierto acerca del régimen diferenciado al que se pretende aspirar».

1. Començarem pel qüestionament general, és a dir, el relatiu al fet que s'ha produït una extralimitació competencial en la regulació de la compravenda de consum.

La petició de dictamen sosté, en aquest punt, que, fins i tot admetent hipotèticament que «la relación entre derecho privado contractual estatal y derecho privado contractual autonómico fuese la propia de una normativa básica estatal y una normativa autonómica, el articulado proyectado no superaría el canon de conformidad por apartarse sustancialmente de la sustancia del ordenamiento jurídico privado estatal».

Per donar resposta al dubte plantejat només caldrà que ens remetem al que hem exposat en el fonament jurídic tercer sobre el títol competencial en què s'ubiquen aquest tipus de contractes. En síntesi, dèiem aleshores que, a l'efecte de la seva qualificació competencial, la distinció entre el règim jurídic del contracte de compravenda (general) i el de compravenda de consum és irrellevant, ja que el títol prevalent per a aquest darrer és també la legislació civil (art. 149.1.8 CE i 129 EAC).

En efecte, contra el que sostenen els diputats sol·licitants quan afirmen que en matèria de contractes de consum «prevalece el título competencial más genérico de protección del consumidor y usuario, que exige, en aras de la unidad de mercado [...] una regulación uniforme en todo el Estado español», el cert és que el mateix Tribunal Constitucional no ho ha entès així, sinó que ha remarcat els contorns imprecisos de les normes sobre protecció dels consumidors (STC 88/1986, FJ 4 i 5) i també el seu caràcter pluridisciplinari, que és el que permet reconduir-les a altres matèries sobre les quals l'Estat (i les comunitats autònomes) té atribuïdes competències, entre les quals destaca, pel que fa a les relacions contractuals, la legislació civil (STC 62/1991, FJ 2). Per dir-ho resumidament, la competència legislativa sobre contractes de consum s'ha de vincular al títol que el Tribunal Constitucional qualifica de prevalent, segons la finalitat i l'objectiu de la norma (STC 71/1982, FJ 2), i que és el que, en cada supòsit, en determina l'atribució a l'Estat o a la comunitat autònoma. En el cas dels contractes, és la legislació civil, amb relació a la qual ja hem dit que la Generalitat també resulta competent. Qüestió diferent és que, en l'exercici de la dita activitat legislativa, la comunitat autònoma es pugui haver excedit dels límits que deriven de les bases de les obligacions contractuals.

A partir de les consideracions anteriors, podem concloure, doncs, que la Generalitat de Catalunya, a l'empara de l'article 129 EAC, és competent per legislar en matèria de contractes de consum, sempre que –hem d'insistir-hi novament– en aquesta funció legislativa respecti les limitacions que deriven de la competència de l'Estat sobre les esmentades bases de les obligacions contractuals (art. 149.1.8 CE).

2. Analitzarem a continuació els dubtes d'inconstitucionalitat que la sol·licitud planteja respecte dels articles 621-2, 621-5.1 i.5, 621-13.2, 62115.2, 621-23.2, 621-24.2, 621-25.2, 621-28, 621-34 i 621-45.2 des de la perspectiva de si respecten o no les «bases de les obligacions contractuals». Per fer-ho, haurem de partir del concepte que ha quedat determinat en el fonament jurídic tercer, és a dir, entenent les dites bases com «els principis o les regles generals que, referits al nucli essencial de l'estructura i el règim jurídic d'aquestes obligacions, han de permetre garantir que no

s'imposin obstacles o barreres que restringeixin o impedeixin la lliure circulació de béns, de manera que puguin abocar a una fragmentació del mercat».

A) El primer precepte qüestionat és l'article 621-2, que defineix la compravenda de consum com aquella en la qual el venedor actua en l'àmbit de la seva activitat empresarial o professional i el comprador, amb un propòsit principalment aliè a aquestes activitats (apt. 1), i estableix també la ineficàcia de qualsevol pacte, clàusula o estipulació que modifiqui, en perjudici del consumidor, el règim imperatiu de protecció que estableix la llei (apt. 2).

Pel que fa a l'apartat 1, els sol·licitants centren les seves crítiques en el fet que «introduce el adverbio «principalmente» para definir la compraventa de consumo, matiz que no se recoge para definir las relaciones contractuales de consumo ni en el TRLGDCU ni en el Código de Consumo catalán». Entenen que això suposa la invasió de competències exclusives reservades a l'Estat perquè, en apartar-se de la regulació estatal, l'addició d'aquell adverbi «siembra un cierto desconcierto acerca del régimen diferenciado al que se pretende aspirar».

Partint del fet que, tal com ha quedat a bastament argumentat mantes vegades, la Generalitat pot legislar en matèria de contractes de consum, el nostre examen s'ha de cenyir, com dèiem a l'inici del present fonament jurídic, a determinar si la definició que el precepte fa de la compravenda de consum vulnera les bases de les obligacions contractuals.

La resposta, ja ho podem avançar, ha de ser negativa. En efecte, tot i que, en la definició de compravenda de consum, qui hagi de ser considerat consumidor (art. 3 TRLGDCU) constitueix una de les bases de les obligacions que deriven d'aquest contracte, ja que, des del punt de vista subjectiu, forma part del nucli essencial de l'estructura de la relació obligatòria, en tant que determina la submissió o no a un règim jurídic fortament protector, el cert és que, com veurem més endavant, l'article 621-2 del projectat llibre sisè del Codi la respecta. És a dir, parteix d'un concepte homogeni de consumidor, que coincideix amb el que dona la legislació estatal, de manera que no pot comportar cap obstacle significatiu en el funcionament del mercat. En altres paraules, que el precepte que estem examinant defineixi la part compradora (consumidor) com aquella que actua amb un propòsit principalment aliè a l'activitat professional o empresarial, no implica, com acabem de dir, un apartament del concepte que resulta, com a base, de l'article 3 TRLGDCU, interpretat en el sentit que necessàriament es deriva del dret europeu, tal com es desprèn de l'esperit del Text refós mateix que, en el seu preàmbul, declara expressament que adapta el concepte de consumidor a la terminologia comunitària, d'aplicació obligatòria (par. III).

En concret, l'article 621-2 explicita allò que, des de fa més de cinc anys, s'ha d'entendre implícit en l'esmentat article 3 TRLGDCU i que, de forma expressa, resulta de la Directiva 2011/83/UE, quan, en el considerant número 17, en relació amb la definició de consumidor que fa l'article 2, precisa que «en el caso de los contratos con doble finalidad, si el contrato se celebra con un objeto en parte relacionado y en parte no relacionado con la actividad comercial de la persona y el objeto comercial es tan limitado que no predomina en el contexto general del contrato, dicha persona deberá ser considerada como consumidor». Prèviament, així ho havia resolt també la STJCE de 20 de gener de 2005 (assumpte *Johann Gruber contra Bay Wa AG*) que, en interpretar, en aquest cas, l'article 13.1 del Conveni de Brusselles, de 27 de setembre de 1968, relatiu a la competència judicial i a l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil (avui substituït, entre els estats membres, pel Reglament (UE) núm. 1215/2012 del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2012), va admetre que, dins la categoria «contracte celebrat per un consumidor», s'hi podien incloure els contractes relatius a béns destinats a un ús parcialment professional i parcialment aliè, sempre que l'ús professional tingués un paper molt poc rellevant en el context global de l'operació.

Posteriorment, tant la Directiva 2013/11/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 21 de maig de 2013, relativa a la resolució alternativa de litigis en matèria de consum i per la qual es modifica el Reglament (CE) núm. 2006/2004, del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'octubre, i la Directiva 2009/22/CE, de 23 d'abril, en el seu considerant 18, com, més recentment, la Directiva 2014/17/UE, del Parlament Europeu i del Consell, de 4 de febrer de 2014, sobre els contractes de crèdit celebrats amb els consumidors per a béns immobles d'ús residencial i per la qual es modifiquen les directives 2008/48/CE, de 23 d'abril, i 2013/36/UE, de 26 de juny, i el Reglament (UE) núm. 1093/2010, de 24 de novembre, en aquest cas en el considerant 12, han reproduït literalment aquella interpretació més àmplia de «consumidor». D'altra banda, a títol il·lustratiu, podem afegir que aquest és el concepte de consumidor que també adopta l'article I. 1: 105 del DCFR.

Així doncs, l'objectiu de la norma que ara estem examinant, en consonància amb el concepte de «consumidor» que s'integra en el precitat article 3 TRLGDCU, tal com ho hem exposat, s'adreça a aclarir l'abast de la protecció de qui, en principi, és la part més feble de la compravenda de consum. No es pot dir, per tant, que estableixi cap regla aliena al dret estatal que alteri el nucli essencial de les obligacions que es deriven d'aquests contractes, ni, consegüentment, que envaeixi la competència de l'Estat per fixar-ne les bases (art. 149.1.8 CE), sinó que, com ha quedat palesat, les respecta.

Tot l'anterior ens porta a concloure que l'apartat 1 de l'article 621-2 CCCat troba empara en l'article 129 EAC i no és contrari a l'article 149.1.8 CE.

Passant ara a l'apartat 2 d'aquest mateix article 621-2, relatiu, com hem vist, a la ineficàcia dels pactes de renúncia o de modificació que perjudiquin els drets del consumidor reconeguts per la llei, la sol·licitud, sense esmentar cap precepte concret de la Constitució que pogués resultar vulnerat, entenem que estableix un règim de control de contingut de la compravenda de consum «confuso» i «estèril». El caràcter confús derivaria, sempre a parer dels peticionaris, de la manera com està formulat el precepte atès que «no distingue si abarca las condiciones generales o particulares empleadas por el vendedor/empresario, o también las cláusulas negociadas individualmente entre las partes». Pel que fa a l'esterilitat del precepte, entenem que és inútil perquè sancionar «con ineficacia (o invalidez) los pactos que atenten contra el régimen imperativo es consecuencia que ya prevén los arts. 6.3 y 1255 Código Civil Español (en adelante CCE), el art. 111-6 Código Civil de Cataluña (en adelante CCC), y los arts. 10 y 82 y siguientes TRLGDCU (específicamente en materia de contratación con consumidores)». Conclouen, en síntesi, «que estaríamos en presencia de una regla general que ya viene patrocinada desde la legislación contractual de consumo uniforme del Estado español».

Per examinar el precepte qüestionat, hem de recordar, novament, que la Generalitat té atribuïda la competència exclusiva per legislar en l'àmbit dels contractes de consum en la mesura que pertanyen a la matèria civil (art. 129 EAC). A partir d'aquí, resulta irrellevant que la mateixa regla o el principi d'imperativitat es trobin també en el TRLGDCU, de manera que la nostra anàlisi s'haurà de centrar, una vegada més, en si el precepte respecta o no les bases de les obligacions contractuals, tal com han quedat delimitades en el fonament jurídic tercer.

L'esperit i la finalitat del precepte que ara analitzem és impedir que, a l'empara de l'autonomia de la voluntat, es pugui reduir el nivell de protecció del consumidor, com a part feble de la relació obligacional, establert tant per la Generalitat com, lògicament, també per la normativa europea i estatal que resulti d'aplicació (aquest és el sentit que, indubtablement, té l'expressió «règim imperatiu de protecció establert per la llei»). A aquest efecte, incorpora a l'àmbit dels contractes de consum la mateixa regla sobre la ineficàcia de la renúncia o l'exclusió voluntària de les normes imperatives prevista a l'article 111-6 CCCat. La imperativitat és, d'altra banda, un principi bàsic que caracteritza el dret de consum, tal com ho estableix també, per

al dret espanyol, l'article 10 TRLGDCU, atès que és un sector material de l'ordenament jurídic que es defineix per l'asimetria en les posicions jurídiques dels subjectes intervinents. Més concretament, la situació de poder, per dir-ho així, que té l'empresari enfront del consumidor per imposar-li unilateralment les seves condicions és la que justifica una formulació normativa protectora de caràcter imperatiu.

La norma catalana, que en aquest punt tindrà una aplicació i uns efectes coincidents, com ja s'ha dit, amb l'article 10 TRLGDCU, pretén garantir el contingut mínim de drets i facultats que tots els venedors que operen en el mercat han de respectar en concloure aquests contractes, que constitueix una base de les obligacions que deriven d'aquesta classe de contractes i que no es pot derogar. És a dir, en la mateixa línia del que estableix també l'article 25 Directiva 2011/83/UE, vol evitar que a través de pactes d'estipulacions de renúncia o qualsevol altra clàusula o disposició contractual es pugui eludir el contingut tuitiu del dret contractual de consum. No es produeix, per tant, la vulneració de cap base de les obligacions contractuals, ans al contrari, el precepte respecta el principi general del caràcter irrenunciable dels drets reconeguts als consumidors i usuaris reconegut a l'esmentada norma estatal.

Les consideracions anteriors ens permeten concloure que l'apartat 2 de l'article 621-2 CCCat troba empara en l'article 129 EAC i no és contrari a l'article 149.1.8 CE.

B) Els retrets d'inconstitucionalitat que formulen els diputats que solliciten el dictamen respecte de l'article 621-5 es projecten sobre els apartats 1 i 5: el primer, relatiu a la determinació del preu en la compravenda en general, i el segon, referit específicament a la compravenda de consum. Els examinarem separatament.

a) L'apartat 1 disposa que «[s]i el contracte conclòs no determina el preu ni estableix els mitjans per a determinar-lo, s'entén que el preu és el generalment cobrat en circumstàncies comparables, en el moment de la conclusió del contracte i amb relació a béns de naturalesa similar».

Els peticionaris denuncien que es tracta d'un exemple paradigmàtic de la pretensió del legislador català d'introduir una regulació «desapegada y alternativa al conjunto normativo estatal vigente y dictado al amparo de las materias competenciales enumeradas en el párrafo anterior [*es refereixen, a més de a les bases de les obligacions contractuals, a la legislació mercantil, processal, bases de l'ordenació del crèdit, banca i assegurança, energia i ordenació general de l'activitat econòmica*]».

Alleguen que el precepte qüestionat regula els requisits de validesa del contracte que en el sistema espanyol vénen representats, d'acord amb l'article 1261 CCesp, pel consentiment, l'objecte i la causa; requisits que, segons segueixen dient, «descansen, además, en el orden público [*la qual cosa*] explica por qué la infracción de cualquiera de ellos lleva aparejada la sanción civil más grave: la nulidad del contrato». Afegeixen també que «[t]ener por concluido un contrato de compraventa prescindiendo de todo acuerdo sobre el precio supone un claro divorcio y una expresa derogación para la compraventa catalana de los arts. 1254, 1261.2.º, 1273, además de los arts. 1445, 1447, 1448, 1449 y 1450 CCE. [...] [L]a norma, tal y como ha sido proyectada, podría ser inconstitucional por interferir en las «bases de las obligaciones contractuales», entendiendo que a ellas pertenece desde luego la determinación de los requisitos para la validez de un contrato y la preservación del consentimiento como elemento fundamental para considerar nacido un contrato por el ordenamiento».

Això anterior ho fonamenten en una doctrina constitucional que hauria considerat que la incidència sobre àmbits contractuals civils, de consum o mercantils, de la normativa autonòmica, desborda no només els títols competencials de dret civil sinó també, en ocasions, els del consum mateix. Nogensmenys, ho il·lustren, al nostre parer erròniament, amb una citació de la STC 62/2016 que, tot i tenir per objecte una reforma de la Llei del codi de consum, es refereix, en aquest punt, a unes obligacions de l'empresari no vinculades al contracte, sinó a la seva consideració com

a subjecte del sector elèctric, que era el títol competencial prevalent en el precepte que aleshores es qüestionava.

Entrant ja en el dubte que plantegen els sol·licitants, hem de partir del fet que, efectivament, en el nostre sistema contractual, el consentiment, l'objecte i la causa, com a elements essencials del contracte que són, no només es pot considerar que, a hores d'ara, integren el nucli essencial de l'estructura i el règim de les obligacions que deriven del contracte, sinó que defineixen la compravenda mateixa en la legislació estatal. Dit això, cal tenir present també que l'article 621-5.1, ara qüestionat, en regular un dels supòsits de determinació del preu, no se n'aparta, sinó que els respecta. En efecte, la configuració del contracte de compravenda que conté el Projecte de llei no difereix en res dels sistemes contractuals que, com l'espanyol (art. 1261 CCesp), estableixen la imprescindibilitat dels tres requisits esmentats, tal com ho confirma la mateixa definició del contracte de compravenda que fa l'article 621-1, i que no ha estat objecte de la sol·licitud.

Concretament, l'article 621-1, en definir el tipus contractual de compravenda, inclou dins les obligacions del comprador la del pagament del preu. Lògicament, perquè neixi l'obligació el preu ha de ser cert i ho és no només quan la quantitat de diners que s'ha de satisfer ha quedat establerta en el contracte, sinó també quan aquest es limita a indicar la manera com es pot concretar la dita quantitat. Es considera, igualment, que el preu és determinable quan, tot i no constar expressament en el contracte el criteri per a la seva determinació, el fixa la llei sobre la base d'una voluntat presumpta de les parts que aquell es determini pericialment. És a dir, allò que realment cal per tal que el contracte s'entengui perfeccionat (art. 1450 CCesp), encara que les parts no n'hagin fixat expressament el preu ni els criteris per determinar-lo, és que existeixi una inequívoca voluntat comuna de tenir el contracte per conclòs i d'atenir-se al preu generalment practicat. Si no fos així, la compravenda seria ineficaç, perquè mancaria un element essencial del contracte.

Tenint en compte l'anterior, i respectant, com és el cas, l'exigència del consentiment, l'objecte i la causa, com a requisits essencials per al naixement de les obligacions en el sistema contractual espanyol, la Generalitat pot legislar sobre altres aspectes, en aquest cas accessoris de les prestacions que constitueixen l'objecte del contracte, com és la fixació de criteris per a la determinació del preu.

Consegüentment, hom pot afirmar, sense cap mena de dubte, que el contracte de compravenda regulat en el projectat llibre sisè del Codi civil exigeix el preu per a la seva validesa, i que allò que únicament fa l'article 621-5.1 és establir, sobre la base de la voluntat presumpta de les parts, un criteri legal per determinar-lo, de manera que si el contracte no el fixa específicament ni tampoc estableix la forma de ferho, cal atenir-se al que «és el generalment cobrat en circumstàncies comparables, en el moment de la conclusió del contracte i amb relació a béns de naturalesa similar». Aquesta, però, és una qüestió que no afecta el nucli essencial de l'estructura del règim jurídic de les obligacions contractuals, ni, menys encara, suposa cap obstacle a la lliure circulació de béns, oimés si, com és el cas, el criteri de determinació es remet al preu de mercat.

Allèn d'això, hom pot dir que es tracta d'una regla general que no és estranya a l'ordenament espanyol, sinó que, a través de la Convenció de les Nacions Unides sobre els contractes de compravenda internacional de mercaderies, feta a Viena l'11 d'abril de 1980 (Instrument d'adhesió d'Espanya, de 17 de juliol de 1990), regeix per a tot l'Estat, amb relació a les vendes a què fa referència. En concret, l'article 55 d'aquesta norma convencional disposa que, quan el contracte de mercaderies no comprades per a ús personal s'hagi celebrat vàlidament però «ni expressa ni tàcitament se haya señalado el precio o estipulado un medio para determinarlo, se considerará, salvo indicación en contrario, que las partes han hecho referencia implícitamente al precio generalmente cobrado en el momento de la celebración del contrato por tales mercaderías, vendidas en circunstancias semejantes, en el tráfico

mercantil de que se trate». Cal que afegim també, encara que només sigui a títol il·lustratiu, que aquest mateix criteri de determinació del preu es conté, pràcticament amb les mateixes paraules que el precepte objecte del nostre examen, a l'article II. 9: 104 DCFR.

Les anteriors consideracions ens permeten concloure que l'apartat 1 de l'article 621-5 CCCat troba empara en l'article 129 EAC i no és contrari a l'article 149.1.8 CE.

b) L'apartat 5 del mateix article 621-5 disposa que «[e]n la compravenda de consum, el preu total no pot ésser superior al preu informat en l'oferta o anunciat públicament, el qual ha d'incorporar els tributs de repercussió legalment obligada. Si, per la naturalesa dels béns, el preu total no es pot calcular abans de la conclusió del contracte, el venedor ha d'informar de la manera com es determina».

Els peticionaris objecten que aquesta regla ja està prevista als articles 1267 (volem dir 126-6) i 211-3.2 Codi de consum, així com a l'article 60.2.c TRLGDCU, de manera que, afegeixen, «[l]a única utilidad de esta reiteración pasaría por entender que mientras estos preceptos del CCONS solo sirven para desencadenar determinadas consecuencias en el ámbito administrativo o sancionador, la inclusión de normas semejantes en el CCC serviría para anudar consecuencias civiles de derecho contractual. Mas, si fuera así, esta pretendida utilidad de nuevo rebasaría los límites competenciales».

Hem de rebutjar novament el retret referit al fet que la regulació dels efectes civils dels contractes de consum ultrapassa els límits competencials de la Generalitat. Per fer-ho, n'hi haurà prou que ens remetem, una vegada més, al que s'ha dit en el fonament jurídic tercer respecte de l'abast de la competència exclusiva de la Generalitat en matèria de dret civil.

Centrant-nos en el contingut de la norma criticada, més concretament, en si aquesta afecta les bases de les obligacions contractuals, hem de dir que reproduceix per a la compravenda, concretament per a la determinació del preu, una regla d'abast general aplicable a qualsevol contracte de consum, que consisteix en el fet que les informacions i els anuncis publicitaris (en la part que sigui genuí contingut informatiu) integren el contingut del contracte i vinculen l'empresari. Es tracta d'una norma que no altera cap dels elements essencials del contracte, sinó que pertany a l'àmbit de la interpretació integradora, en aquest cas legal. Per tant, no afecta el nucli essencial del règim jurídic de les obligacions que deriven dels contractes de consum, ni suposa cap obstacle que impliqui una fragmentació del mercat. Al contrari, allò que pretén, senzillament, és assegurar la protecció contractual de l'interès del consumidor, que ha format la seva voluntat a partir de declaracions i de promocions inexactes o, simplement, enganyoses. En fi, persegueix que, dins les limitacions temporals que s'hagin pogut fixar, les condicions contractuals prèviament anunciades esdevinguin les que s'ofereixin efectivament, sempre, és clar, que aquestes darreres no siguin més avantatjoses. Per altra part, aquesta mateixa regla està recollida també a l'article 61 TRLGDCU.

El mateix s'ha de dir respecte de la incorporació dels tributs en el preu total. En aquest cas, hom parteix del fet que la simple menció del preu, tot i ser un element cabdal en el contracte de compravenda, no permet conèixer amb precisió l'abast del sacrifici econòmic que ha de realitzar el consumidor en l'adquisició, ja que sovint hi ha partides o prestacions accessòries (com els impostos i les taxes) que influeixen de manera rellevant en la decisió de contractar. És a dir, amb l'establiment d'aquest deure d'informació de l'empresari es pretén que el consumidor pugui tenir un efectiu coneixement d'allò a què s'obliga, que no és tan sols el preu, sinó també aquells altres elements que, sense ser pròpiament preu, delimiten el sacrifici econòmic total. Per tant, la seva finalitat és garantir que, en la formació de la voluntat contractual, hi hagi la màxima transparència i evitar així que es produeixi un desequilibri material en el contracte.

De fet, a tall d'illustració, cal assenyalar que es tracta d'una regla que trobem també en el dret comunitari (art.2.a Directiva 98/6/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 16 de febrer, i art. 5.1.c i 6.1.e Directiva 2011/83/UE) i que coincideix amb les previsions que es contenen en els articles 20.1.c, 60.2.c, 97.1.e, 152.1.f i 154.1.j TRLGDCU. D'aquesta manera, difícilment es pot dir que l'apartat 5 de l'article 621-5 estableixi cap afectació al nucli essencial de la relació obligatòria que condueix a un apartament de les regles dels drets comunitari o estatal, ni, consegüentment, que imposi cap barrera o restricció a l'actuació del venedor/empresari en el mercat.

En conseqüència, l'article 621-5.5 CCCat troba empara en l'article 129 EAC i no és contrari a l'article 149.1.8 CE.

C) L'article 621-15.2, per la seva banda, disposa que «[e]n la compravenda de consum, el comprador només ha de pagar les despeses de lliurament, de transport o postals si en va ésser informat pel venedor de manera clara i comprensible i abans de la conclusió del contracte. Si l'import de les despeses no es pot determinar anticipadament, el venedor ha d'advertir el comprador d'aquesta circumstància».

Els diputats sol·licitants formulen el mateix retret d'inconstitucionalitat que respecte de l'article 621-5.5, precepte aquest que tot just acabem d'examinar. És a dir, entenen que la previsió sobre les despeses de lliurament, que s'afegeixen al preu, ja està continguda en els preceptes del TRLGDCU abans esmentats, i que el que ara es fa és regular aspectes civils del preu, vulnerant així la competència estatal. En suma, argumenten que l'exercici de la competència autonòmica en matèria de protecció del consumidor va més enllà d'una regulació de caràcter administratiu i entra en el règim substantiu, la qual cosa «además de haber sido reiteradamente declarada como inconstitucional para el caso de otras comunidades autónomas, es la principal causa de los varios recursos de inconstitucionalidad de los que ha conocido o se encuentra conociendo actualmente el Tribunal Constitucional tanto contra el originario Código de consumo de Cataluña como con sus posteriores modificaciones». Val a dir, però, que de l'anàlisi dels objectes dels recursos interposats no es desprèn que en cap d'ells s'impugnin preceptes relatius als contractes que s'hi regulen.

Ateses les consideracions anteriors, la resposta al dubte plantejat ha de ser la mateixa que hem donat respecte del precitat article 621-5.5, ja que la norma que ara estem examinant es refereix també a despeses econòmiques de caràcter complementari, que poden tenir una repercussió rellevant en el preu i, per tant, en la decisió de contractar. Així doncs, hem de donar per reproduïts els arguments que ens han servit per considerar constitucional aquell precepte.

En conseqüència, l'apartat 2 de l'article 621-15 CCCat troba empara en l'article 129 EAC i no és contrari a l'article 149.1.8 CE.

D) En aquest subapartat, analitzarem conjuntament els articles 621-13.2, 621-23.2, 621-28 i 621-34, atès que en tots ells la sol·licitud es limita a argumentar que coincideixen amb articles del TRLGDCU. I, seguidament, els articles 621-24.2 i 621-25.2, als quals fa extensiva la mateixa crítica, si bé entén que també en susciten d'altres d'específiques.

Segons això, els peticionaris consideren que «esta técnica de incorporar lo ya regulado en la legislación estatal para el contrato de consumo, amén de suponer una invasión de competencias exclusivas estatales, genera, en ese pretendido desplazamiento del TRLGDCU, no pocas y preocupantes dudas». I, quant als articles 621-24.2 i 621-25.2, al·leguen que no es limitarien a repetir preceptes estatals, sinó que en farien una regulació diferent. Així, afirmen, d'una banda, que, de la comparació de l'esmentat article 621-24.2 amb l'article 116.1.d TRLGDCU, en resultaria «una restricció injustificada de las excepciones oponibles por el vendedor»; i, d'una altra, que l'acarament del projectat article 621-25.2 amb l'article 116.3 TRLGDCU permetria concloure que el precepte català «al limitar los casos en que no procede la falta de conformidad, amplía el campo de protección del comprador. ¿Endurecimiento

del régimen del vendedor empresario o extensión del régimen tuitivo del comprador consumidor? Ambas tentativas le quedan vetadas al Parlamento autonómico».

a) Donarem resposta, en primer lloc, al retret genèric relatiu al fet que bona part dels preceptes que regulen la compravenda de consum en el Projecte examinat coincideixen amb uns altres del TRLGDCU. Segons la petició, aquesta coincidència es produiria amb «el art. 621-13.2 [que] contiene la previsión del plazo de 30 días para cumplir con la entrega, previsión que ya está igualmente recogida en el art. 66 bis.1 TRLGDCU». Considera, també, que l'article 621-23.2 se superposa amb allò que ja preveu l'article 123.1 TRLGDCU sobre el termini en què s'ha de posar de manifest la manca de conformitat; que l'article 621-28 reitera el que disposa l'article 123.5 TRLGDCU quant al termini en el qual el consumidor ha d'informar de la manca de conformitat (entenem que, atesa la fonamentació de la crítica, fa referència al seu apartat 1), i, finalment, denuncia, igualment, que l'article 621-34 coincideix amb l'article 66 quater TRLGDCU, relatiu a la prohibició d'enviaments no sol·licitats (en aquest cas, doncs, al·ludeix al seu apartat 3).

Amb relació al contingut i la naturalesa d'aquestes normes, cal indicar que l'establiment dels terminis en què el venedor ha de lliurar el bé (art. 621-13.2), quan s'ha de posar de manifest la manca de conformitat (art. 621-23.2) o el consumidor ha d'informar de la dita manca de conformitat (art. 621-28.1), així com la previsió que no s'ha de pagar cap contraprestació per un bé lliurat no sol·licitat (art. 621-34.3), constitueixen aspectes tangencials del règim juridicoobligacional dels contractes de consum, que no entorpeixen o fragmenten el mercat. Això és, cap d'elles afecta el nucli essencial de la relació obligatòria que, pel que ara ens ocupa, seria el principi de conformitat amb el contracte, cosa que pot considerar-se una regla comuna a les diferents tradicions jurídiques (tal com afirma el considerant 7 Directiva 1999/44/CE i recullen l'art. 2 i seg.) i una base estatal de la relació obligatòria nascuda del contracte, en tant que garanteix el mínim de protecció que es pot exigir a creditors i deutors en el mercat: la identitat de la prestació. En efecte, aquest principi o, el que és el mateix, que els béns que constitueixen l'objecte de la prestació s'han de correspondre amb les especificacions pactades, es refereix a allò més bàsic de les obligacions contractuals, el seu compliment, i que, tot i no emprar aquesta denominació, és un principi que ja es troba recollit en la redacció originària del Codi civil espanyol (art. 1469).

Altra cosa és que, per disposició del dret comunitari, la regulació que fa el dret català d'aquests terminis i dels altres aspectes esmentats sigui coincident amb l'estatal, fet que, d'altra banda, permetria afirmar que, per aquesta via, resta assegurat que no s'introdueix cap obstacle o limitació al tràfic jurídic en el mercat intern ni europeu. En aquest sentit, val la pena recordar que tots els preceptes ara qüestionats (i també els seus homòlegs del Text refós de la Llei general per a la defensa dels consumidors i usuaris) són transposició o tenen en compte el que disposen diferents normes de dret comunitari. Així, d'una banda, el projectat article 621-13.2 CCCat i l'article 66 bis.1 TRLGDCU es corresponen amb l'article 18 Directiva 2011/83/UE; l'article 621-23.2 CCCat i el 123.1 TRLGDCU, amb l'article 5.3 Directiva 1999/44/CE; l'article 621-28.1 CCCat i el 123.5 TRLGDCU s'ajusten també a allò que preveu l'article 5.2 d'aquesta darrera Directiva, i, finalment, l'article 621-34.3 CCCat i 66 quater TRLGDCU tenen el seu equivalent en l'article 27 Directiva 2011/83/UE.

En conseqüència, els articles 621-13.2, 621-23.2, 621-28.1 i 621-34.3 CCCat troben empara en l'article 129 EAC i no són contraris a l'article 149.1.8 CE.

b) Arribats a aquest punt, i un cop ha quedat descartat que la coincidència de regulacions impliqui, en aquest cas, un vici d'inconstitucionalitat o d'antiestatutarietat, ens centrarem tot seguit en els dubtes que es refereixen als articles 621-24.2 i 621-25.2. Aquests, segons hem vist que diu la petició de dictamen, derivarien del fet que no són reproducció de normes estatals, sinó que, per contra, s'aparten dels seus

preceptes homòlegs, concretament, de l'article 116, apartats 1.d i 3 TRLGDCU, respectivament.

L'apartat 2 de l'article 621-24 disposa el següent: «[e]n la compravenda de consum, les manifestacions públiques fetes per qualsevol tercer que hagi intervingut en la cadena de comercialització, incloent-hi la publicitat o l'etiquetatge del bé, s'entenen fetes pel venedor, llevat que aquest, en el moment de concloure el contracte, no les conegués o no fos raonable esperar que les hagués de conèixer».

Com ja hem avançat, els sol·licitants argumenten, d'una forma molt lacònica, que aquest precepte restringeix injustificadament les excepcions oposables per part del venedor en relació amb allò que estableix el precitat article 116.1.d TRLGDCU, donant a entendre que es produeix un apartament de la legislació estatal, que podria vulnerar la competència exclusiva de l'Estat en matèria de bases de les obligacions contractuals.

Respecte d'això, entenem que no es pot considerar que la concreció dels supòsits en els quals el venedor no resta obligat per les declaracions públiques de tercers (venedor, productor o representant) sobre les característiques concretes dels béns, en particular en la publicitat o l'etiquetatge, impliqui regular el nucli essencial de la relació obligatòria. Tot això sens perjudici que, com en l'article anteriorment examinat, per imperatiu del dret comunitari, ens trobem, com veurem tot seguit, davant d'una regulació que coincideix exactament amb la de la norma estatal, malgrat el que diuen els peticionaris.

En efecte, la simple lectura de l'article 621-24 permet comprovar que no es produeix la restricció que aquells denuncien. I basem l'afirmació anterior en el fet que el Codi civil de Catalunya incorpora els tres supòsits en els quals, d'acord amb el dret comunitari, el venedor no queda obligat per les declaracions públiques sobre les característiques concretes dels productes fetes pel productor o el seu representant (genèricament tercers), i, particularment, en la publicitat o en l'etiquetatge. De fet, segueix en aquest punt el que disposa l'article 2.4 Directiva 1999/44/CE (que, a escala estatal, ha estat implementat per l'article 116.1.d TRLGDCU). D'acord amb l'esmentada norma comunitària, els tres casos en els quals el venedor no queda obligat per les dites declaracions són, concretament: (i) «que desconocía y no cabía razonablemente esperar que conociera la declaración en cuestión»; (ii) «que dicha declaración había sido corregida en el momento de la celebración del contrato», o (iii) «que dicha declaración no pudo influir en la decisión de comprar el bien de consumo».

Per bé que l'apartat 2 que ara examinem tan sols es refereix a la primera de les excepcions oposables, el cert és que, com la norma estatal, s'adapta completament al dret comunitari, ja que les altres dues vénen regulades en l'apartat 1, que, atès el caràcter integrat de la regulació de la compravenda general i la de consum, s'aplica a ambdós tipus contractuals. Ens referim, específicament, a la lletra *b*, relativa al cas que «[e]l venedor hagi rectificat les manifestacions fetes abans de concloure el contracte de manera cognoscible per al comprador o destinatari de la manifestació corregida», i a la lletra *c*, quan exceptua també de la manca de responsabilitat el cas en què «[l]es manifestacions fetes no puguin haver influït sobre la decisió de comprar».

D'acord amb el raonament efectuat, ens hem de remetre, doncs, a la mateixa fonamentació que ens ha servit per afirmar la constitucionalitat dels quatre articles anteriorment examinats, en el sentit que la concreció de les excepcions oposables al consumidor no constitueix una regulació nuclear de les obligacions que deriven de la compravenda de consum, de forma que no es pot qualificar com una base. Altrament, com també passava en el supòsit abans referit i que, alhora, hem posat de manifest, les dites excepcions que preveu la norma catalana coincideixen plenament amb les que preveu el dret estatal, per derivació també del comunitari, la qual cosa garanteix una regulació homogènia dels casos en els quals el venedor no queda obligat per les declaracions públiques fetes per aquells tercers.

Per tant, les consideracions anteriors ens porten a concloure que l'apartat 2 de l'article 621-24 CCCat troba empara en l'article 129 EAC i no és contrari a l'article 149.1.8 CE.

Pel que fa a l'article 621-25, en el seu apartat 2, disposa que «[e]n la compravenda de consum, el venedor respon sempre de la manca de conformitat, llevat que el comprador la conegués i l'hagués acceptada expressament».

En aquest cas, els peticionaris el comparen amb l'article 116.3 TRLGDCU i afirmen que «al limitar los casos en que no procede la falta de conformidad, amplia el campo de protección del comprador». A partir d'aquí sostenen que tant si es considera que es tracta d'un enduriment del règim del venedor empresari com de l'extensió del règim tuitiu del comprador consumidor, «[a]mbas tentativas quedan vetadas al Parlamento autonómico».

La denúncia d'inconstitucionalitat tampoc no pot prosperar en aquest cas, atès que, tot i que és cert que el principi de conformitat amb el contracte, com ja hem dit, afecta el nucli central de la relació obligatòria contractual i que, per tant, té atribuït el caràcter de base estatal, també ho és que la norma projectada que ara estem examinant no altera en res l'esmentada base comuna.

En efecte, l'apartat 2 de l'article 621-25 no afecta el nucli principal de la manca de conformitat amb el contracte, sinó que se centra en una de les excepcions que poden excloure la responsabilitat (seguint allò que també preveu l'art. 2.3 de la Directiva 1999/44/CE), a saber, que el consumidor conegui la manca de conformitat en concloure el contracte. L'altra excepció, la que els sol·licitants troben a faltar per referència a l'esmentat article 116.3 TRLGDCU i que els porta a denunciar que el precepte amplia el camp de protecció del comprador «al limitar los casos en que no procede la falta de conformidad», és la que té el seu origen en el fet d'haver seguit les instruccions del comprador o d'haver emprat materials subministrats per aquest; excepció que es fonamenta en l'exigència d'una mínima obligació de diligència del consumidor/comprador, i que es troba regulada a l'article 62126. Ambdues excepcions responen a la vinculació amb els propis actes, sense que es pugui dir que interfereixin o afectin el nucli essencial de la relació obligatòria.

Hem de rebutjar, per tant, que els casos d'exclusió de la responsabilitat per manca de conformitat constitueixin una base de les obligacions contractuals i, per tant, que afectin la unitat de mercat. És més, una interpretació integrada de l'article 621-25.2 amb l'article 621-26 permet afirmar que la regulació de les excepcions oposables pel venedor que pretén dur a terme el Projecte de llei que estem examinant resulta ser plenament homogènia amb la que disposa el TRLGDCU i el dret europeu que aquella implementa, motiu pel qual ni tan sols es pot dir que es tracti d'una regulació diferent a l'estatal.

En conseqüència, l'apartat 2 de l'article 621-25 CCCat troba empara en l'article 129 EAC i no és contrari a l'article 149.1.8 CE.

E) En darrer lloc, havent quedat determinat, en el fonament jurídic quart, que la Generalitat té competència exclusiva per legislar en matèria d'avantatge injust, passarem a examinar el segon apartat de l'article 621-45, que disposa que «[e]n la compravenda de consum, el contracte es pot rescindir, a més de pels motius a què fa referència l'apartat 1, si ocasiona en els drets i obligacions de les parts un greu desequilibri en perjudici del consumidor contrari a les exigències de la bona fe i l'honradesa de tractes».

Els peticionaris sostenen que és doctrina jurisprudencial establerta pel Tribunal de Justícia de la Unió Europea «en el supuesto de que el juez nacional constate la existencia de una cláusula abusiva en un contrato celebrado entre un profesional y un consumidor, que dicho juez modifique el contenido de la cláusula abusiva, en lugar de limitarse a dejarla sin aplicación frente al consumidor». Com es pot veure, consideren que l'article 621-45.2 es refereix a les clàusules abusives i, a partir d'aquí, argumenten que el jutge que estigui coneixent dels efectes d'una possible clàusula

d'aquesta naturalesa «solamente puede sustituir la misma siempre que esta sustitución se ajuste al objetivo del artículo 6, apartado 1, de la Directiva 93/13 y permita restablecer un equilibrio real entre los derechos y las obligaciones de las partes del contrato. No obstante, esta posibilidad queda limitada a los supuestos en los que la declaración de la nulidad de la cláusula abusiva obligaría al juez a anular el contrato en su totalidad, quedando expuesto el consumidor de ese modo a consecuencias de tal índole que representarían para éste una penalización, la anulación de las cláusulas contractuales en cuestión no puede acarrear consecuencias negativas para el consumidor».

De l'anterior conclouen que «dicho precepto, además de directamente inconstitucional por infracción del ámbito competencial estatal (consecuencias de las infracciones en materia de consumo y/o bases de las obligaciones contractuales), es indirectamente inconstitucional por violar la primacía del derecho comunitario».

Respecte d'això, hem de començar recordant, tal com ja vàrem indicar en el nostre anterior Dictamen 6/2016 (FJ 3.2), que les normes jurídiques emanades de les institucions europees, malgrat la seva primàcia en el si dels ordenaments dels estats membres, no constitueixen en sentit estricte paràmetre de validesa de les lleis aprovades per les Corts o el Parlament, sinó que ho són únicament la Constitució i l'Estatut, segons ho estableix la jurisprudència constitucional (recentment, STC 157/2016, de 22 de setembre, FJ 7). En aquest sentit, el nostre examen s'ha de centrar, exclusivament, en si la norma qüestionada s'ajusta o no al bloc de la constitucionalitat. Concretament, haurem de determinar si, com sostenen els sol·licitants, infringeix les competències de l'Estat en «materia de consumo y/o bases de las obligaciones contractuales».

Pel que fa a consum, ha quedat dit en els fonaments jurídics precedents que el fet que la regulació de la compravenda que es conté a la secció primera del capítol I del títol II del projectat llibre sisè del Codi civil de Catalunya integri també la compravenda de consum no altera la naturalesa civil de la institució ni, per tant, la competència de la Generalitat per regular-la a l'empara de l'article 129 EAC.

Passarem, doncs, a examinar si l'article 621-45.2 respecta el límit que suposa la competència de l'Estat per establir les bases de les obligacions contractuals.

L'esmentat precepte incorpora, per a la compravenda de consum, el que podríem dir que forma part d'un dret contractual que hom pot qualificar d'acceptació general en les transaccions comercials, com és la possibilitat de deixar sense efecte els contractes que provoquen un avantatge injust perquè hi concorre alguna de les situacions que la mateixa norma descriu, a les quals hi afegeix, específicament, per als contractes amb consumidors, la causació d'un desequilibri en perjudici del consumidor contrari a les exigències de la bona fe i l'honradesa de tractes (principis que també trobem formulats, per a les relacions jurídiques privades en general, a l'article 111-7 CCCat). Es tracta d'una institució (equivalent a l'*unfair advantage* o *unfair exploitation* del dret comparat) que, a l'empara de la llibertat contractual i com a manifestació de la causa onerosa, pretén assegurar, com hem vist en el fonament jurídic quart, la justícia de l'intercanvi de prestacions. És a dir, persegueix que en el procés de conclusió del contracte, el consumidor, com a part contractual més feble, no es vegi abocat a una situació inequívoca, desproporcionada o d'exploitació.

Cal retenir, a més, que és una institució que, tot i que podria arribar a aplicar-se a clàusules concretes d'un contracte, no s'ha d'identificar necessàriament amb el règim de les clàusules abusives. Dit en altres paraules, es tracta d'una regla d'abast més general que pot afectar qualsevol contracte que, per les circumstàncies assenyalades, esdevingui injust per al consumidor, i que podrà ser rescindit o modificat pel jutge. És a dir, la regla de l'avantatge injust s'aplica amb independència que les clàusules hagin estat negociades individualment o acceptades expressament.

Partint d'aquesta configuració com a acció rescissòria, perd sentit recórrer, com pretén la sol·licitud, a les previsions que l'article 6.1 Directiva 93/13 estableix per

a les clàusules abusives i a la facultat que el jutge pugui substituir-les per establir l'equilibri real dels drets i les obligacions de les parts. De fet, la possibilitat d'adaptació judicial del contracte rescindible per avantatge injust, a petició de la part perjudicada, és concebuda com una figura plenament autònoma i independent de les clàusules abusives, que permet eliminar el perjudici que representa un desequilibri contractual greu per al consumidor i, d'aquesta forma, adequar el contracte a la pràctica prevalent en el moment de concloure'l, així com als estàndards vigents de raonabilitat, bona fe i honradesa de tractes (art. 621-47.1). És a dir, per reajustar-lo a la pràctica comercial raonable i honesta relativa al gènere d'operacions de què es tracti.

Tot l'anterior ens porta a afirmar que l'article 621-45.2 és una norma que encaixa plenament en la concepció tradicional del contracte que té com a un dels seus punts centrals la llibertat contractual, amb la qual s'assoleix la justícia del contracte. Per tant, no es pot dir que el precepte qüestionat alteri o fixi un principi aliè a allò que és el nucli essencial en l'estructura i el règim jurídic de les obligacions contractuales i, consegüentment, que imposi cap mena de limitació ni trava en el mercat. Simplement, pretén protegir el consumidor com a part perjudicada quan la manca de correspondència entre les prestacions li provoca un desequilibri, amb la limitació que sigui greu i contrari a les exigències de la bona fe i l'honradesa de tractes.

En conseqüència, l'apartat 2 de l'article 621-45 CCCat troba empara en l'article 129 EAC i no és contrari a l'article 149.1.8 CE.

Atesos els raonaments continguts en els fonaments jurídics precedents, formulem les següents

Conclusions

Primera. La tramitació parlamentària de les disposicions finals primera a cinquena del llibre sisè del Codi civil de Catalunya, aprovades per l'article 9 del Projecte de Llei del llibre sisè del Codi civil de Catalunya, relatiu a les obligacions i els contractes, i de modificació dels llibres primer, segon, tercer, quart i cinquè, no ha vulnerat l'article 23 CE.

Aprovada per unanimitat.

Segona. La Generalitat té competència per regular l'avantatge injust, el contracte de mandat, la gestió d'affers aliens sense mandat, la permuta i l'adaptació dels contractes a l'empara de l'article 129 EAC.

Aprovada per unanimitat.

Tercera. L'article 3 del Projecte de Llei, pel que fa als articles 621-2; 621-5, apartats 1 i 5; 621-13, apartat 2; 621-15, apartat 2; 621-23, apartat 2; 621-24, apartat 2; 621-25, apartat 2; 621-28, apartat 1; 621-34, apartat 3, i 621-45, apartat 2, del Codi civil de Catalunya, no vulnera la Constitució ni l'Estatut, com tampoc els vulnera l'article 9, quant a la disposició addicional segona.

Aprovada per unanimitat.

Aquest és el nostre Dictamen, que pronunciem, emetem i signem al Palau Centelles en la data indicada a l'encapçalament.

Àlex Bas Vilafranca, conseller secretari (e.f.) del Consell de Garanties Estatutàries,

Certifico que el present exemplar és còpia autèntica de l'original, el qual és a l'arxiu al meu càrrec.

Barcelona, 26 de gener de 2017

Vist i plau

El president (e. f.), Joan Egea Fernández